

СТАТИСТИКА НОВОГ ДОБА

РЕПУБЛИКА СРПСКА - РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

**СТАТИСТИКА
НОВОГ ДОБА**

2022. БАЊА ЛУКА

СТАТИСТИКА НОВОГ ДОБА

МОНОГРАФИЈА:

30 година Републичког завода за статистику
Статистика новог доба

ИЗДАВАЧ:

Република Српска
Републички завод за статистику

УРЕДНИК:

Дарко Милуновић

АУТОР МОНОГРАФИЈЕ:

Велимир Савић

ФОТОГРАФИЈЕ /ВИДЕО:

Велибор Трипић, Томас Дамјановић,
Симона Јоксимовић, Велимир Савић,
Фото архива Завода

ТЕХНИЧКА ПОДРШКА:

Младенка Курица, Маја Кундачина,
Божица Павковић Ђурић

ЛЕКТОР:

Далибор Смиљић

ДИЗАЈН, КОРИЦЕ И ПРЕЛОМ

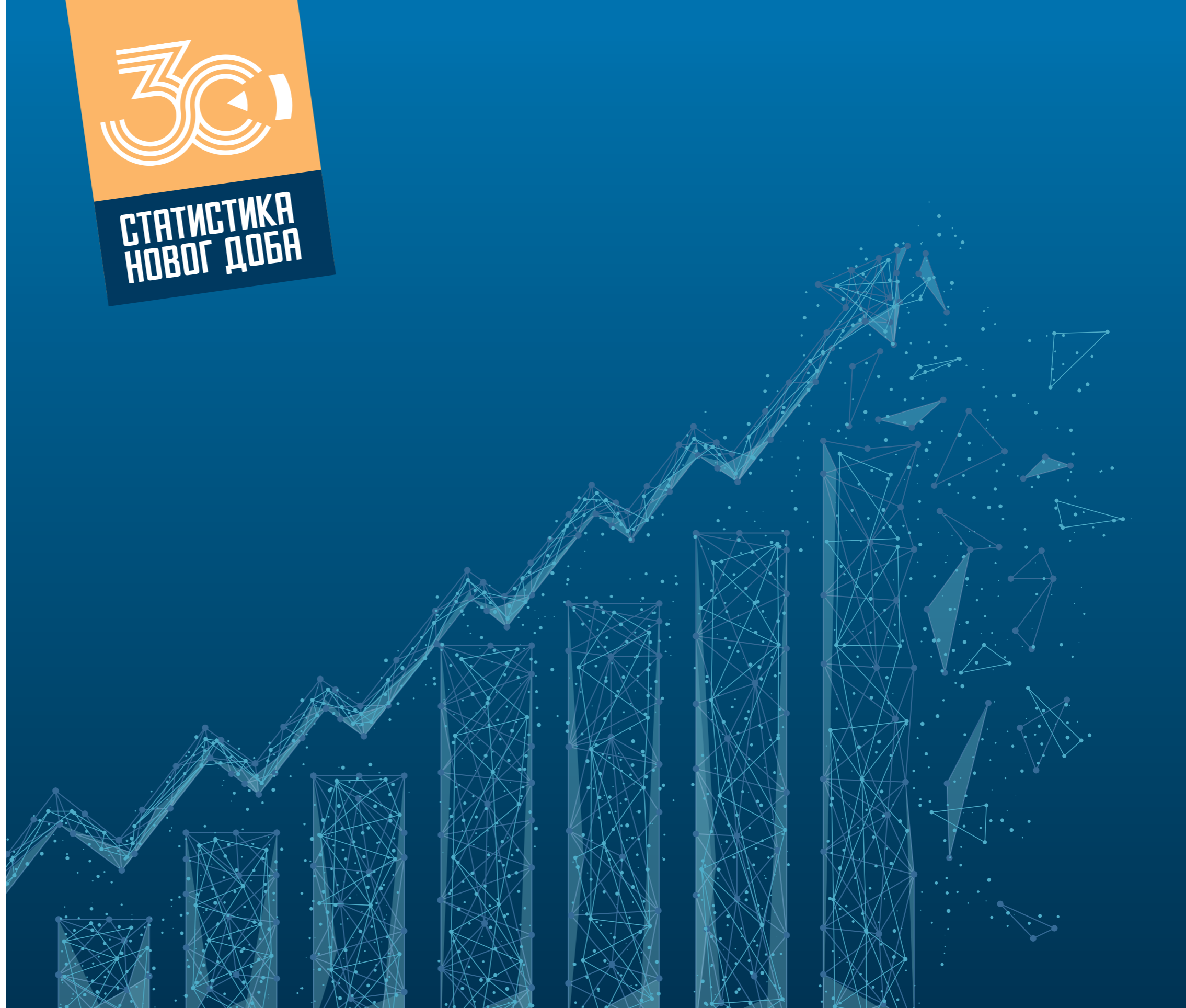
Никола Савић

ШТАМПА:

Атлантик бб, Бања Лука

ТИРАЖ

300

САДРЖАЈ

7	Предговор
9	Увод
11	Статистика новог доба
12	Будућност, исходиште из прошлости
15	Стратегија развоја, мисија, визија и вриједности
17	Лична карта Завода/Identity card
19	Наша зграда, наш понос
32	Шта је то статистика?
35	О дјелатности Завода
37	Статистичка начела
38	Његово величанство корисник
40	Галактика поравнања
43	Организација Завода
46	Директори Завода
59	Методолози, кадрови и цртице о људима
62	Веб - странице завода
63	Информационе технологије и техничка подршка
66	Визуелни идентитет
67	Публикације Завода
72	Откуд Момо у статистици?
74	Сајам књига у Београду
76	Оно што нас очекује - Попис пољопривреде
79	Стазе, лица, предели
82	Међународна сарадња
95	Трећа декада
104	Кина
110	Статистика, смокве, Српска и Софокле
112	Дружења
118	Временска линија – прошлост
140	Списак свих запослених од оснивања Завода
146	Галерија

ПРЕДГОВОР

Поштовани читаоци,

Изузетна част и обавеза ми је да сам именован за руководиоца тако успјешног и значајног колектива као што је Републички завод за статистику. Статистика јесте подручје мог дјеловања и радног опредјељења, те сам свјестан и одговорности, важности и комплексности посла који нас у Заводу очекује у наредном периоду. Истовремено, осјећам и радост и задовољство пресељењем Завода у нову, заиста репрезентативну и функционалну зграду чиме нам је Влада омогућила изванредне услове за рад.

Све се то дешава у години великог јубилеја и за Завод и за друге важне институције у Републици Српској које славе 30 година постојања и рада. Достојно и достојанствено ћемо то обиљежити током новембра мјесеца и оставити траг о времену у коме смо учили, расли и сазријевали да би стигли укорак са значајним статистичким институцијама у региону, Европи и свијету. Статистика постаје све значајнија, утолико прије јача уколико се свијет убрзава и усложњава. Заједно са другим институцијама које се баве званичном статистиком Завод обавља статистичку дјелатност, чији је носилац у Републици Српској. Статистика никад није довољна сама себи, прелива се као вода принципом спојених посуда и доступна је на добробит цијелом свијету и у било које вријеме преко наше званичне интернет странице.

Изабрали смо да нашу јубиларну годину прославимо уз слоган „Статистика новог доба”. Зашто? Статистика увијек прати и посматра оно што је прошло. Чини се да је тако. Но, из прошлог се увијек рађа будуће,

а будућност је важна, да би живјели добро и имали добру садашњост која ће законом природе да буде прошлост. Подаци које прикупљамо и производимо служе нашим корисницима да ту добру и бољу будућност и предвиђају и креирају, да се доносе не само важне него и праве одлуке, јер вриједно пратимо готово све сегменте живота и дјеловања у нашој Српској.

Ум престаје да се развија кад више не прихвата ново. Није све што је ново добро, али ми ћемо покушати да изаберемо најбоље у свијету новог, јер имамо не само елан и енергију, него и мудрост која је допутовала искуством и оно што је пресудно – знање. Имамо квалитетне кадрове, образоване и способне људе. Волимо и хоћемо да учимо, зато смо статистика новог доба.

То показујемо и овом књигом која је не само документарна, модерна и забавна, него и едукативна. Сазнаћете из ње много тога о статистици, Заводу и његовим људима. То је монографија која иде испред времена, зато и полази од будућности, остављајући сјећање за крај. Наши читаоци, корисници, пријатељи и наши запослени тако ће добити вриједан документ, мултимедијалну књигу у којој се уз помоћ технологије налазе и четири књиге, два филма о Заводу, неколико видеа и још много тога.

С поносом вам је представљамо и поклањамо.

Бања Лука, новембар 2022. године
Републички завод за статистику

Дарко Милуновић, директор

УВОД

Монографије су дивне, посебне и обично богато илустроване књиге. Издвајају се и форматом и опремом. Њихова вриједност је у томе што се у монографијама исцрпно обрађујене канона научна, стручна или есејистичка појава, тема или личност (нарочито кад је у питању умјетност). Захтјевне су. Када узмете у руке монографију, можете бити сигурни да је у то дјело уложено пуно труда и истраживања. Монографија Републичког завода за статистику је управо таква - и научна, и стручна, и помало есејистичка. Желимо да пролазећи кроз ове странице на непосредан начин сазнате много тога о статистици, Заводу и људима који су у њему радили и раде и тако ту кућу - као своју граде.

И монографију смо градили пажљиво (и књига је као кућа), јер ово дјело је, као и усталом све што статистика у Српској ствара и публикује, бесплатан а вриједан поклон. У овом случају, драги читаоче, корисниче, пријатељу... Ви сте поклонопримац и можете са књигом да радите шта желите, укључујући могућност и да је не отворите. Ви ћете је свакако прегледати, јер се бринемо да будемо и доступни и привлачни, а ум је такав, хоће ново, јер расте са знатижељом. Оно што је карактеристично за сваку монографију је да је то књига о прошлости, што претпоставља, а најчешће и захтијева, устаљену и уобичајену хронологију, тим прије што је књига као ова, пригодна, поводом великог јубилеја 30 година Републичког завода за статистику. Те године није лако сажети и вјеродостојно приказати, јер су пуне успомена, порука, плодова и добрих и оних мање добрих, некада и тешких тренутака, као и фотографија из прошлости (одличне су, на њима су људи увијек млађи). И то ћемо ријешити, коришћењем савремених могућности које

нам даје технологија позната као QR code. Ми из Завода за статистику заиста умијемо са подацима, њиховом обрадом и публикавањем, то је наша дјелатност. Зато је ова монографија изразито мултимедијална и вишеслојна, јер може садржати и све оне занимљиве странице које уз употребу QR читача, тј. камере на вашем телефону по свом избору или обиму интересовања можете да видите, прочитате или чујете, а не само оно што је одштампано. Зато садржај књиге не уређујемо само ми као слављеници и издавачи него и читаоци. Лијеп је то разлог да сачувате ову књигу.

Наша монографија полази од будућности, од крова. То је стога што смо чврсто утемељени и у својој основи и у одлукама које доносимо. Дубоко размишљамо о томе, логично, јер Завод за статистику у години кад слави овај преломни и велики јубилеј иницијације у зрелост, која није више младост, захваљујући Влади Републике Српске добија своју зграду, нову, модерну и веома функционалну. Када се нешто наново гради онда се то уради како треба. И положај и мјесто (међу каквим значајним институцијама се нова зграда налази) довољно говори о томе колико је статистика важан сегмент прије свега економског, а тако и друштвеног развоја Републике Српске и колико је Завод, као њен носилац, препознат и уважен као респектабилна институција за развој и напредак Републике.

Ново сједиште Завода, као битна претпоставка за развој статистичке дјелатности, доноси не само углед, снагу и репрезентативност нашој кући, него ствара и изузетну обавезу запосленим у Заводу за нова и важна прегнућа у времену које је пред нама. И о томе говори ова књига.

СТАТИСТИКА НОВОГ ДОБА

Мудро кажу они који тврде да без прошлости нема будућности, али ми у Заводу добро знамо да се од прошлости и успомена не живи. Многи су у тој прошлости остали и нису опстали, јер нису учили и напредовали. Данас се ипак највише цијене они који ће бити вриједност у будућности. Живи се пуним интензитетом и није више битно да ли вријеме стоји или не, оно је постало веома драгоцјено. Ништа више није релативно, захтјеви корисника су се вишеструко повећали и усложнили. Није статистика више само дескриптивна ни евиденциона. Статистиком владају компликоване формуле, сложене, захтјевне и на међународном нивоу усклађене методологије, номенклатуре и класификације. Свијет и свијест модерног човјека, хтио то неко признати или не, одвија се све више у шифрама и цифрама. Лош или добар дан на берзи у ери глобализма мијења животе милионима. Логично је онда, да су добијени подаци и анализе тих података као крајњи циљ производње статистике, корисницима вриједни и искористиви, само ако су правовремени, тачни, универзално упоредиви или међународно признати. Ко год шта мислио о времену – од њега зависимо и према њему се равнамо.

Зато ће ова књига бити не само враћање у прошлост, не само пресјек онога што је Завод данас, него и поглед у будућност. Већ самим тим што ће се наћи у рукама оних који треба да је имају, монографија ће послужити интересима Завода и статистике у Републици Српској, на један потпуно неформалан начин. Баш зато ова публикација не претендује да садржи обиље података, графикона, табела – Завод то све има у својим многобројним и вриједним издањима. И, ма колики да је допринос овог дјела популаризацији статистике, он сигурно није занемарив, јер је путоказ и показује како се статистика све више отвара према корисницима.

Наравно, на крају ове монографије нећемо заборавити да поменемо све запослене који су у протеклих 30 година радили у Заводу, јер су сви они заслужни за оно што је Завод постао данас. Неки ће рећи да се могло урадити и више – и ми ћемо се сложити.

Увијек се може више - а то је бар у статистици више од оног што је мање.

БУДУЋНОСТ, ИСХОДИШТЕ ИЗ ПРОШЛОСТИ

У овом времену неизвјесности само је будућност извјесност. Каква ће она бити, нико сасигурношћу не може знати. Дасе присјетимо шта смо о томе писали у нашој публикацији прије тачно десет година – занимљиво је. *Свјетска економска криза, за двије-три године срушила је и оне најсигурније - владаре, моћне мултинационалне компаније, банке, промијенила режиме, отворила нове ратове. Економије најмоћнијих земаља свијета су пред урушавањем, а у кризи је била чак и монетарна унија Европе. Статистика Грчке није оно што је била, под снажним надзором је централне статистичке институције ЕУ EUROSTAT-а због давања нетачних финансијских података о стању економије. Попис становништва у Македонији није успио, такође због давања лажних података – прекинут је. Ипак, увијек у лошем има и доброг – баш у таквим, ризичним временима, статистика је доказ да је као наука и реална потреба ојачала, постала свеprisутна и битан сегмент живота државе и појединца.*

Ето таква ситуација је била те, преступне 2012. године, у којој је откривена „божија честица“ названа Хигсов бозон, у којој су одржане Олимпијске игре у Лондону, у којој је Барак Обама изабран за предсједника САД-а по други пут, у којој се захуктало „Арапско прољеће“ које ће касније таласом ратова и миграција демографски измијенити слику Европе и Африке, у којој ће Феликс Баумгартнер скочити с ивице свемира, а свјетска економија с руба памети због четврте године економске кризе, година у којој је Завод интензивно завршавао задње

припреме за попис становништва у БиХ, који ће услједити, наредне, још теже 2013. године, у коју смо кренули спремно, никако „грлом у јагоде“, као у оној дивној носталгичној серији којој су ове реченице, дакако, омаж. То није случајно - статистички у области културе пратимо и кинематографију и емитовање ТВ програма.

Писали смо тада и да нове тенденције у друштву и живот у савременом добу опште глобализације и електронске, па и виртуелне социјализације захтијевају изузетну отвореност и медијску присутност, исказану не само као тежњу за промјенама него и спремност да се оне учине, да се пословни свијет убрзао, да вријеме постаје не само новац него и више од новца, заправо драгоцјеност, што и не оставља мјеста за дилеме и некакву еволутивну адаптацију ка промјенама. Све би да се мијења одмах и сада, и оно ново убрзо постаје потиснуто - тежњом за новијим. Нема бесконачног састанчења, све више се уз помоћ свемоћне технике разговара и договара, видео-конференције се снимају – па ће и записници постати ускоро вишак. Писма још увијек путују, али углавном само као материјални доказ оног што је већ закључено електронском поштом. Увођењем електронског потписа и она ће углавном, постати непотребна. Када би силне базе података које је Завод у свом двадесетогодишњем раду прикупио, биле у штампаној форми, вјероватно се у Завод не би ни могло ући од папира. Велики проблем у раду су огромни трошкови поштарине и слање и примање око 600.000 образаца. У

будућем времену ће се све ово радити много брже, ефикасније и електронски – на чему већ Завод убрзано ради. Међутим, није ни проблем направити одговарајућа софтверска рјешења (која ће укључити и електронску заштиту података) потребно је едуковати извјештајну јединицу и наравно услов за то је - да давалац података има најнужнију компјутерску опрему.

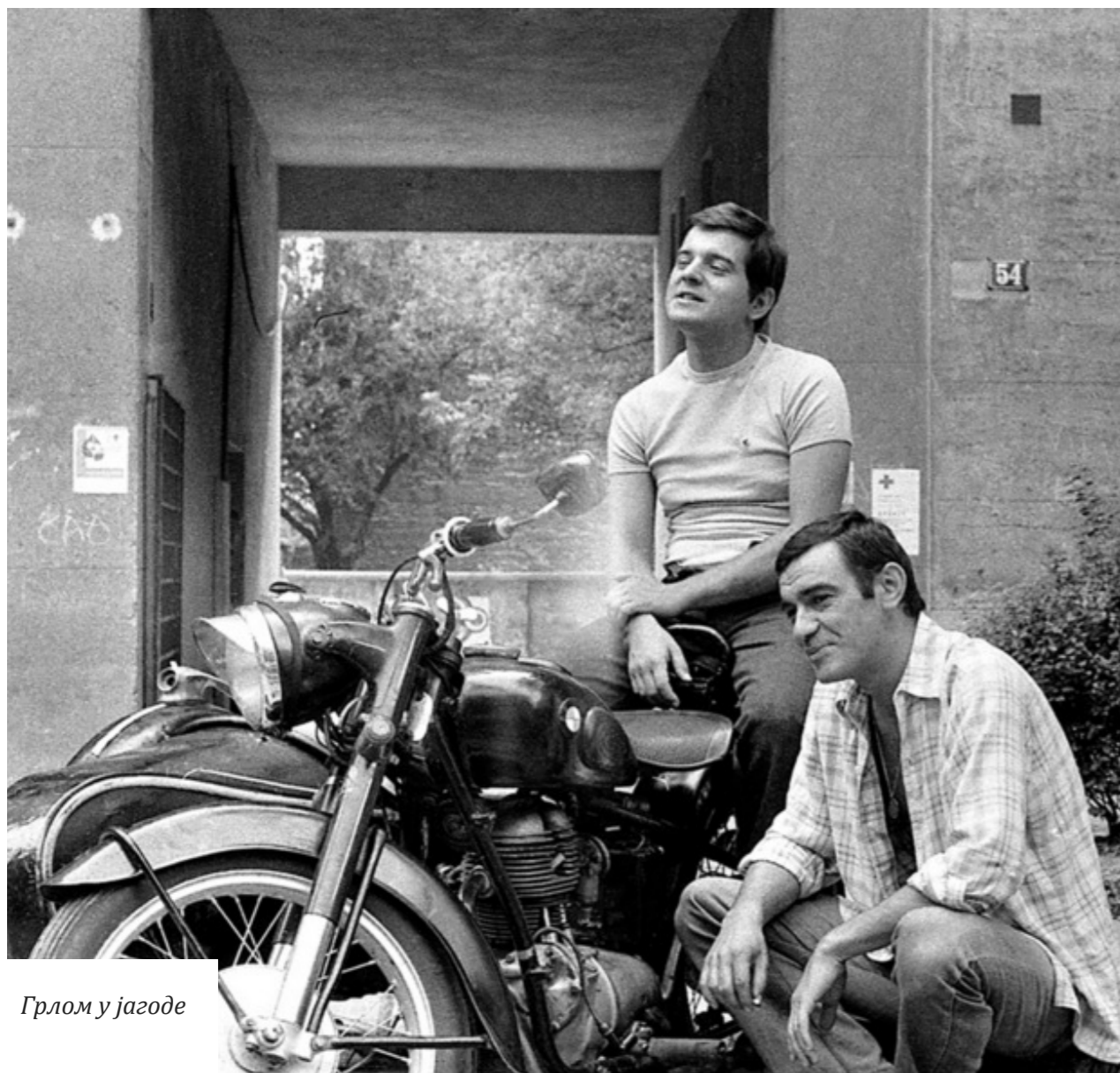
Доста тога смо добро процијенили, видљиво је десет година послје. И шта се догодило, у међувремену? Електронски потпис, скоро нико и не помиње, преспоро је то, претекли су га нови IT протоколи и електронски сигурносни сертификати. Грчка је управо у вријеме писања ове књиге постала економски слободнија, јер је статистичко и монетарно tutorство Европе скинуто са њене економије, народ би рекао – терет с грбаче. А зашто у нашој монографији помињемо Грчку, земљу најумнијих људи, класичне филозофије, колијевку културе и умјетности? Зато, што умним људима статистика, без пуно филозофије открива и оголи пријеко потребне чињенице о стању у једној држави. Овим примјером указујемо на значај статистике и посљедице њене злоупотребе. Ако су аналитичари могли и предвидјети да ће избити сукоб у Украјини, да ће након хипотекарне доћи и енергетске кризе, и нове економске, мало је оних који су предвидјели да ће свијет бити толико окован пандемијом новог корона вируса, службено означеним као ковид 19. Ипак, ако се погледа здравствена и демографска статистика, пандемије се јављају циклично, тај се ризик не може искључити. И колико год да су људи били затворени, информације из свих земаља свијета о резултатима те пошасте примали су путем здравствене статистике. Може се слободно рећи, без потребе за икаквим формалним доказивањем, да су комплетна свјетска економија, као и социјални аспект бивствовања друштва, држава и сваког појединца у потпуности измијењени након ове пандемије. Али и одговоре на то даће – опет статистика. То стање изолације је

свакако, неповратно утицало на рад Завода, на животе запослених у Заводу и њихових породица, али и на начине и могућности прикупљања, обраде и публикавања статистичких података. Ипак, и у таквим условима, Завод је више него успјешно обављао своју дјелатност. Захваљујући одличној сарадњи методолога Завода са нашим ИТ стручњацима, као и сарадњи са другим статистичким институцијама, посебно Заводом за статистику Републике Србије, развијени су нови статистички ИТ програми који омогућују лакши, бржи, сигурнији и економски много исплативији начини прикупљања и обраде података. Број истраживања се повећао, а писаних образаца

готово преполовио – у односу на раније поменутих 600.000, сада се штампа и шаље тек нешто више од 300.000 образаца.

Двадесет година Завода јесте била Одисеја, пловило се међу Сцилом и Харибдом. Но, сад кад се пристало, кад имамо такво сигурно станиште и пристаниште, кад бродимо мирније и сигурније - ваља пловити даље морима статистичких изазова. Не може се више само једрити – мора се кренути пуном снагом. Пишући о будућности, не стварамо научну фантастику, не претпостављамо шта ће бити, него сигурни, планирамо наш развој, урачунавајући и ризике који ненадано могу да се појаве, а који се не могу искључити.

Грлом у јагоде

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА, МИСИЈА, ВИЗИЈА И ВРИЈЕДНОСТИ

Поменусмо Одисеју – „нико не зна шта га чека, дан шта носи...” тако почиње тај чувени евергрин. Ми мислимо и планирамо даље, то нам је стратегија. Зато и имамо *Стратегију развоја статистике Републике Српске 2030*. Дакле, мислимо десет година унапријед, и не можемо да једноставно кажемо – „о томе ћемо мислити сутра” као у оном филмском класику иако је протеклих десет година, послије којих сводимо рачуне, чини се - прохујало са вихором.

Шта пише у Стратегији? Знање, искуство и институционални углед креирају идентитет статистичке институције. Стратегијом се успоставља јака веза између створеног идентитета и услуга које институција пружа. Стратегија дефинише мисију, визију и вриједности статистике. Услиједиће пар високоучених реченица, које су модерне, програмски и стратешки обликоване да добро звуче и које сте много пута већ чули. У суштини и једноставно, прије тих дефиниција речено, у том важном документу је написано оно што као Завод јесмо, што радимо и што нам је циљ. У будућности хоћемо да будемо још бољи, вјештији, ефикаснији и успјешнији – да растемо и снажимо, и то планирано. То је срж стратегије.

Мисија идентификује разлог постојања и оно што статистичка институција нуди друштву у оквиру својих надлежности и одговорности одређених законом. *Визија* наводи пожељну будућност коју статистичка институција настоји да постигне у наредном

периоду. *Вриједности* сажимају најважније у статистичкој дјелатности, срж, суштину, принципе дјеловања и институционална правила понашања која чине основ мисије и визије статистичке институције.

Мисија статистике Републике Српске је пружање поузданих, квалитетних, разумљивих, правовремених и међународно упоредивих статистичких података за потребе доносиоца одлука, истраживача и осталих домаћих и страних корисника. Такви подаци уједно одражавају стање и промјене у економском, демографском и социјалном подручју, као и подручју животне средине и природних ресурса. Прикупљање, обрада, анализа и дисеминација статистичких података врши се на основу статистичких стандарда и савремене технологије, уз заштиту статистичке повјерљивости, оптимално коришћење ресурса и разумно оптерећење давалаца података.

Визија статистике у Републици Српској је да јачањем својих стручних и инфраструктурних капацитета, усвајањем и примјеном најбоље статистичке праксе постигне потпуну усклађеност са међународним статистичким стандардима, европском статистиком и начелима Кодекса праксе европске статистике, поштујући фундаменталне вриједности као што су стручност, независност, непристрасност итд.

Вриједности статистике Републике Српске као кључне водиле у раду које имају

дугорочни утицај и служе провођењу мисије су: професионална независност, објективност, корисничка оријентација, преданост квалитету, статистичка повјерљивост, тимски рад и стално усавршавање запослених.

Међусобно повјерење свих учесника у овом процесу (корисника података, давалаца података и произвођача статистике) је неопходно и изузетно важно. Независност институција и струке је гаранција очувања повјерења у статистички систем. Знање, искуство, заједнички рад, поштовање приватности, квалитет и доступност корисницима су вриједности, које битно утичу

на задовољство корисника и запослених. Професионална независност се мора јачати сталним усавршавањем запослених.

Циљеви. Кад је будућност Завода у питању, треба и то поменути, статистика је једно од преговарачких поглавља које се мора затворити да би се приступило Европској унији. У свом раду на производњи поузданих, релевантних и међународно упоредивих статистичких података Завод се руководи Кодексом праксе европске статистике и Принципима званичне статистике донијетим од Уједињених нација.

ЛИЧНА КАРТА ЗАВОДА IDENTITY CARD

Иако нисмо непознати, сматрамо да је потребно да се идентификујемо, прије него што уђемо у нову зграду.

ИМЕ/GIVEN NAME:

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

ИМЕ ЈЕДНОГ И ЈЕДИНОГ РОДИТЕЉА/NAME OF THE ONE AND ONLY PARENT
РЕПУБЛИКА СРПСКА

ДАТУМ РОЂЕЊА/ DATE OF BIRTH
26.11.1992.

МЈЕСТО РОЂЕЊА/PLACE OF BIRTH
БАЊА ЛУКА

БАЊА ЛУКА ОПШТИНА ПРЕБИВАЛИШТА/MUNICIPALITY OF RESIDENCE
БАЊА ЛУКА

МАТИЧНИ БРОЈ/REGISTER NUMBER
1754084

ЈИВ/ID NUMBER
4401546980005

АДРЕСА/ADDRESS
ВЛАДИКЕ ПЛАТОНА ББ 78000 БАЊА ЛУКА

ДРЖАВЉАНСТВО/CITIZENSHIP
РЕПУБЛИКА СРПСКА

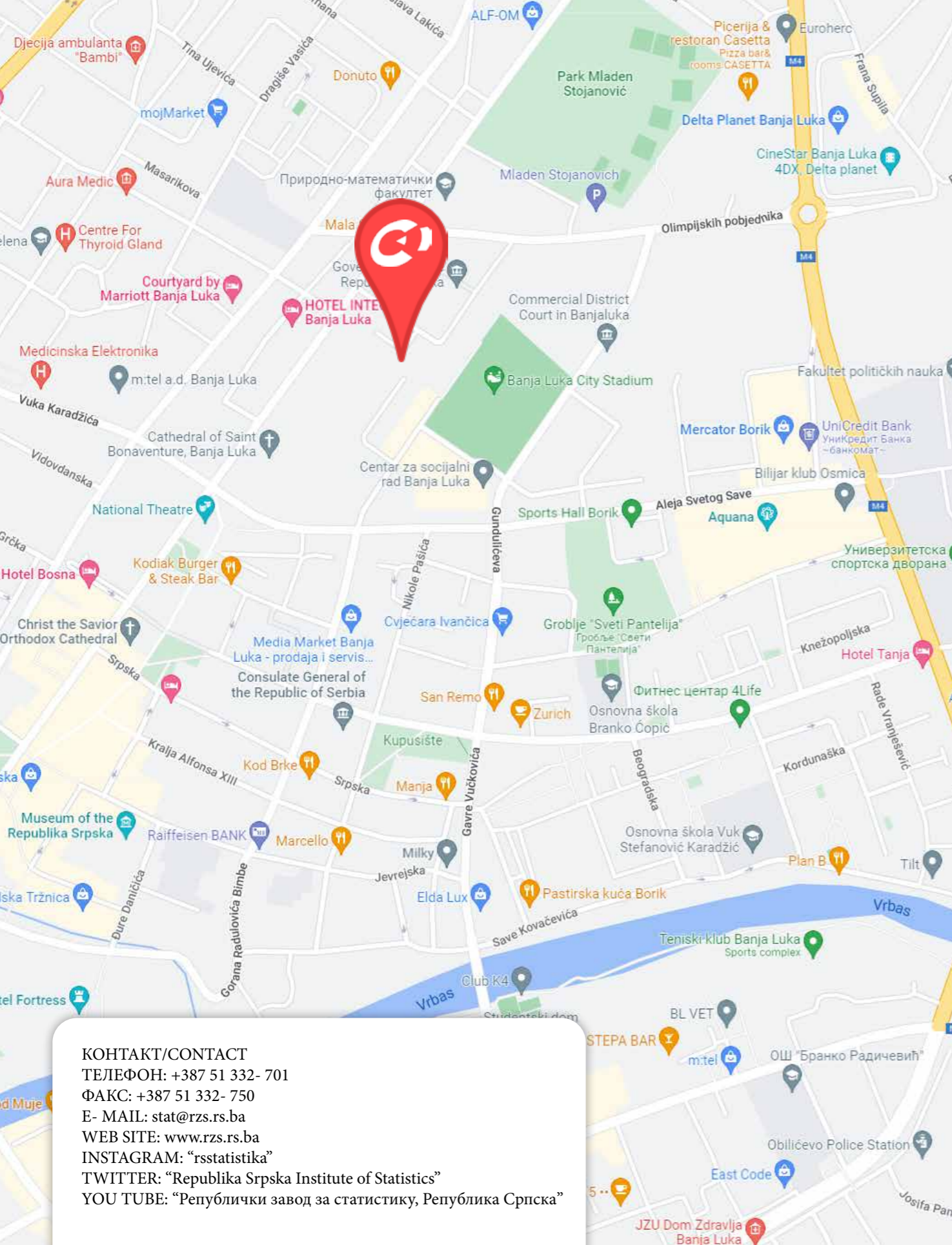
НАДЛЕЖНИ ОРГАН/ISSUING AUTHORITY
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ШИФРА ДЈЕЛАТНОСТИ/ACTIVITY CODE
84.11 - ОПШТЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ЈАВНЕ УПРАВЕ

ВАЖИ ДО/VALID UNTIL
ТРАЈНО

НАША ЗГРАДА, НАШ ПОНОС

Сад, кад смо ушли у ову нашу нову зграду Завода, потребно је и да вас драги читаоци за почетак, виртуелно угостимо. Позивамо и да нас посетите, наша врата су увијек отворена за све наше кориснике. Рећи ћемо нешто више о нашој згради и погледаћемо сви заједно шта то има унутра, тамо гдје статистика прикупља, обрађује, чува, публикује и анализира податке.

Одмах да кажемо да је ово импресиван објекат од укупно десет етажа - осам спратова, подрум, приземље, а искористив је и кров. Имамо планове и за то. Влада Републике Српске је власник овог објекта који је Заводу дат на коришћење, а саграђен је од најквалитетнијих материјала, модерним технологијама укључујући ту и специфичне и врло захтјевне инсталације потребне за континуирани рад 24/7, 365 дана у години. Вријеме рада у Заводу се никад не завршава, чак и кад запослени оду. Морамо и желимо увијек бити доступни нашим корисницима кад им затребају подаци, ма гдје год да су и на којем дијелу свијета. То успијевамо захваљујући нашим моћним серверима, бројним штампаним и електронским, интерактивним публикацијама и хиљадама података који се налазе на нашој веб-страници.

Ево неких техничких података о згради, вјерујемо да ће неке од читалаца то интересовати.

Како и доликује, најприје ћемо рећи ко је аутор пројекта зграде – јер архитектура је умјетност, што се на примјеру наше зграде и види.

Зграду и пословни комплекс је пројектовала пројектантска кућа „А-Б Архитекти” д.о.о. Бања Лука.

Главни пројектант и координатор пројекта је Милан Н. Алексић, дипл. инж. арх.

Пројектант сарадник је Бојан М. Ерцег, дипл. инж. арх.

Инвеститор је било предузеће Велехем – С, Гламочани – Лакташи.

Дана 24.6.2019. године, након завршене процедуре у складу са Законом о јавним набавкама потписан је уговор о куповини пословног простора са инвеститором Велехем-С, Гламочани – Лакташи. Зграда је предата Заводу на употребу 24.6.2022. године, по добијању употребне дозволе и отада је почело опремање зграде у складу са стандардима који су потребни за обављање статистичке дјелатности што се првенствено односи на ИТ инфраструктуру и намјештај, како би све било функционално.

Овове треба додати аутономни систем гријања, аутономни систем загријавања топле воде, снажне агрегате који путем напајања UPS уређаја обезбјеђују несметан рад запослених, сервера, компјутера као и остале додатне опреме, могућност да се независно подешава за сваку пословну просторију температура и освјетљавање и климатизација комплетног радног простора.

Такве промјене ће обезбиједити не само сигурну и здраву радну средину, него и пуну мотивацију запослених. У згради ће бити

КОНТАКТ/CONTACT
ТЕЛЕФОН: +387 51 332- 701
ФАКС: +387 51 332- 750
E- MAIL: stat@rzs.rs.ba
WEB SITE: www.rzs.rs.ba
INSTAGRAM: "rsstatistika"
TWITTER: "Republika Srpska Institute of Statistics"
YOU TUBE: "Републички завод за статистику, Република Српска"

смјештено сједиште Републичког завода за статистику и регионално одјељење Завода за Бању Луку.

У пренесеном значењу, та наша зграда, витка и висока, са снажним постаментом је симболично речено, моћан обелиск који ће дати додатну снагу, поштовање и углед Заводу. Иако је ова монографија и јубиларна и слављеничка, не треба заборавити ни тешке тренутке, јер је донедавно било снажних (иако правно потпуно неоснованих покушаја) да се Завод за статистику Републике Српске укине као институција и да се статистика на овим просторима централизује кроз једну статистичку институцију, накнадно створену Агенцију за статистику БиХ. Таква наметања и приједлози планирани су уз помоћ „експертских” мишљења која су наручивана, долазила, парадокса ли, управо из земаља западне Европе у којима је статистика децентрализована. Сљедећи пут кад заговорници таквих идеја дођу, угостићемо их, са искреним задовољством и традиционалним гостопримством да виде како Завод за статистику Српске не само да има најбоље услове за статистичку дјелатност у БиХ и за рад по европским стандардима, него и да је наша зграда једна од најљепших и најсавременијих сједишта статистичких институција у Европи. Ми знамо да је тако, јер су методолози из Завода боравили у већини најразвијенијих статистичких земаља. Чак ни сједиште EUROSTATА, централне европске статистичке институције у Луксембургу нема такву функционалну цјелину, јер се испод њихових канцеларија, у сред зграде, налази трговачки центар, или прецизније и тачније речено, њихове су просторије у трговачком центру, разуђене и повезане бројним ходницима.

Зграда Завода има изванредан положај и одлично окружење. У низу је са зградама Главне службе за ревизију јавног сектора и Републичког правобранилаштва, као логичан наставак импресивног Административног центра Владе Републике Српске, те Агенције за банкарство и сав тај управно-пословни

комплекс чини заокружену функционалну архитектонску и естетску цјелину. То је наш мали Менхетн, мада тако модеран дијелом подсјећа и на пословни центар Франкфурта или Лондона. Преко пута улаза у Завод је спортски комплекс и стадион Борца, трговачки центар Зенит, Дом здравља Бања Лука, Алтернативна телевизија, Врховни суд Републике Српске и Основни суд Бања Лука, Окружни привредни суд Бања Лука, Републичко тужилаштво и Агенција за државну управу; јужно је тек пар десетина метара од Завода црква Свете Тројице и Епархија бањалучка, затим катедрала св. Бонавентуре, Руско-српски храм посвећен породици Романов који је изградњи, западно је дивна главна градска Алеја и нови хотел „Интегра“, а круг затварају сјеверно Главни градски парк Младен Стојановић, зграда Радио-телевизије Републике Српске, Пореска управа и угледни ресторани Интегра и Мала станица. Овом опису треба додати да се у тек мало ширем окружењу, само пар стотина метара даље, налазе тржни центри „Делта“ и „Меркатор“, Спортска дворана Борик, као и комплекс отворених базена, Народно позориште и најужи центар Бање Ллуке, са бројним хотелима и ресторанима и банкама и осталим садржајима који красе један, по свему урбан, господски и средњоевропски град.

22

Видео: Завод са околином, снимак дроном

ТЕХНИЧКИ ПОДАЦИ О ЗГРАДИ:

- спратност -По+П+8, надземне етаже - администрација, површине 2455,14 m²
- паркинг гараже са техничким просторијама (на етажи -1,) површине 563,41 m²
- канцеларијски простор
- спрат за ИТ технологије
- конференцијске сале (двије)
- архива
- библиотека
- сала за анкетање/ САТI центар
- сваки спрат мокри чвор и чајна кухиња
- просторија за чистачки сервис

Е сад, замислите када један странац или домаћи гост дође у посјету Заводу (а то се често дешава семинари, обуке, анкете), он има све „при руци“, без потребе за саобраћајем, почевши од смјештаја, исхране до куповине или коришћења других садржаја, па били то вјерски, спортски, гастрономски, туристички или неки други, нпр. куповина. Искрено се радујемо што ћемо бити у могућности да репрезентујемо и свој Завод и свој град и тиме Републику Српску. У овој монографији ће читаоци моћи да виде колико је статистика у Европи, наравно и у читавом свијету, међусобно повезана, јер упоредивост статистичких података је један од кључних статистичких принципа.

23

Конференцијска сала

Канцеларија директора

Моћни сервери статистике

ШТА ЈЕ ТО – СТАТИСТИКА?

Чиме се тако важним бавимо у тој, новој, моћној згради? Сад кад смо вас упознали и са нашом кућом, треба да знате више о томе, да ли су истинита ваша досадашња знања и предоцбе? Шта је то – статистика? На ово наизглед лако питање покушаће да одговори наш просјечно богат или просјечно сиромашан грађанин, што не зависи само од тога што он добија просјечну исплаћену мјесечну плату за протекли мјесец у Републици Српској, него и од тога да ли он, ону у психологији чувену, до половине насуту чашу види као напола пуну или напола празну. (Ето, како се тачан статистички податак различито тумачи!) И, не занима њега што статистичари уче да није тачно рећи да се ниво благостања мјери дохотком по глави становника, него између осталог и дохотком по становнику – кад он мисли да је све по његовој глави, па и

та неизбјежна статистика - којој се не може умаћи. Евидентиран је кад се роди, кад се пелцује, кад се у школу упише, кад је заврши (а такође - ако је не заврши), кад се запосли или се не запосли, кад се ожени или разведе, кад родитељ постане, кад га казне (не и кад га награде), кад изиђе на изборе, или кад се разболи, ма шта све још не - сврстају га у неку групу увијек. И кад испусти душу – он ће у статистици још дуго живјети, серијама година - као умрли.

А, кад након завршетка радног дана, са тог, просјечно плаћеног посла, пође улицом журећи кући, баш он, тако просјечан и неупадљив (и некако доброћудан - идеалан за узорак) постаје жива мета анкетара и истраживача - које он и не разликује од статистичара. Питају га све што таји: и с ким је био и колико пута, и које новине чита, које производе троши и за кога ће гласати, хоће ли на одмор, гдје и кога води, или - шта највише воли да једе и пије. Само, чудо му је – нико не пита најважније - како он то све успијева и постиже?

Свакодневним отварањем новчаника, наш грађанин, који је, желио он то или не - дио демографске статистичке масе, а у овом случају - наша јединица посматрања, констатује неколико важних чињеница: колико новца има и у којим новчаницама; рачуна колико ће му новца остати кад плати, колико може данас да потроши - за ту просјечну потрошачку корпу (коју статистичари не називају и не израђују тако нестручно, него рачунају индексе, показатеље...). Но, нек му неко покаже у чему

ће то купљено онда носити - неће ваљда у индексу?). Истина, „индекс потрошачких цијена јесте међусобни однос малопродајних цијена финалне потрошње домаћинства”, али није њему до дефинисања односа, он види опипљиво - стога жели да што боље напуни ту корпу. А можда ће разврставати новац по преградама или ће се покушати сјетити гдје су паре испариле? Искусни статистичар рећи ће да је то само евиденција – али за грађанина, који о садржају свог новчаника врло опрезно и оперативно мисли – то јесте статистика – и није га лако увјерити у супротно. Наравно, просјечан грађанин је у просјеку увијек у праву – мада је овај пут у криву – јер то заиста није статистика. Но, ако наш просјечан грађанин сређује своје рачуне за струју, па констатује да је више потрошио у односу на протекли мјесец или мјесечне рачуне сабере и упореди потрошњу за исти период прошле године, која је ове године за 12 посто већа... па израчуна просјечну потрошњу и учешће скупље у односу на јефтину струју, узимајући у обзир сезонске промјене тарифе и поскупљење електричне енергије, те чињеницу да је увео нове уређаје и потрошаче, онда наш грађанин не само да покушава да анализира потрошњу и смањи трошкове радећи математичке операције него се почиње бавити озбиљнијом кућном статистиком.

А кад се након толиког рачунања наша јединица посматрања умори и пожели да погледа фудбалску утакмицу, са екрана ће га спортска статистика учестало обавјештавати колико је који играч претрчао, колики је био омјер посједа лопте, колико је било шутева у оквир гола и ван гола, колико је гледалаца дошло да погледа те промашене шутеве...

Нека се наша јединица посматрања, наш вриједни грађанин који нам је непрестано давао одговоре, па је истовремено био и јединица извјештавања (све саме јединице), сада заиста мало одмори - јер статистика у једном од својих основних начела каже да се давалац статистичких података не смије превише оптерећивати. Да, добро сте

прочитали - дакле, оптерећивати (обавезно) – али не превише.

Е, сад би било добро да послите толиких питања и примјера шта она јесте и шта није, покушамо да дефинишемо ту мистериозну статистику! Кад том, моћном и свезнајућем интернету поставимо питање „Шта је то статистика?” вјероватно ће нас „одгуглати” на сајт „vukajlija.com” (статистика увијек наводи извор података) на којем пише тридесетак што сатиричних, што саркастичних дефиниција статистике. Ево неких:

- *То је нежељено чедо математике и социологије.*

- *Веома логичан и прецизан начин да се погрешно прикаже полуистина.*

- *Наука којој политичари највише вјерују.*

- *Статистика је наука најсличнија судбини. Како она одреди, тако ће и бити.*

- *Гомила података сређена тако да даје закључак какав год се свиђа статистичару.*

- *Статистика је наука која каже да и ти и твој директор у просјеку имате исту плату.*

- *Наши научници су вршили истраживање, и дошли до невјероватног закључка да сваки други човјек чини 50% становништва, а да чак половина грађана не припада тој групи.*

- *Наука која вам даје велики број интересантних, задивљујућих, попутно тачних, али скроз бескорисних информација.*

- *Статистика је наша дика – шта пожелиш то наслика.*

- *Статистика је као бикини – све открива, а ништа не видиш.*

- *Статистика је чудо: У Другом свјетском рату официр, који је имао само четири војника тражећи хитно појачање, јавио је надређенима да су му погинула два војника и остао без појачања, али кад се поново јавио рекавши да му је 50% војника побијено - одмах су му послали појачање!*

- *Постоји анегдота да је Тито приликом*

посјете неком мјесту послје рата изјавио: Овдје је 50% неписмених, већ догодине ситуација ће бити потпуно другачија. - „Смрт једног човјека је трагедија, смрт милиона - статистика” мисао је која се често погрешно приписује Стаљину иако је то рекао писац Ерих Марија Ремарк. И на крају она већ чувена, али и од злоупотребе похабана: *Статистика је тачан збир нетачних података.*

Интересантно је да из свих ових, мање или више духовитих и популарних дефиниција, које би требало да омаловаже или потцијене статистику – заиста произилази сасвим супротно – све те дефиниције недвосмислено признају снагу или утицај статистике или моћ оног ко влада статистичким податком, било да се тај помиње као статистичар или политичар. И још нешто - колико год се статистика снажно упиње да свима објасни како је чиста и није у вези са политиком, дешава се да сви мисле да је тај занимљиви двојац у пуном обухвату. То је зато што сви мисле да знају политику – али мало њих се усуђује рећи да зна статистику. Тако би дедукцијом закључили да је статистика сложенија од политике.

Истраживање на интернету нам говори да оних озбиљних, признатих дефиниција статистике има више од три стотине. Која је права? Може ли се статистика једноставно дефинисати?

Википедија, као највећа електронска енциклопедија – чини то једноставно:

Статистика је грана примијењене математике која се бави анализом података.

Веома погрешна дефиниција. Да је одмах оповргнемо. Прије свега, статистика није грана математике – него самостална научна дисциплина – то је општепризнати став. Друго дефиниција не каже шта је то статистика, а треће статистика се не бави само анализом података (често то раде и корисници). Статистика такође прикупља,

обрађује и публикује податке – и то су њене основне активности.

Ево још неких дефиниција:

Статистика је посебна научна дисциплина која у сврху реализације постављених циљева истраживања на организован начин прикупља, одабире, групише, презентује и врши анализу информација или података, те интерпретира резултате проведене анализе.

Статистика је грана науке која се бави прикупљањем, анализом и тумачењем података различитог мПРА.

Статистика је научни метод који се користи за прикупљање, приказивање, анализу и интерпретацију података и доношење статистичких закључака.

А шта мисле стручњаци Завода, они којима је статистика дјелатност и дио живота - шта је то статистика? До сада најбоља и најтачнија дефиниција би била управо ова:

Статистика је наука о варијацијама масовних појава.

Дали је то јасно нашем просјечном грађанину? Гдје је он ту? То заправо значи да статистика као наука прати само масовне појаве – а не појединачне случајеве. Дакле грађанин са почетка приче нам је био интересантан само као узорак - те може одахнути. Такође, то значи да статистику интересују обиљежја или карактеристике тих масовних појава у одређеном периоду, које прати користећи статистичке алате. (Ето, статистика је као и свака права наука и занат – јер без алата нема ни заната).

Добро, да онда дефинишемо чиме се бавимо: Дакле, ми у Заводу годинама напорно радимо бавећи се честитом статистиком - занатом који је наука, који је сложенији од политике, а који није једноставнији од математике, којег мало ко зна, а треба сви да разумију, и кога ни Википедија није успјешно дефинисала.

О ДЈЕЛАТНОСТИ ЗАВОДА

Након што смо на овај забавни, нимало ученички, али ипак пријемчив и едукативан начин, разлучили шта је статистика а шта статистика није, да објаснимо како ми то и с ким радимо, све по Закону.

Статистичка дјелатност као и надлежности Завода као носиоца и надлежног органа за провођење званичне статистике у Републици Српској одређена је Законом о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, бр. 85/03)

Републички завод за статистику је главни произвођач, дисиминатор и одговорни стручни носилац, организатор и координатор статистике у Републици Српској.

Завод производи и врши достављање статистичких података Републике на стручан и транспарентан начин.

Производња статистичких података посебно се односи на: припрему, прикупљање, чување, обраду, анализу и дистрибуцију статистичких података на основу јединствене методологије и јединствених статистичких стандарда; вођење, одржавање и развој административних и статистичких регистара и изградњу статистичког информационо-комуникационог система и вођење база података.

Завод сарађује са произвођачима званичне статистике који су обухваћени Статистичким програмом Републике и координише активности на производњи званичне статистике у Републици.

Завод обезбјеђује статистичке податке за производњу и достављање статистичких података БиХ.

Завод учествује у изради закона и других прописа у дијелу у коме је предвиђено коришћење статистичких података и обавља друге послове у складу са законом и другим прописима.

У сарадњи са даваоцима података и другим органима и организацијама обезбјеђује на непристрасној основи статистичке информације о релевантним демографским, економским и социјалним масовним појавама, као и појавама у области рада и животне средине за све категорије корисника.

Завод гарантује свим корисницима равноправни приступ свим статистичким подацима, тако да су подаци доступни сваком кориснику на исти начин, у исто вријеме и под истим условима. Статистичке информације које обезбјеђује Завод припадају свима.

Обавеза Завода је да поштује даваоца података – особе или организације које обезбјеђују информације. У процесу прикупљања, обраде и објављивања података Завод у потпуности поштује принципе статистичке науке и струке и професионалне етике и развија добре односе са даваоцима података да би статистичка продукција на прави начин била вреднована и доступна свима. Обезбјеђује се потпуна заштита индивидуалних података и они се могу користити искључиво у статистичке сврхе.

Поред функциоалног принципа Завод је организован и на територијалном принципу са организационим јединицама у Бањој Луци, Бијељини, Добоју, Требињу, Источном Сарајеву и Фочи, а у току је оснивање одјељења у Приједору.

Статистичка дјелатност није само дјелатност од посебног друштвеног интереса у формално-правном смислу, она је много више од тога, јер њени научно изграђени методи представљају основне моделе, концепте и инструменте сваког научног истраживања, планирања и свакодневног живота уопште.

Одбор овлашћених произвођача статистике Републике Српске (у даљем тексту: Одбор) као стручно и координационо тијело формиран је крајем 2008. године, има за циљ да успостави стручну сарадњу и координацију активности овлашћених произвођача статистике Републике Српске. Одбор, као стално тијело, поред Завода чине овлашћени представници сљедећих институција: Министарство финансија, Министарство унутрашњих послова, Министарство правде, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, Фонд здравственог осигурања, Институт за заштиту здравља, Агенција за банкарство, Фонд за пензијско и инвалидско осигурање и Републички хидрометеоролошки завод.

СТАТИСТИЧКА НАЧЕЛА

У раду на производњи поузданих, релевантних и међународно упоредивих статистичких података Завод се руководи Кодексом праксе Европске статистике и УН принципима званичне статистике. Та начела широм свијета представљају срж статистичке дјелатности.

- Начело професионалне независности
- Начело овлашћења за прикупљање података
- Начело координације и сарадње
- Начело адекватности ресурса
- Начело преданости квалитету
- Начело статистичке повјерљивости
- Начело непристрасности и објективности
- Статистички процеси
- Начело добре методологије
- Начело одговарајуће статистичке процедуре
- Начело умјерене оптерећености давалаца података
- Начело економичности
- Начело релевантности
- Начело тачности и поузданости
- Начело правовремености и тачности објаве
- Начело усклађености и упоредивости
- Начело доступности и јасноће

ШТА, КО И ГДЈЕ РАДИ?

У БиХ је организован статистички систем за нивое по територијалном принципу:

Републички завод за статистику, надлежан је за статистичке податке на територији и за ниво Републике Српске.

Федерални завод за статистику, надлежан је за статистичке податке на територији и за ниво Федерације БиХ.

Агенција за статистику надлежна је за статистичке податке на територији и за ниво БиХ укључујући податке и за Брчко дистрикт.

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КОРИСНИК

Статистика. Ко ће знати од када постоји, одвајкада. Од првобитне заједнице, од стварања приватног власништва, од првог писма, бројева и слова, до данашњих, савремених дана који су тек претходница савременије будућности (па ће бити и статистиком праћена и запамћена прошлост) – човјек као да је проклет, воли да биљежи, броји, евидентира, рачуна, анализира. Но, модерна статистика је постала скуп механизам. Огроман је то посао, напор. То, наравно, супротно ономе што се мисли – нипошто није бирократија. Бирократијом се може бавити само мања група, врло одређена и стога тиме привилегована, дакле – одрођена од масе. Напротив статистике нема без масовности, без учешћа готово свих. Што више грађана и предузећа даје статистичке податке – статистички подаци су вјеродостојнији. Управо зато, статистичари дижу на пиједестал даваоца података. Проблем је што давалац података, обично живи или егзистира убрзано и урбано, најрадије не би давао податке – заправо можда и би, ако би то могао да наплати – но то реално, није могуће. Управо зато, у свим законодавствима свијета, од грађана и правних лица се захтијева увијек – да статистичарима бесплатно дају податке. Обично је кршење те дужности озбиљно санкционисано. Но, има држава у којима је свијест грађана толико изграђена, као и одговорност према статистици, да статистички систем беспријекорно функционише. У Данској, на примјер, уопште се не врши попис, та комплексна

и скупа статистичка активност. Систем статистике и административних извора је тако организован, технички и технолошки потпуно увезан да дански статистичари у сваком моменту путем компјутера могу имати ажуриране све податке за које се у другим системима мора ангажовати армија пописивача и инструктора. Готово да је правило – што је држава организованија, богатија и уређенија – напреднија јој је статистика – и обратно. Логично, јер квалитетна статистика директно и индиректно помаже и снажи друштвени развој.

Баш зато што је статистика скупа (прије свега, масовна комуникација је скупа) – она у прикупљању од даваоца мора бити бесплатна. И од статистике се исто захтијева – да буде бесплатна и доступна свим корисницима. Тако даваоци података на крају постају корисници и круг се затвара. Њихов труд је у почетку бесплатан, али се може итекако исплатити. Управо зато – чини се напор да статистика није сама себи сврха него да кориснику служи и послужи, да му се драгоцен подаци и информације ставе на располагање. Дакле, што се статистички подаци више користе, то је огроман труд свих који учествују у прикупљању обради, публиковању и анализи података оправданији.

Ко је то Његово величанство корисник? Ко је тај господар, доминус, коме као на пладњу служимо све те силне милионе података и информација. Е, оно што је у статистици

најбоље је да то може бити било ко! Свако физичко и правно лице, Влада и грађани, домаћин и странац, младић и дјевојка и ученик и старац, школе и међународне организације, само знатичељници али и научници... Било ко у свијету, ко то жели, може нас пронаћи. Сервирамо корисницима податке преко медија, преко бесплатних публикација, интернет сајта, одговарамо по појединачним захтјевима. Бринемо о кориснику. На длану му сублимирано пружамо све оно што је статистички битно

и интересно из најразличитијих области економског, политичког и културног живота. И ви који управо читате ову књигу можете бити корисници. Можда јесте? Ако јесте онда већ знате:

Кориснику ипак увијек ускраћујемо једно!

Никад не дајемо нити откривамо личне и повјерљиве податке.

Штитимо наше даваоце података.

На терену са извјештајном јединицом

ГАЛАКТИКА ПОРРАВНАЊА

Према древним Мајама 2012. је година у којој је, дошло до галактичког поравнања и отпочео је Шести велики циклус у којем Маје најављују доба мудрости, хармоније, мира, љубави и повратка у природни ред ствари. У тој години и у годинама које су претходиле било је доста писаније о томе да се календар Маја завршава у децембру 2012. године и да то означава крај времена. Такво галактичко поравнање, када се све планете наше мале галаксије поравнају у један низ, дешава се сваких 25.645 година. И тада човјек неминовно мора да помисли колико је привремен, а истовремено привилегован да буде савременик тако нечега великог. У односу на та временска растојања просјечан људски вијек од 75,03 година колико је био у Републици Српској 2021. године (мушкарци 72,02, а жене, супериорније, 78,24 године) дјелује као невидљиви и прилично небитан тренутак. Тек, вијек Завода од 30 година који није ни пола тог просјечног живота чини се још неважнијим. Није тако, живот је богат и дуг и срећан онолико колико га садржајно живимо. И онај лептир са почетка приче има право и жељу да тај свој један једини дан организује како треба и може. Тако је и у Заводу. Иако се често бавимо рачунањем просјека, ми у Заводу нипошто нисмо просјечни. Одустали смо од теорије релативитета и размишљања да вријеместоји и да се заправо само ми крећемо, стога ћемо прихватити теорију реалитета да се крећемо и ми и вријеме, које је у статистици веома битно. Све се мора обавити правовремено. Маје су имале свој Календар, али и Завод свој – Календар публикавања података које

производимо. Да, неки су прорицали да ће у том галактичком поравнању престати живот, али љепше је да вјерујемо у ту другу теорију - да ће из средишта Млијечног пута Сунчев систем заплуснути велики талас космичке енергије и да ће кренути позитивне промјене у нашем дијелу свемира. И ето, ако је тај талас кренуо, ми га чекамо, далеко је то средиште, треба то све да допутује. Можда је нека брза претходница за Завод и стигла, јер ево добисмо оно што смо жељели прије десет година и то у прошлу монографију записали, а сад стигло на наплату као да су дугорочне обвезнице.

Јасно је зашто смо онда изабрали, ту сасвим специјалну, преступну 2012. годину као

референтну, да се са њом тако посебном поредимо, јер једна значајна декада великих постигнућа је у проласку.

Изгледа да су нам звијезде биле наклоњене.

Да видимо шта смо тад зажељели или видовити прорекли да ће нам се десити у Заводу и шта је по том питању остварено:

Из монографије 2012. године (од ријечи до ријечи)...

„За сигурну и успјешну будућност Завода, а нарочито за извршење првог и основног циља - јачања професионалне независности и овлашћења за прикупљање података треба радити на развијању неколико најосновнијих претпоставки:“

1. ПРОСТОР

„Завод располаже простором за рад који му је обезбиједила Влада Републике Српске. Међутим, у малим канцеларијама сада раде по три или четири радника – што није по статистичким стандардима. Зграда Завода је стара, а захтијева стална капитална улагања за које нема обезбијеђених буџетских издвајања. Слаба је топлотна и звучна изолација (расушена дрвена стара столарија), неодговарајућа климатизација, Завод није прикључен на градско гријање итд. Уколико буде изводљиво ово питање ће се покушати ријешити са Владом Републике Српске.“

Записано као циљ 2012. године – резултат: 2022. године **ријешено!**

2. КОМПЈУТЕРСКА И ДРУГА ОПРЕМА

„Тренутна ИТ опрема у Заводу није одговарајућа за адекватну подршку обимним и сложеним активностима које се врше у Заводу. Након одржавања пописа у 2013. години, Завод ће добити дио потребне опреме – али рад на материјалном рјешавању овог питања мора бити у будућем времену континуиран.“

Записано као циљ 2012. године - резултат: 2022. године **ријешено!**

3. ЕФИКАСНА СИСТЕМАТИЗАЦИЈА

„Завод ће донијети систематизацију за ефикасан рад и заокружен истраживачки циклус у садашњем веома, захтјевном времену.“ Недостаје још двадесет радника, – то је реална потреба Завода и то ће се настојати остварити у што скоријем времену.“

Записано као циљ 2012. године - резултат: 2022. године донесена нова, ефикаснија систематизација **ријешено!**

4. КАДРОВИ

„Стручњаци су најважнија драгоценост за статистичку институцију - они су покретачка снага Завода. Много се у Заводу уложило у људске ресурсе, посебно са становишта обуке и едуковања. Потенција ће бити усмјерена ка даљем индивидуалном напретку сваког појединца, као дијела тима, а поред развијања општих и посебних квалитета треба развијати и способност рада на сложеним анализама у вези са статистичким истраживањима – јер ту постоји и потреба и простор за даља усавршавања статистичара. „

Записано као циљ 2012. године - резултат: 2022. године појачао се рад на анализама статистичких података – као и приступ методолога по овом питању: **Ријешено.**

5. ЗАКОНСКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

„Законски прописи на основу којих статистичке институције у БиХ раде нису у потпуности усклађени са прописима ЕУ у области статистике. То је констатовано и АГА тим приликом глобалне оцјене

статистичког система БиХ. Важећи закон на нивоу БиХ ће се мијењати, а затим и Закон о статистици Републике Српске, као и подзаконски акти како би се и прописима омогућило и обезбиједило ефикасно обављање статистичке дјелатности.

Записано као циљ 2012. године - резултат: 2022. године. – **ријешено што се тиче Завода.**

Закон о статистици БиХ је првобитно наметнут од стране Високог представника у БиХ, Педи Ешдауна, који је упамћен као високи представник који је силом својих бројних одлука, подржан од неких политичких центара моћи покушао да изврши прекомпозицију и централизацију БиХ као унитарне државе супротно Дејтонском уставу рушећи институције ентитета и њихове надлежности. Касније је тај наметнути закон на основу притисака у непромијењеном облику изгласан у Парламентарној скупштини БиХ („Службени гласник БиХ” бр. 26/04 и 42/04). Тај закон су писали странци, па је непрецизно и преведен, текст је ригидан, нејасан, супротан номотехничким правилима, припада англосаксонској школи права, а не континенталном праву који је присутан у већини европских држава и у нашем правном систему. Будући да је Закон о статистици у Републици Српској морао да буде усклађен са тако лошим прописом на нивоу БиХ и тај закон није добар и треба да се мијења. Као што је познато, закони се доносе у скупштинама БиХ и Републике Српске и ту Завод нема надлежности, али има као предлагач текста тј. нацрта. Завод је путем својих чланова који су у радној групи за израду Закона на нивоу БиХ дао своја Рјешења функционалних нацрта законских текстова и свих важних одредби које су кључне за статистику Републике Српске и кад је у питању Закон на нивоу БиХ и на нивоу Републике Српске и од таквих рјешења није вољан одступити. Зато је и ово важно егзистенцијално питање за сада ријешено, што се тиче Завода.

6. СТАТИСТИЧКИ ПРОГРАМИ

Будући рад и истраживања, као и буџетске претпоставке, треба планирати. Статистички програми на нивоу Републике Српске и БиХ ће бити усклађени и усвојени за петогодишњи период од 2013–2017. године. На основу ових програмских докумената који имају и додатну, садржајну и развојну компоненту у односу на протекли програм, Завод ће припремати годишње планове рада.

Записано као циљ 2012. године - резултат: 2022. године **ријешено!**

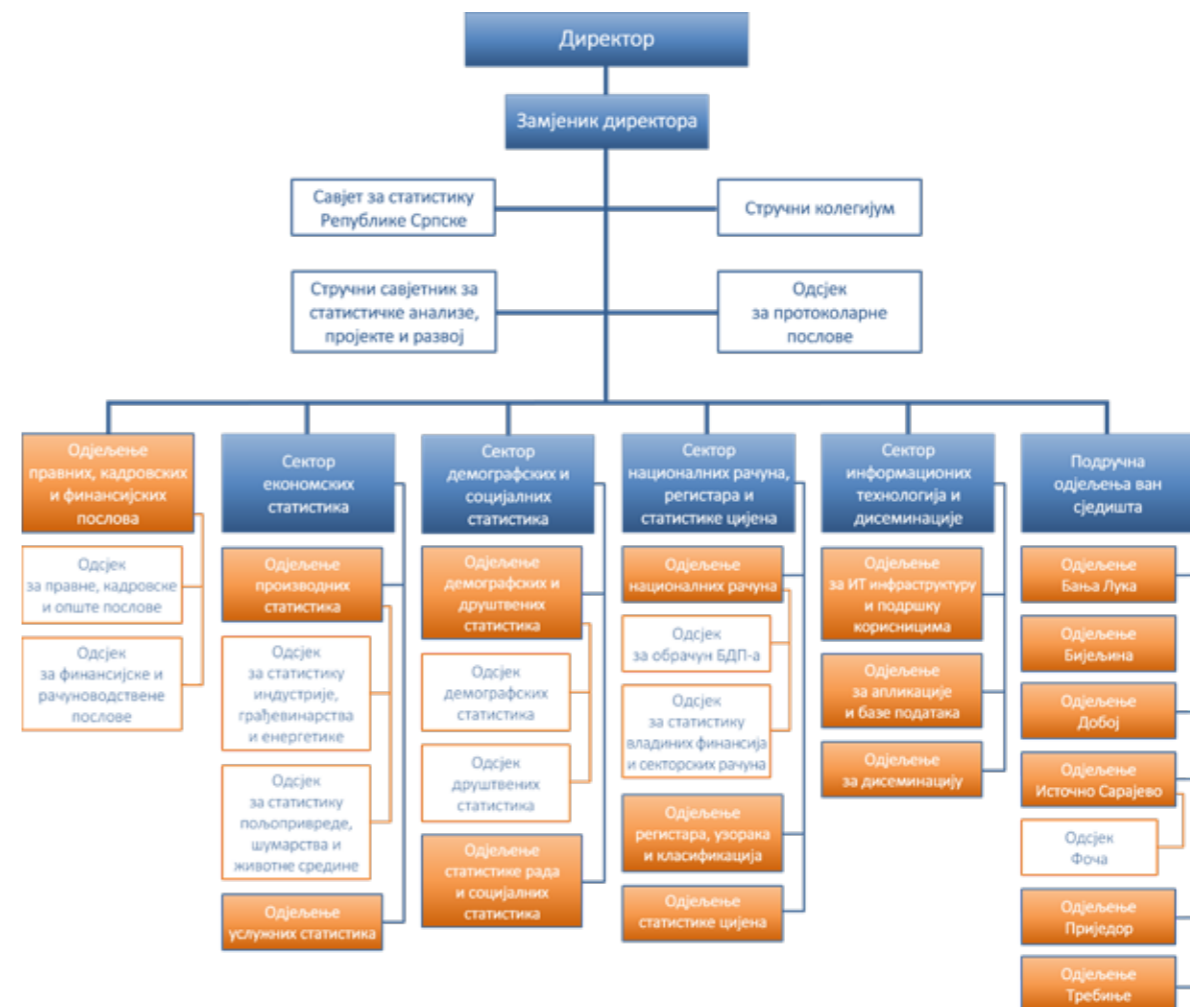
Сви дугорочни важни стратешки документи у декади су до танчина од Завода припремљени и усвојени према одговарајућој стварној и временској надлежности од стране Народне скупштине Републике Српске или Владе Републике Српске и то:

1. Стратегија развоја статистике Републике Српске 2020 (2014)
2. Стратегија развоја статистике Републике Српске 2030 (2020)
3. Статистички програм Републике Српске за период 2013-2017. година (2012)
4. Статистички програм Републике Српске за период 2018-2021. година (2017)
5. Статистички програм Републике Српске за период 2022-2025. година (2021)

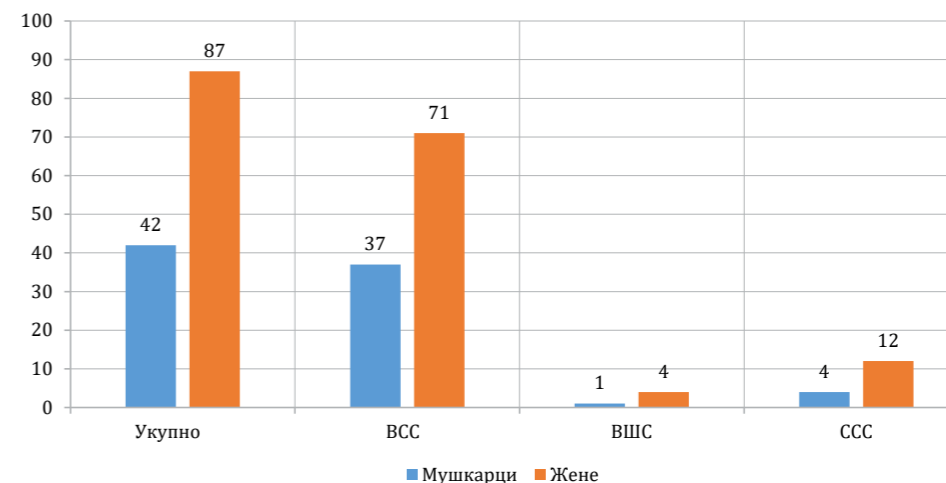
Дакле, сви велики циљеви Завода постављени у декади 2012-2022. су ријешени.

Идемо у нове изазове, они су постављени као циљеви у Стратегији развоја статистике Републике Српске 2030.

Организациони дијаграм Завода

Кадровска структура завода (пол и образовање)

ДИРЕКТОРИ ЗАВОДА

Завод је до сада имао само 5 директора у ових 30 јубиларних година. Оно што је за све њих интересантно је да су били (први директор Славко Шобот је преминуо) или јесу врхунски стручњаци за статистику, што је било веома важно за напредак колектива. Такође је добро што су се сви међусобно познавали и кроз каријере сарађивали, јер никад смјена директора није била праћена тензијом, некаквим споровима и слично. Напротив, и дружили су се и друже и континуирано сарађују.

ДАРКО МИЛУНОВИЋ

Рођен је 4. априла 1984. године у Бањој Луци.

Академско звање дипломирани економиста стекао је на Економском факултету у Бањој Луци. У периоду од 2008. до 2011. године похађао је постдипломске студије на Економском факултету у Београду, гдје је стекао звање мастер статистике. Од 2012. године на Економском факултету у Београду похађа докторске студије.

Током основних студија био је демонстратор на предмету Статистика и представник студената своје генерације у Научно-наставном вијећу Факултета. Као студент, волонтирао је у Комисији за хартије од вриједности Републике Српске и стажирао у Народној скупштини Републике Српске.

У периоду од 2008. године до данас, као асистент и виши асистент, ангажован је на више високошколских установа Универзитета у Бањој Луци, прије свега на Економском факултету, као свом матичном факултету, а потом и на Медицинском факултету, Природно-математичком факултету и Пољопривредном факултету. На позицији вишег асистента ангажован је на Универзитету у Источном Сарајеву - Висока школа за туризам и хотелијерство Требиње.

Када је у питању богато радно искуство, обављао је сљедеће послове:

- у периоду од 2013. до 2014. године, директор ECO GROUP д.о.о. Бања Лука
- од децембра 2014. до априла 2018. године савјетник председника Владе Републике Српске
- током 2016. године обављао функцију секретара Нафтног комитета БиХ
- од априла 2018. до септембра 2021. године, в.д. извршног директора у Електропривреди Републике Српске
- од септембра 2021. године в.д. директора а од 27.9.2022. године директора Републичког завода за статистику.

Учествовао је у бројним пројектима, као члан тима или координатор. Ужа специјалност статистичка анализа. Истакао се у изради бројних социо-економских студија и анализа. Поред тога, има значајно искуство у изради различитих пројеката из области екологије, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије. Аутор многих (преко 20) научних и стручних чланака. Аутор књиге „Компетенције менаџера и успјешност предузећа”.

У току радне каријере био је члан Управног одбора Крајина осигурања (2017), Управе ФК Борац Бања Лука (2016, 2017), као и Предсједник ФК Рудар – Приједор (од 2019. године). Члан је Управног одбора Спортског друштва Црвена звезда (Београд).

Отац двоје дјеце.

РАДОСАВ САВАНОВИЋ

Рођен је 20.6.1959. године у Санском Мосту.

Основно и средње образовање завршио је у Санском Мосту. Звање дипломирани економиста стекао је на Економском факултету у Бањој Луци.

У досадашњој каријери обављао је сљедеће послове:

- Од 30.5.1983. године запослен у Унису, у Лушци Паланки, а од 5.5.1986. до 30.5.1987. године обављао функцију руководиоца финансијско-рачуноводствене службе
- У периоду од 1.6.1987. до 17.6.1992. године у Крајинатуристу ДУП „САНА” у Санском Мосту, обављао функцију руководиоца привредно-рачуноводственог сектора
- у периоду од 17.6.1992. до 13.6.1994. године у Служби друштвеног књиговодства, радио као инспектор СДК
- од 13.6.1994. до 1.1.1997. године радио у Предузећу за поштански саобраћај
- од 1.1.1997. године запослен у Телекомуникацијама Републике Српске - Бања Лука, гдје је обављао функције шефа рачуноводства, потом руководиоца сектора финансија, као и директора дирекције за финансијски план и рачуноводство

- од 1.1.2008. до 31.5.2008. године обављао послове руководиоца за економске послове у Нова лизинг Бања Лука
- од 16.6.2008. године до данас обавља послове заменика директора у Републичком заводу за статистику
- У периоду од децембра 2020. године до септембра 2021. године обављао функцију в.д. директора Републичког завода за статистику.

Проф. др ЈАСМИН КОМИЋ

Рођен је у Бањој Луци 15.9.1956. године.

Основну школу и Математичку гимназију завршио је одличним успјехом у Бањој Луци.

На Економском факултету у Бањој Луци дипломирао је 1979. године са просјечном оцјеном 9.5.

Постдипломске студије завршио је на Економском факултету у Београду са просјечном оцјеном 9.9. Магистарски рад „Изостављање релевантних регресора у класичном линеарном регресионом моделу“, одбранио је на Економском факултету у Београду 1986. године.

Докторирао је 1990. године на Економском факултету у Бањој Луци одбранивши докторску дисертацију „Моделирање мултиваријационе селекције обиљежја статистичких скупова у циљу добијања сигнификантне информације“.

1990. године изабран је за доцента, 1998. године у звање ванредног професора, а 2004. године у звање редовног професора на Економском факултету у Бањој Луци.

Обављао је функцију продекана за наставу у периоду 1989-1993. и 1997-2002. године. Од 2000. до 2006. године био је шеф Катедре

за математику и статистику на Економском факултету у Бањој Луци.

Стручно усавршавање: Јапан 1989. година, Шпанија 1998. година, Данска 1999. година.

1995. године ангажован је при Институту за индустријске системе Нови Сад – Информационо-технички центар Бања Лука (ИС-ИТС), као предавач и члан тима за увођење стандарда ISO 9000.

Члан је Свјетске академије наука и умјетности (World Academy of Art and Science) од 2013. године.

Аутор/коаутор је 15 књига; аутор/коаутор је 62 научна и стручна рада објављена у часописима националног и међународног значаја, конгресима, симпозијумима и савјетовањима, те 32 саопштења на научним скуповима.

Као пројект менаџер, руководилац истраживања, координатор водио је десет научно-истраживачких пројеката, а као коаутор, супервизор, консултант учествовао је у изради 30 пројеката.

У додипломској настави био је ангажован на предметима Статистика, Економска статистика и Економетрија на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци. На Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци изводио је наставу на предметима Статистика, Биометрика и Примењена математика и статистика. На Економском факултету Универзитета у Сарајеву држао је наставу на предмету Статистика и економија у менаџменту, а на Вишој пословној школи предмет Пословна статистика. Предмет Здравствена статистика изводио је на Медицинском факултету Универзитета у Бањој Луци, а на Природно-математичком факултету Универзитета у Бањој Луци предмет Примењена статистика. Предмет под истим називом изводио је и на Технолошком факултету Универзитета у Бањој Луци.

На постдипломским студијама изводио је наставу на предметима Квантитативне методе у менаџменту, Теоријска статистика, Економска статистика и Економетрија на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци, на предмету Медицинска и здравствена статистика на Медицинском факултету Универзитета у Бањој Луци, предмет Планирање експеримената и процесуирање резултата на Технолошком факултету Универзитета у Бањој Луци, предмет Математичко програмирање на Машинском факултету Универзитета у Бањој Луци, предмет Експериментална статистика на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци.

Наставу на трећем циклусу изводио на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци (предмет Економетрија), Медицинском факултету Универзитета у Бањој Луци (предмет Примјена математичких и статистичких метода у медицини; предмет Изборна статистичка метода) и Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци (предмет Економетријски методи и модели).

Члан је Уређивачког одбора Енциклопедије Републике Српске, Стручне редакције за демографију и статистику за припрему и израду Енциклопедије Републике Српске, Редакционог одбора часописа Acta Economica, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, члан Уређивачког одбора часописа Scripta Medica, Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци и Редакционог одбора часописа Савремени спорт, Центар за спорт, Бања Лука.

Члан је Демографског савјета за статистику Републике Српске.

Био је члан Економског форума Предсједника Републике Српске, Комисије за реформу пензионог система Републике Српске и Комисије за праћење процеса економских реформи Народне скупштине Републике Српске.

Био је члан Управног одбора за оквир узорка на нивоу БиХ, члан Савјета за статистику БиХ, као и предсједавајући и члан Радне групе за статистику у оквиру радних група за европске интеграције у систему координације процеса европских интеграција у БиХ у име институција Републике Српске.

У јавним организацијама био је члан: Савјета за статистику Републике Српске, Управног одбора српске новинске агенције СРНА, Управног одбора Градске развојне агенције СИДЕА Бања Лука, Управног одбора ОДП Завода за изградњу Бања Лука, те представник Фонда за реституцију Републике Српске и МХ ЕРС МП АД Требиње ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука.

Био је предсједник Савјета Института за здравствени менаџмент Медицинског факултета Универзитета у Бањој Луци, као и предсједник Савјета за безбједност саобраћаја Републике Српске.

Од добијених признања треба посебно издвојити: Повеља Академије наука и умјетности Републике Српске за нарочите заслуге и изузетан допринос афирмацији Академије наука и умјетности Републике Српске, 2013. године; Плакета Економског факултета Универзитета у Бањој Луци за дугогодишњи успешан рад на Економском факултету и запажене успјехе у наставном и научноистраживачком раду, 2015. године и Повеља Универзитета у Источном Сарајеву за нарочите заслуге и изузетан допринос у развоју Универзитета, 2016. године.

Два пута је биран за одборника у Скупштини града Бања Лука 2004. и 2008. године.

Два пута је биран за замјеника градоначелника града Бања Лука 2004. и 2008. године.

Три пута је биран за министра науке и технологије у Влади Републике Српске 2010, 2013. и 2014. године. Биран је за потпредсједника Владе Републике Српске 2013-2014. године.

Од 2018. до 2020. године обављао је дужност директора Републичког завода за статистику Републике Српске.

Од 2021. године ангажован је као савјетник министра финансија у Влади Републике Српске.

Отац двоје дјеце.

Др РАДМИЛА ЧИЧКОВИЋ

Рођена је 23.12.1964. године у Требињу.

У периоду од 1983. до 1987. године похађала је Факултет вањске трговине у Дубровнику и стекла звање дипломирани економиста. Постдипломски студиј смјер „Пословне финансије и банкарство“ завршила је на Економском факултету Универзитета у Источном Сарајеву 2002. године, одбраном магистарског рада на тему „Основне поуке и искуства банкарских реформи у земљама у транзицији“. Докторску дисертацију на тему „Адекватност банкарског капитала и методи процјене изложености ризику банака у БиХ“ одбранила је 2009. године на Економском факултету у Источном Сарајеву.

У досадашњем радном искуству обављала је сљедеће послове:

- од 1994. до 2007. године, руководилац финансија КОЦК, Источна Херцеговина
- од 2007. до 2008. године, руководилац Економско-финансијског сектора „ЗП Хидроелектране на Требишњици“
- од 2008. до 2018. године, директор Републичког завода за статистику
- од априла 2018. до новембра 2018. године, в.д. директора Електропривреде Републике Српске
- од новембра 2018. до јуна 2020. године помоћник министра финансија Републике Српске за Ресор за управљање инвестицијама
- од јуна 2020. године до данас замјеник директора Агенције за статистику БиХ

Додатни ангажмани:

- у периоду од 2005. до 2008. године ангажована као координатор пројекта „Агенција за развој малих и средњих предузећа“, Требиње
- од 2003. до 2005. године, брокер у брокерској кући „Гранд брокер“
- од 2006. до 2009. године, виши ревизор фирме „Ревидент, ревизија и финансијски консалтинг“, Груде
- од 2008. до 2010. асистент и наставник на економској групи предмета на Универзитету ПИМ Бања Лука
- од 2017. године и даље наставник на предмету „Монетарна економија и банкарски менаџмент“ и „Монетарне и јавне финансије“ на Универзитету за пословне студије, Бања Лука

Посједује сертификате овлашћеног ревизора, брокера, овлашћеног рачуновође и инвестиционог менаџера.

Као стручњак у области економије и финансија била је ангажована или је још увијек ангажована у сљедећим стручним тијелима у Републици Српској: члан радне групе за израду Стратегије јавних финансија Републике Српске (2019), члан радне групе

за реорганизацију Инвестиционо-развојне банке РС (2019), члан радне групе за израду Стратегије развоја Републике Српске (2010), члан Одбора овлашћених произвођача статистике Републике Српске (2010-2018), члан Економског савјета Републике Српске, члан Економског форума Републике Српске, члан Савјета за рачуноводство и ревизију Републике Српске и друго.

На нивоу БиХ, обављала је функцију предсједника Савјета за државну помоћ БиХ (2018), члан радне групе за израду Стратегије развоја Босне и Херцеговине (2010), члан Савјета за статистику БиХ (2008-2018, те од 2020. и даље), члан Централног пописног бироа БиХ за Попис становништва, домаћинства и станова у БиХ 2013. године и друго.

У оквиру тијела БиХ/Републике Српске формираних у склопу посебне институционалне структуре у циљу праћења обавеза из Привременог споразума/ Споразума о стабилизацији и придруживању између ЕУ и БиХ члан је сљедећих тијела: члан Пододбора за економска и финансијска питања и статистику у оквиру Привременог одбора/Одбора за стабилизацију и придруживање између ЕУ и Републике Српске испред Републике Српске (до 2018), члан Пододбора за трговину, индустрију, царине и сарадњу са другим земљама кандидатима у оквиру Привременог одбора/Одбора за стабилизацију и придруживање између ЕУ и Републике Српске испред Републике Српске (2018-2020), предсједавајући и члан Радне групе за статистику у оквиру радних група за европске интеграције у систему координације процеса европских интеграција у БиХ испред институција Републике Српске (2017-2018) и од 2020. члан 4. Пододбора за стабилизацију и придруживање.

Члан Уредништва часописа за економску теорију и анализу – ECONOMIC

Уредник издања Републичког завода за статистику - Градови и општине РС 2017,

Статистички годишњак Републике Српске (издања 2014, 2015, 2016, 2017. и 2018. година) и Ово је Република Српска (издања за 2010, 2011. и 2013. годину).

Објавила је бројне радове из области банкарства у домаћим и страним стручним и научним часописима и публикацијама.

Добитник је златног и сребреног знака Црвеног крста Републике Српске за хуманитарни рад.

Мајка је двоје дјете.

Ин мемориам

СЛАВКО ШОБОТ

Умјесто биографије првог директора Завода, Славка Шобота, у монографији дајемо један диван чланак који је Агенција за државну управу објавила приликом његовог одласка у пензију 31.3.2008. године. Био је директор Завода 16 година и може се с пуним правом рећи да је у тешким ратним и поратним годинама поставио темеље за модерну институцију каква је данас Завод, а његови насљедници на мјесту директора

развили су ту управну организацију до завидне респектабилности. Славко Шобот је преминуо дана 14.8.2020. године. Но, чинило се да у тих дванаест година и није био у стварној пензији, јер је био јако активан кад је статистика у питању.

Често је долазио у Завод, а пошто је био јако стручан, помагао је својим искуством и знањем, нарочито кад је у питању био Статистички годишњак, као најважнија публикација у Заводу, а који је Завод објавио први пут крајем 2009. године. Био је јако везан за нашу институцију и може се рећи да је читав свој радни вијек посветио статистици. Свим силама се трудио да Завод добије адекватан простор за рад и своју зграду, али није дочекао овај велики тренутак у историји Завода.

Агенција за државну управу
www.adu.vladars.net

ОДЛАЗАК ДОАЈЕНА СТАТИСТИКЕ

Недавно је господин Славко Шобот, директор Републичког завода за статистику, истакнути и веома цијењени стручњак, отишао у више него заслужену пензију. Ријеч је о личности која је одговорно, амбициозно, креативно и савјесно извршавала бројне и сложене радне задатке.

Због тога је у научним и стручним круговима који третирају питања статистике био необично омиљен, цијењен и уважаван.

Шобот (Јандре) Славко, инжењер статистике и дипломирани економиста, рођен је 5. јануара 1946. године у Видовом Селу код Дрвара. Редовно је завршио основно, средње и више образовање у периоду од 1952. до јуна мјесеца 1966. године у Дрвару и Београду гдје је завршио Вишу статистичку школу као стипендиста Републичког завода за статистику СР БиХ, а економски

факултет је завршио уз рад као ванредан студент

Годину дана је радио као наставник математике у Дрвару, а од 1. јуна 1969. године непрекидно ради у Републичком заводу за статистику БиХ у Сарајеву и Бањој Луци, на пословима организовања и провођења

статистичких истраживања из разних области (образовање, демографија, индустрија, и др.). Поред тога, учествовао је у анкетама и пописима становништва 1971, 1981, 1991.

Од 1983. године донедавно је обављао руководеће дужности у Заводу за статистику. Три године је био начелник одјељења у Бањој Луци, а од 1986. године до избијања рата у СР БиХ, априла 1992. године помоћник директора Републичког завода за статистику СР БиХ.

Од 1. октобра 1992. године до 31. 3. 2008. обављао је дужност

директора Републичког завода за статистику Републике Српске.

Учествовао је у значајном броју стручних савјетовања из скоро свих статистичких области као и у пројектним активностима које се односе на обезбјеђивање статистичких информација.

Агенција за државну управу РС господину Славку Шоботу захваљује на врло успјешној сарадњи и жели му чврсто и стабилно здравље, срећу и задовољство пензионерских дана.

ЈОШ ПОНЕШТО О ДИРЕКТОРИМА ЗАВОДА

Људи су пролазни, као и позиције. Сви досадашњи директори Завода су заиста остварени људи, и били су свјесни не само претходне реченице, него и на какву одговорну функцију ступају. Уважавајући специфичност и методе руковођења и управљања овом важном институцијом сваког од њих, може се с правом рећи да су били одабрани да испуне велика очекивања. Зато Завод и није имао много директора. И иначе је правило и стандард на међународном нивоу кад је у питању статистичка дјелатност да се директори бирају на дужи период, најмање на пет година. Оваква дјелатност захтијева стабилност и дугорочност. Примопредаја дужности увијек је пролазила више као свечани тренутак, не као нека тешка и мучна обавеза. Међу њима је увијек владао дух сарадње и може се слободно рећи пријатељства. Без обзира на којој су функцији били ових пет људи су међусобно увијек сарађивали, а то је било на добробит Завода.

Ако би направили један кратак пословни сиже досадашњих директора, неки најкраћи пословни хаику сваког од њих, а да буде хронолошки изгледало би то отприлике овако:

- 1 . Славко Шобот, носилац је утемељења Завода и парадигма борбе за очување независности институције, урадио је пуно на методологији статистичких истраживања.
2. Др Радмила Чичковић, осавременила је публикације које издаје Завод, побринула се за нови визуелни идентитет Завода, иницирала је стварање и континуирано излажење Статистичког годишњака Републике Српске, довела нове кадрове у Завод у сарадњи са Шведском статистиком, успјешно се изборила са Пописом у БиХ и Републици Српској, која је имала свој сопствени попис.
3. Проф. др Јасмин Комић, успио је да побољша

односе између статистичких институција у БиХ, водио је Завод у тешко вријеме пандемије, за вријеме његовог мандата потписан је уговор за градњу пословне зграде Завода.

4. Радосав Савановић, стабилно и смирено је водио колектив у непуних годину дана колико је био директор а напомињемо да све остало вријеме које је провео у Заводу , чак од 2008. године врши функцију замјеника директора.

5. Дарко Милуновић, успјешан и динамичан менаџер, стручњак за статистичку анализу, донио је новусистематизацију и организацију, унаприједио извршиоце у складу са тим актом, у току је и оснивање одјељења Завода у Приједору. У његовом мандату Завод је преселио у нову зграду, извршено је потпуно опремање нових пословних просторија; предузео је мјере да се Завод што више медијски и стручно експонира, те се очекује нови замах у пословној политици, раду, модернизацији и стручности Завода.

Поред замјеника директора Завода Радосава Савановића, чију смо биографију већ дали, у најужем руководству Завода су и помоћници директора:

Жељко Асентић, в.д. помоћника директора за Сектор демографских и социјалних статистика

Миле Васић, в.д. помоћника директора за Сектор економских статистика

Младен Шевкушић, в.д. помоћника директора за Сектор националних рачуна, регистара и статистике цијена.

Подручна јединица Бијељина

Подручна јединица Требиње

Подручна јединица Добој

Подручна јединица
- Одсек Фоча

Подручна јединица И. Сарајево

Подручна јединица Бања Лука

Формирање Подручне јединице Приједор

МЕТОДОЛОЗИ, КАДРОВИ И ЦРТИЦЕ О ЉУДИМА

Планом рада за 2022. годину одређено је да ће се у Заводу извршити (што обавезно значи и завршити) 243 истраживања из најразличитијих области које статистика прати и за које даје резултате нашим корисницима, непосредно, или путем бројних публикација. Углавном су то годишња, полугодишња или квартална истраживања. Сва та истраживања или активности, како их чешће у статистици називају, што није пријемчиво просјечном читаоцу, који под активношћу подразумевају и нешто друго, проводе методолози Завода - у Заводу их има 40 од којих 30 жена. Присјетимо се једне изреке Маргарет Тачер, која је рекла - парафразирамо - да ако мислите тражити савјет обратите се мушкарцу, али ако мислите да завршите посао обратите се жени. Наравно да смо увијек за начело родне равноправности, иако је израз методолог у мушком роду, подразумева се да се односи и на жене али радо ћемо признати - оно што јесте истина жене су заиста снага статистике.

У статистици постоји начело правремености и тачности објаве које се строго примјењује, што значи да се подаци објављују правремено и у одређено вријеме. И не само то, него се јавност унапријед обавјештава када ће подаци бити доступни. То значи да се сав тај посао мора обавити стручно и на вријеме. Чак и ако би подаци о неком истраживању каснили, и то се мора објавити јавно и транспарентно. И можда ће читаоцима при таквом притиску времена и рокова који се непрестано смјењују

изгледати помало невјероватан податак - али реализација планираних истраживања за протеклих десет година је преко 99%. Овај један проценат значи да истраживање није било могуће провести само због изузетног разлога, рецимо више силе или ако је у питању недостатак средстава, али и то би била виша сила или то тако можемо назвати, јер је изван моћи Завода. То је без сумње изванредан успјех.

Наши методолози или виши стручни сарадници, како слови у систематизацији, су високоедуковани људи. Сви углавном врло добро или одлично говоре стране језике, завршили су многобројне обуке под вођством врхунских европских статистичких експерата, ишли на доста семинара и радионица, едуковали се кроз вишемјесечна стажирања широм европских статистичких институција, најчешће у Луксембургу у сједишту EUROSTAT-а. Доказ квалитета наших стручњака је да су у EUROSTAT трајно прешли да раде два наша методолога у области демографије и индустрије.

Рад методолога не би био могућ без стастичара у одјељенима Завода који марљиво прикупљају податке, а поготово без стручних служби правника и економиста који се брину да Завод функционише на начин одређен Законом и буџетским средствима која су му дата на располагање.

Ту је наравно ИТ сектор да пружи сву потребну техничку и софтверску подршку. Возачи ће омогућити да све стигне на вријеме, људи из општих послова ће унијети неопходне податке. Публицистика ће се побринути да се рад методолога објави у нашим бројним штампаним и електронским публикацијама.

Када је ријеч о томе, о тим одласцима, флукуација је сасвим нормална појава у дугогодишњем раду једне институције или фирме. Оно што је битно да су се људи одлучивали на одлазак, зато што су им као врским кадровима нуђене високе позиције и плате, а не зато што је у Заводу било лоша атмосфера. Овдје се мора истаћи, да је у Заводу добра радна средина, гдје се запослени

међусобно поштују и што не рећи и то - воле и међусобно помажу. На посао се долази с осмијехом. Влада један демократски дух, колико је то могуће у управној организацији – јер управа је као војска. Постоји висока доза самосталности запослених, јер свако одговара за свој посао и резултат који се очекује.

Сви запослени у Заводу су давали свој допринос у раду, у складу са могућностима. Но, морамо истаћи троје изузетних људи који су годинама својим људским и пословним квалитетима не само носили него и уздизали углед Завода као институције.

2. БОГДАНА РАДИЋ, помоћник директора за Сектор демографских и социјалних статистика, у Заводу је била запослена 21 годину. Њена врлине су невјероватан природан смисао за дипломатију, ведра нарав и практичност (умјела је да јако мотивише људе којима је била руководилац) као и енергија, енергија, енергија – статистика јој је била друга кућа.

1. ЈЕЛЕНА ЂОКИЋ, помоћник директора за Сектор националних рачуна, регистара и статистике цијена, која је пуни радни вијек провела у статистици све до одласка у пензију, Одликовала је изузетна стручност и посвећеност послу. Још док је студирала економски факултет знала је да ће њен животни позив бити статистика. Заиста је била беспријекорна у раду. Њена девиза иако то никада није рекла је била „грешкама пролаз забрањен“. Јако су је поштовали у друге двије статистичке институције у БиХ.

3. РАДОСЛАВ ЛАТИЊИЋ, помоћник директора за Сектор информационих технологија и публицистике. Његова интелигенција, изузетна стручност и способност да ријеши и најтеже проблеме су Заводу давали сигурност за 11 година које је провео у нашој институцији. Био је јако омиљен због своје добротe и једноставности, природне

скромности, иако смо сви знали да је свјестан својих потенцијала.

Ово троје људи је за свој рад приликом прославе 25 година Завода добило Захвалнице, али ми хоћемо да кажено и овим путем да их по добру памтимо.

Завод је добра радна средина, гдје се запослени међусобно поштују и што не рећи и то - воле и међусобно помажу. На посао се се долази с осмијехом. Влада један демократски дух, колико је то могуће у управној организацији – јер управа је као војска. Постоји висока доза самосталности запослених, јер свако одговара за свој посао и резултат који се очекује.

Да, кад смо код љубави, можемо се похвалити да је у Заводу засновано седам бракова између запослених.

И у демографској статистици, као најзанимљивијој, добро стојимо. Наших тринаест запослених има по троје дјеце. Још једна занимљивост - четворо запослених

има близанце. Очекујемо још принова за новогодишње или никољданске пакетиће и томе се радујемо.

Додјела пакетића у Заводу

Свадба - Младенка и Предраг - љубав из Завода

ВЕБ - СТРАНИЦЕ ЗАВОДА

Ма колико то неке фразеолошки звучало, веб-страница Завода није прозор у свијет, то су врата – велика виртуелна врата знања и сазнања која су увијек широм отворена и на којима ће добродошлица дочекати све који желе да уђу у богату ризницу података Завода.

Веб-страница Завода је успостављена од септембра 2002. године и то је био велики технолошки помак у раду Завода. Веб-странице су обично мјеста која садрже информације које администратор странице жели да постави. Међутим, када су у питању веб-странице статистичких институција – они су много више од тога. Преузимање милиона података у писменој форми не

само да је скупо него и врло споро. Због тога се практично све, сваки податак или информација која се произведе у Заводу (наравно осим оних повјерљивих) тренутно поставља и публикује и даје се на употребу корисницима. Настојаћемо да званична веб-страница Завода буде потпуно иновирана, прегледнија, богатија и бржа, те дизајнирана у складу са савременим дизајнерским рјешењима.

Поред веб-странице, Завод има и своју интерну веб-страницу за запослене у Заводу који су путем сервера увезани у јединствену електронску мрежу. Преко интранета се врши информисање на нивоу Завода, као и размјена података.

На веб - станици Завода www.rzs.rs.ba, који се свакодневно ажурира, корисници могу добити или пронаћи све податке које публикује Завод.

ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ТЕХНИЧКА ПОДРШКА

Много смо говорили о Заводу, о разноврсним пројектима, о путовањима, подацима али можда недовољно о запосленима из Сектора за информационе технологије. Наравно, они врше све оне пратеће активности које доприносе да се прикупљени подаци унесу, обраде и публикују на вријеме. Без њих не би било могуће овако ефикасно обављати статистичку дјелатност – тачније речено било би незамисливо. Ова вриједна дружина је заправо врло ефикасан тим која развија апликације и примјењује сложене софтвере како би се технички испратиле многобројне статистичке активности и како би све оно што је битно било што прије постављено на сајту Завода или достављено корисницима. Истовремено, наши информатичари морају бити добри познаваоци статистике, владати јако сложеним категоријама и статистичким институтима, а уједно пратити и технолошке трендове који се страховито брзо мијењају. Информатичари сигурно и поуздано трасирају Заводу пут ка елитном европском статистичком окружењу. Но увијек је, а и сада кад сваки запосленик има компјутер, вођена борба да се на вријеме набави модерна опрема и да се технички и технолошки не заостаје услед сталних буџетских рестрикција.

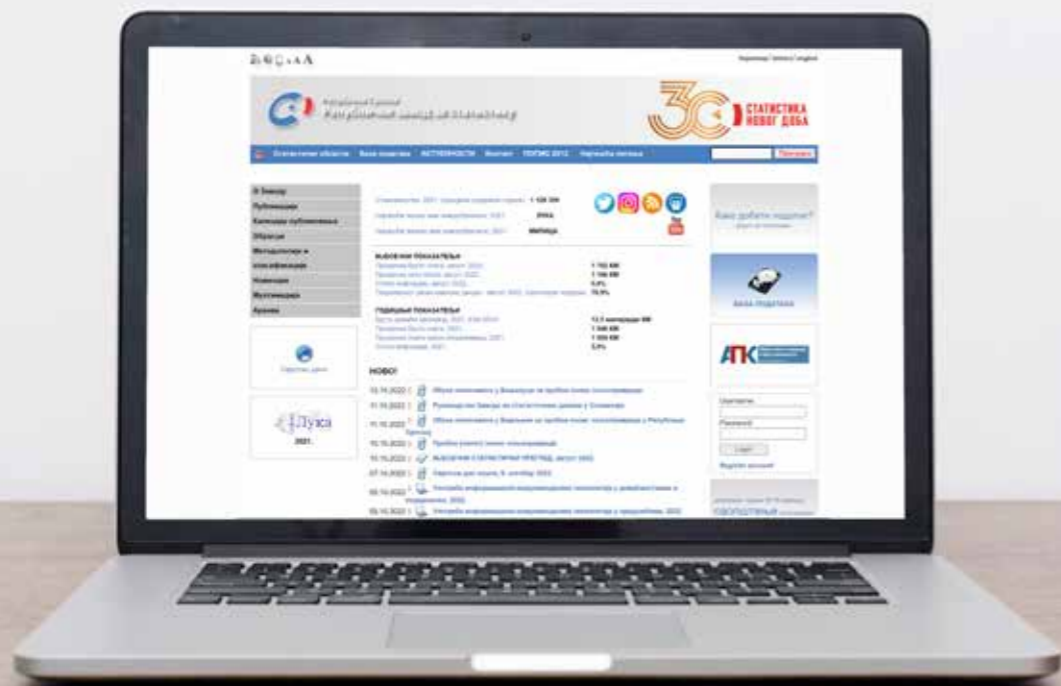
ЕВО КАКО ЈЕ ТО СВЕ ПОЧЕЛО.

Као што смо рекли, говорећи о прошлости - Завод је почео развијање своје тадашње службе за аутоматску обраду података са само једним компјутером који се затекао у просторијама Завода по избијању рата. У првим годинама рада Завода за статистику

Републике Српске обрада статистичких података вршена је у Савезном заводу за статистику у Београду. Статистичари су прикупљали податке у виду попуњених папирних извјештаја, а унос података се вршио на неколико персоналних рачунара који су углавном били позајмљени или донирани управо од поменутог Завода. Од 1998. године Завод започиње са запошљавањем (млађих) информатичара, па тада почиње и властити развој апликација и обрада података на персоналним рачунарима. Но у том периоду за рад на компјутеру чекало се у реду. Кад један устане – други информатичар би одмах заузимао мјесто на рачунару.

Организацију активности компјутеризације Завода пионирски је почео и поставио на ноге Доналд Прохаска, тадашњи помоћник директора.

Период 2000-2002. године обиљежиле су веће донације статистичком систему (PHARE програм ЕУ, Шведска агенција SIDA, Danish Red Cross) у виду набавке једног броја нових персоналних рачунара и сервера, као и обуке статистичара за коришћење канцеларијских и статистичких апликација. Истовремено се вршила континуирана обука ИТ особља за развој система, база података и коришћење алата за израду апликација. У том периоду највише је примјетан недостатак адекватних просторија за рад што је највише утицало на немогућност постављања дониране опреме и отежавало довођење и запошљавање нових (младих) кадрова.

Постоји врло духовита и истинита анегдота везана за поменути шведску донацију. Представник шведске агенције SIDA најавио је тадашњем директору Завода Славку Шоботу свој долазак образложивши да ће доћи да види услове у којима ради Завод и могућности за постављање компјутерске опреме у сали предвиђеној за то – што је био и услов за донацију. Каква црна сала – сав Завод је био у четворособном стану. Но искусни Шобот се добро досјетио - закупио је на један дан дивну салу у Народној и универзитетској библиотеци у Бањој Луци - и ту довео Швеђанина, који је био одушевљен простором. Донација је убрзо стигла – компјутери су инсталирани у Јеврејску 28 – а кад се Швед коначно поново појавио био је шокиран. Но, ускоро се и сам почео смијати Шоботовој досјетљивости.

ТАКО ЈЕ БИЛО НЕКАДА, А КАКО ЈЕ ТО САДА У ЗАВОДУ?

Компјутерска технологија је присутна у готово сваком сегменту људског живота, толико да готово нема скривеног мјеста на планети коју не можете пронаћи са обичним персоналним рачунаром. Можда је то добро, можда је и лоше, јер су људи срећно живјели без све те технике, но чини се да данас и не могу. А колико је таква техника потребна кад је статистичка дјелатност у питању, када треба прикупити и обрадити милионе података излишно је и говорити. Већ смо поменули да је од неких штампаних 600.000 образаца које је Завод слао и примао са прикупљеним подацима број преполовљен захваљујући електронском прикупљању података и иновативним апликацијама које развијају наши стручњаци, наши програмери.

Морамо нагласити да се тиме поносимо.

Централну улогу у процесуирању статистичких података има IST платформа која омогућава и помаже спровођење статистичке производње у свим фазама од припреме, прикупљања и уноса, контроле, обраде и дисеминације статистичких података. IST платформа је развијена у

Заводу за статистику Србије за њихове потребе, а касније, временом се њена употреба проширила и у другим земљама региона, а код нас у Заводу се користи од 2015. године. IST је иновативан и базира се на примјени нових информационих технологија. Платформа је флексибилна и користи се у свим статистичким областима без обзира да ли се истраживање спроводи путем телефона, штампаног упитника, персоналног интервјуа или путем интернета. IST је и веома ефикасан, погодан и лак за учење и коришћење, па га радо користе и статистичари и информатичари.

Наш тим информатичара дио је IST тима који континуирано ради на даљем развоју и осавремењавању, као и на међународном представљању и промоцији IST платформе. Наши информатичари су се нарочито истакли и заслужни су за развој IST CAPI модула који се користи за вођење персоналног интервјуа уз коришћење лаптоп рачунара. IST CAPI модул све се више користи за статистичка истраживања која се врше обиласком и анкетаирањем домаћинстава на терену. Највећа и најмасовнија примјена овог модула тренутно је припрема и спровођење Пописа становништва, домаћинстава и станова 2022. године у Србији.

Посебна пажња је посвећена информатичкој безбједности. Рачунарски хардвер, софтвер и мрежа су доступни запосленим како би они оптимално обављали своје послове, те на тај начин остварили мисију и циљеве Завода. У циљу њихове заштите дефинисана је безбједносна политика да би се осигурала тајност, интегритет, аутентичност и доступност података. Овом политиком дефинишу се правила за специфична подручја нпр. антивирусна политика, политика лозинки или коришћења електронске поште. Све апликације користе се у складу са упутствима и обуком које је корисник прошао за њихово коришћење. Сваки софтвер, датотека или информација достављена електронским путем провјерава се помоћу антивирусног програма инсталираног на рачунару.

ПОСЛИЈЕ СОФТВЕРА, НЕШТО И О ХАРДВЕРСКОЈ ПОДРШЦИ.

У Заводу се користе сервери са Microsoft Windows Server оперативним системом и персонални рачунари са Windows 7/10, а у будућности и са Windows 11 оперативним системом. Оваква хардверска архитектура ће се и даље задржати користећи (x64) архитектуру и за десктоп рачунаре и за сервере. Запослени у ИТ сектору Републичког завода за статистику су обучени за примјену и коришћење Microsoft технологија и то је примарно окружење у коме се развијају сервиси унутар ИТ инфраструктуре. Лиценцирање Microsoft технологија обезбјеђује Влада Републике Српске кроз споразум о набавци Microsoft лиценци (Microsoft Enterprise Subscription).

Унутар институције персонални рачунари и сервери су повезани LAN (Local Area Network) мрежом. Сви запослени радници имају рачунар са инсталираним Microsoft Office алатима и приступом интернету. Запослени имају могућност приступа интернету и путем бежичне wifi мреже на коју се повезују путем мобилних телефона и других преносних уређаја. Подручна одјељења су повезана у јединствену мрежу са Заводом на начин да су интегрисана успостављањем WAN мреже (Wide Area Network) коришћењем интернета. Тако успостављена мрежна архитектура унутар Завода омогућава свим запосленима Завода да користе мрежне апликације базирани на Windows Forms технологији каква се тренутно користи за IST платформу, као и веб технологија која се примјењује приликом развоја нових апликација.

Рачунарски систем и мрежа омогућавају рад већег броја сервиса који корисницима помажу у раду. То су прије свега корисничке windows и веб апликације, дијелени фолдери и фајлови, мрежни штампачи, e-mail сервиси, сигурносни антивирус, антиспам и други сервиси који омогућавају високу доступност, континуиран и безбједан рад.

Велика количина података којим Завод располаже, поред смјештаја на персоналним рачунарима, смјештена је на централном Data Storage систему. Систем омогућава бољу међусобну повезаност, стални приступ и размјену података међу запосленима. Сигуран приступ подацима обезбијеђен је путем централизоване провјере права приступа.

За смјештај и управљање подацима користе се базе података. Као подлога за управљање базама података користи се релациони систем за управљање базама података базиран на примјени Microsoft SQL сервера. Систем омогућава интерфејс између корисника и апликација и база података, као и вишекориснички приступ и манипулацију подацима, као и административне функције за управљање смјештајем података, приступом и перформансама.

Сад имамо нову опрему. Колико ће ИТ системи, софтвери и хардвери напредовати? Како ће бити сутра? О томе ћемо мислити на вријеме – а то је сутра.

ВИЗУЕЛНИ ИДЕНТИТЕТ

И природа има свој маркетинг – кокошка поносно кокодаче кад снесе јаје. Данас је не само природно него и пријекно потребно у пословном свијету бити уочен, а да би био уочен, логично је да се мора бити уочљив – мораш скренути пажњу на себе. Стога је потребно имати не само добар пословни имиџ, него и квалитетан и препознатљив визуелни идентитет.

Доказ модерног и амбициозног пословног приступа је политика изузетне медијске отворености, као и креирање новог визуелног идентитета Завода. Није само довољно да публикације буду квалитетне, оне морају да буду притом и одлично дизајниране.

Логотип Завода је симбол модерног приступа времену у којем смо и промјене визуелног идентитета Републичког завода за статистику.

У основи самог лога као дијела логотипа представљен је кружни дијаграм или графикон, познат широкој јавности као „статистичка пита или торта“. Дијаграм је стилизован, тако да изгледа активан као диск који се налази у простору, заправо ухваћен у покрету, чиме се наглашава динамика статистике, која је правовремено присутна у практично свим сегментима живота модерног друштва и појединца. Круг је тако исјечен да у ствари представља велико

симболично ћирилично слово С, што је почетно слово у ријечи статистика. Исјечени комад дијаграма је иако одвојен заправо везан за круг, као симбол савршенства, вјечитог кружења материје, која је заправо неуништива, само мијења облик у коме се налази и враћа се свом извору.

У том смислу врх одсјеченог комада стреми ка средишту дијаграма. Невидљивим нитима, а људско око је такво, само тежи да доврши слику (што је утврдио већ Леонардо да Винчи) тај исти врх се спаја са остатком комада који левитира изнад дијаграма и чини оловку која је увијек била симбол писмености или записивања – што је тако карактеристично за статистику.

Притом, бјелина која се налази до врха оловке није нипошто празнина, то је мјесто које ће се попунити садржајем.

Уколико се лого посматра инвертно, односно ако се посматра свијетли простор у симболу, примјетиће се стилизована људска фигура која је тако позната као међународни симбол кога су необично популаризовале друштвене мреже. Природно је да статистика заокупља човјека, јер је човјек најважнији као средиште свих ствари (*in media res*).

Лого је урађен у традиционалним бојама које као симбол користи Република Српска. Плава боја је најзаступљенија, она чини основу дијаграма. У дизајнерском смислу плаво је симбол простора, технологије, вјечности, сигурности – свега оног што у основи статистика јесте. Црвена боја, као најучљивија у спектру, те која се по дизајнерским стандардима у правилу увијек користи дозирано – је боја живота, динамике, кретања, промјене, што се такође прати у статистици.

ПУБЛИКАЦИЈЕ ЗАВОДА

Поред прикупљања и обраде података, публикавање је једна од три најважније редовне дјелатности Завода. У задњих неколико година публикавање статистичких издања Завода доживјело је праву експанзију, те можемо слободно рећи да је то област у којој се у Заводу највише напредовало. Завод је постао врло реномиран издавач, регистрован у Министарству просвјете и културе Републике Српске. Треба још напоменути да Завод своје публикације публикује у штампаном облику, електронски путем званичне веб - станице Завода, и путем електронских медија CD/DVD и сл. Општи тренд у свијету је електронско публикавање, а Завод који лако слиједи новости и позитивне промјене успјешно се и на вријеме прилагодио таквим, савременим токовима.

Током 2021. године, Завод је издао 38 штампаних публикација са укупним тиражом од 2 070 примјерака. Најзначајнија, сада већ редовна издања, била су „Статистички годишњак Републике Српске“, „Ово је Република Српска“, „Градови и општине Републике Српске“, „Жене и мушкарци у Републици Српској“ и „Индикатори одрживог развоја Републике Српске“. Осим тога, објављено је преко 400 саопштења (426). Дакле, у 2021. години Завод је имао укупно 464 издања. То је свакако фасцинантан број који говори да Завод сваког радног дана публикује више издања.

Током 2021. године Завод је издао сљедеће публикације:

1. „**Статистички годишњак Републике Српске**“ – комплексна публикација која на систематичан начин, у оквиру 31 поглавља, на готово 600 страница, приказује прикупљене и обрађене податке које Завод има обавезу, на основу Плана рада Завода, да обради и објави.

Обухваћени су подаци из свих области привредног, културног и политичког живота Републике Српске за период 1996 – 2020. година. У његовој изради учествовали су готово сви запослени у Заводу, као и сарадници у Министарству финансија, Министарству унутрашњих послова, Министарству правде, Агенцији за банкарство, Агенцији за осигурање, Комисији за хартије од вриједности, Централном регистру хартија од вриједности, Бањалучкој берзи, Министарству рада и борачко-инвалидске заштите, запослени у судовима и тужилаштву Републике Српске, Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове, Фонду здравственог осигурања, Фонду за пензијско и инвалидско осигурање, Јавној здравственој установи - Институту за јавно здравство, Заводу за запошљавање, Републичком хидрометеоролошком заводу, Природно-математичком факултету, Катедри за физичку географију, Јавној установи „Воде Српске“, Централној изборној комисији БиХ, Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге и др.

Статистички годишњак Републике Српске, осим штампаних примјерака има и своју електронску верзију на интернету. Важно је истаћи да се на званичној веб - станици Завода могу наћи, осим читаве књиге са свим поглављима, сва појединачна поглавља са придруженим excel табелама уз посматрано поглавље. На тај начин, корисницима је омогућено да имају „живе“ податке које могу накнадно, бесплатно да користе, у сврху даљих анализа.

2. „Градови и општине Републике Српске“ – занимљива публикација која на систематичан начин, у оквиру 19 поглавља, на 265 страница, приказује прикупљене и обрађене податке за ниво градова и општина Републике Српске.

3. „Ово је Република Српска“/“This is Republika Srpska“ – врло популарна и радо читана годишња публикација у којој се на систематичан, концизан и једноставан начин, приказују неки од најважнијих статистичких показатеља за посљедњих пет година за ниво Републике Српске са много занимљивих податак и прилог, праћена уредничким есејем и сентенцама на почетку сваког поглавља. Текст и подаци илустровани су бројним графиконима како би читаоци могли једноставније да разумеју и анализирају обиље понуђеног материјала. Публикује се једно издање годишње – на српском и енглеском језику)

4. „Индикатори одрживог развоја Републике Српске“ – друго издање публикације. Ријеч је о публикацији која корисницима пружа увид у Програм Уједињених нација за одрживи развој до 2030. године, која треба да их упозна са његовим циљевима, као и индикаторима којима се прати испуњеност тих циљева. Објављивањем показатеља који се односе на Републику Српску, Завод настоји да одговори на потребе за системским приказом стања у областима које су од кључне важности за одрживи развој.

PDF: Овдје можете прегледати Статистички годишњак

Ова публикација треба да послужи као основа за анализу, креирање, те спровођење политика усмјерених ка рјешавању изазова као што су квалитет живота и благостање, здравље, образовање, климатске промјене, родна равноправност, ефикасне и одговорне институције и друго. : публикује се сваке двије године

5. „Мјесечни статистички преглед“ – мјесечна публикација у којој се на систематичан начин објављују подаци који се прате мјесечној, тромјесечној, полугодишњој и годишњој периодици: становништво, плате, запосленост и незапосленост, бруто домаћи производ, цијене, пољопривреда и шумарство, индустрија, грађевинарство, спољна трговина, дистрибутивна трговина, угоститељство, туризам, саобраћај и везе. Укупно 12 издања годишње

6. „Жене и мушкарци Републике Српске“ је јединствено издање које приказује податке и показатеље важне за разумијевање и праћење промјена везаних за питања једнакости и равноправности жена и мушкараца у друштву. Публикација се објављује у двогодишњој периодици и садржи избор статистичких података које прикупља, обрађује и објављује Републички завод за статистику, као и податке других овлашћених органа и организација за производњу статистике у Републици Српској те податке из евиденција других административних извора. Објављивањем података разврстаних по полу и у временским серијама настојимо да одговоримо на потребе корисника и допринесемо развоју капацитета за прикупљање, анализу и дисеминацију гендер статистике те подстакнемо њену широку употребу у креирању и спровођењу родно осјетљивих политика, програма и мјера. публикује се сваке двије године

7. **Статистички билтен** – серијска публикација која садржи коначне податке који су резултат редовних годишњих извјештаја из одређене статистичке области. Публикујемо 21 издање годишње

8. **Статистичко саопштење** – сажета и кратка публикација која се објављује након завршене обраде за одређено статистичко истраживање и садржи најосновније показатеље који карактеришу дату појаву. Завод објављује мјесечна, тромјесечна, полугодишња и годишња саопштења.

Чест случај у свјетској пракси је да се комбинују статистика и књижевност или да се користи хумор при публиковању статистичких података. Статистику треба популаризовати. Ми то радимо овако, у нашем издању „Ово је Република Српска“.

(ПУБЛИКОВАЊЕ: преко 400 издања годишње)

Чест случај у свјетској пракси је да се комбинују статистика и књижевност или да се користи хумор при публиковању статистичких података. Статистику треба популаризовати. Ми то радимо овако, у нашем издању „Ово је Република Српска“ из кога дајемо занимљив уреднички текст - Откуд Момо у Статистици.

Статистички билтени

PDF: Овдје можете прегледати публикацију Ово је Република Српска

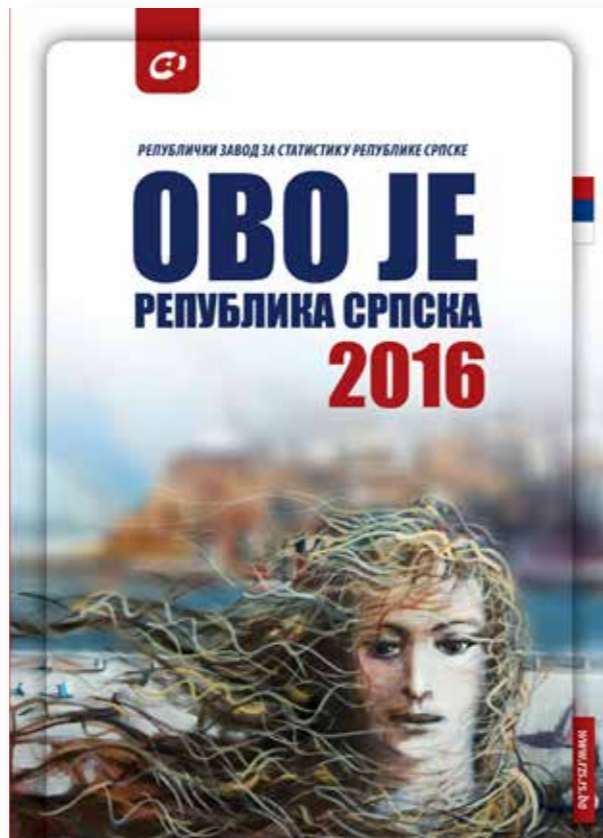

ОТКУД МОМО У СТАТИСТИЦИ?

Прије неколико година, умјесто уобичајених, похабаних фраза којима се обично честита Нова година, људима из Завода сам послао један од изванредних интервјуа Мома Капора. Наравно, сви се и данас сјећају тог чина, јер им је генијални Момо редом измамио осмијехе на уснама. Кажем Момо, а не Мома, јер ријеч Мома код нас у Српској, а посебно у Херцеговини, испод Видуше одакле су Капори поријеклом, у номинативу може да значи само једно - да си млађана ђевојка. Напротив, овдје је било ријечи о од рођења изузетно чилом момку, што му је и пуно име значило. У то име, да и то кажемо, Момо је увијек био чувенији чак и од тог другог славног београдског Момчила, оног што пјева „бам бам бам нећу ништа да знам”. Мало игре са језичким редакцијама није наодмет, јер је управо Момо истицао како се у њему вјечито боре Херцеговац и Београђанин: „Херцеговац живи у мени још пре мог рођења; Београђанин од девете године.” Тако и приличи, вјечити је нагон другог да буде први. Због тога обојица буди или бољи или гори. Рекао бих да је баш тај спој, то јединство супротности произвело тако бритак дух оличен у непревазиђеног козера и шмекера.

ОТКУД МОМО У СТАТИСТИЦИ?

Најприје драги читаоче, да кажем да статистици нико не може умаћи, јер ако неког статистика и не упрати на рођењу (а Момо је био још за Краљевине Југославије рођен) само је питање времена када ће и по којем основу стићи у наше табеле. Улазиш

у број. Ако си појава, тад можеш доспјети и у графикон. И, не можеш инкогнито и неопажено да се „муваш”, јер ако се одселиш у статистици си емигрант, а ако се доселиш, имигрант си. Ако се ко у вјечност пресели, и за њега чувамо нарочиту табелу. Момо је увијек био наш, како лијепо рече и прије свог рођења, и нема потребе да га својатамо, ми јесмо своји. Но, статистика која је посебна кад је Момо у питању, а коју нико није ни могао водити (јер таква методологија не постоји), је заправо невјероватна читаност његових књига. Процјена је да је био најчитанији писац бивше Југославије. Колико год је овдашњим женама био пожељан, ондашњим властима Момо је био непожељан - то је некаква обрнута пропорција. И, колико год

да је јавно забрањиван, утолико је био више тајно читан. Парадокс је да су га и ови што забрањују морали читати, јер како ће га забрањивати ако га нису читали? Мада, слаба је то вајда, јер ако су читали сигурно га нису разумјели - иначе га не би забрањивали.

Будући да је био Херцеговац, Момо се са таквим географским поријеклом сигурно ничег није бојао, јер какав је то Херцеговац који се плаши? Кад су га једном питали чега се плашиш, он је одговорио - да се не уплашим. Освједочено је да Херцеговци изађу на крај и са мечкама, па се тако куражан није плашио ни великог Вука. Јесте, истина је да је писао како је говорио, али се зато читао између редова. И раfoва. Мање је својим књигама красио регале, а више вирио затакнут за задње џепове студентских или гимназијских фармерки марке Rifle или Levi's, нетом прошверцованих из Трста. Логично, они су хтјели бити фолиранти. Млади лавови! Професори су опет у својим актн ташнама, неки и у главама, похотно крили „Уну” и жељели да студирају неку сличну, своју, брижљиво глумећи ишчезлу младост - тако да су сви мање-више фолирали. Момо је напротив био прави фолирант, јер је био и сликар и писац. Умјетност јесте живота фол - зато је и бол.

Момова фора је била једноставна. Био је то што јесте док су сви други глумили да су оно што нису - зато су се и налазили у његовим књигама. И жене на сликама, умотане у градове. И кошаву умотану у косу. И цвијеће умотано у новине, „Политику” и „Борбу”, симболично; ма жива му је била и мртва природа. Најгори ђак и најбољи студент Академије - стигао је Момо све да буде. У статистици би га назвали „аутлајнером”, јер одскакао је пуно, тај се није дао упросјечити. И кад је био избачен из београдске гимназије, сарајевска Прва гимназија је добила ријетку прилику - могла се дичити да се у њој школовао нобеловац Иво Андрић и да је из ње избачен ученик Момчило Капор. А када је био прогањан, због тога што је био то што јесте, и у томе је он нашао чар. Говорио је да

заправо свој свјеж, младалачки изглед, дугује томе што су га дуго држали на леду.

Бавио се Момо током живота озбиљном животном статистиком - пописом лица, станова и домаћинства - и то са географским подлогама. Његов пописни круг био је читав Београд, укључујући предграђа. Ево како је о том свом искуству писао: „Ми, који се нисмо родили у овом граду, нити наследили било шта у њему, сем кошаве у глави и отвореног узбудљивог неба, променили смо овде много соба, станова, кућа, улица и четврти; пописати их, то је права географија љубави.” Оно што је заједничко и за Мома и за статистику је систематично праћење живота у његовој пуноћи, различитости и необичности, богатству и сиромаштву. Али док статистика прати и објављује варијације о масовним појавама, Момо је пратио варијетете људске душе. У центру му је увијек био човјек. Јединка. Жена. Дијете, најчешће дјевојчица. А инспирацију, за слике и приче, е њих је прикупљао најчешће у кафани, тамо гдје круже људи, тамо гдје крв и вино заједно колају правећи густу купажу миришљавог букеа, тамо гдје се судбине лакше читају, приповједају и слушају, тамо гдје се естражује есенција и бура живота.

Немогуће је помиловати време... тако је говорио Момо. А вријеме, бијаше сурово и није тог миљеника помиловало. Можда је баш зато био толико духовит и истовремено сјетан и њежан; знао је да милује својим ријечима које су лако допирале до срца. И предлажем, ако хоћете да неког заиста обрадујете, поклоните неку од књига Мома Капора. Измамићете тим даром мноштво осмијеха, попут оних са почетка приче.

Зашто толико волимо тог човјека и његова дјела? То се не може објаснити, јер ни за љубав не постоји методологија. Зашто је Момо толико волио Републику Српску? Тако виспрен, он је то лако објаснио:

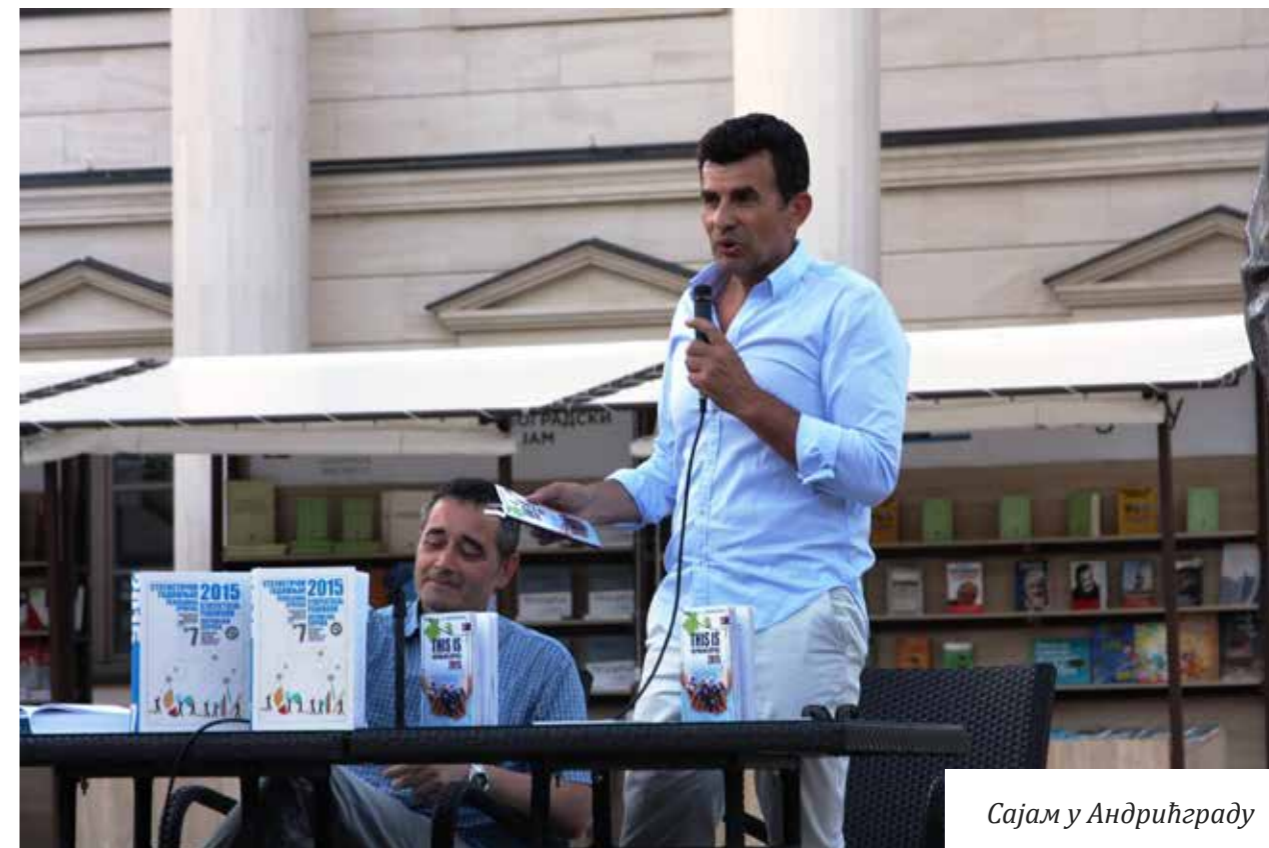
„Патриотизам није идеологија, то је ствар кућног васпитања. То те научи баба.”

САЈАМ КЊИГА У БЕОГРАДУ

За све нас у Заводу, који стварамо наше вриједне публикације Сајам књига у Београду представља посебно мјесто. Мишљења су неподјељена – Сајам је још увијек највећи културни догађај или у скуп на просторима бивше Југославије. Завод још од 2011. године, традиционално представља своја највреднија издања на Сајму на штанду Републике Српске, а све у организацији Представништва Републике Српске у

Београду. Презентације издања Завода су увијек запажене, јер све што радимо, радимо за Републику Српску и њену добробит. Осим презентације и штанда нашег Представништва, који је увијек један од најљепших и најпосјећенијих, наша издања буду изложена и на штанду Републике Србије. Оно што је такође важно - све то буде медијски лијепо пропраћено.

Сајам у Андрићграду

ОНО ШТО НАС ОЧЕКУЈЕ! ПОПИС ПОЉОПРИВРЕДЕ

Попис пољопривреде, поред пописа становништва, представља једно од најсложенијих и најзначајнијих статистичких истраживања у укупном статистичком систему и чини основу статистике пољопривреде.

Последњи попис пољопривреде на територији Босне и Херцеговине проведен је 1960. године. Сувишно је помињати колики ће значај, за Републику Српску, имати провођење пописа које је планирано за 2023. годину.

Попис пољопривреде је једини извор података који може да пружи све неопходне информације које се односе на област пољопривреде. Без адекватних статистичких индикатора, који се могу произвести искључиво прикупљањем података путем пописа, није могуће обезбиједити квалитетне инпуте које ће доносиоци одлука на највишем нивоу користити приликом израде стратешких докумената, у циљу даљег развоја пољопривреде. Без података добијених пописом није могуће успоставити статистику пољопривреде у потпуности хармонизовану са европским статистичким системом. Попис пољопривреде представља кључни предуслов за усклађивање прописа БиХ са правном стечевином ЕУ и остваривање права коришћења ЕУ фондова предприступне помоћи за рурални развој.

Уз поштовање препорука FAO-а и EUROSTAT-а Завод планира да, у сарадњи са Федералним заводом за статистику и Агенцијом за статистику БиХ, попис пољопривреде

Састанак пописног бироа БиХ за попис пољопривреде

реализује 2023. године. У ту сврху формиран је Пописни биро за припрему и провођење Пописа пољопривреде у Босни и Херцеговини 2021-2024 чији је основни задатак праћење активности везано за попис и обезбјеђивање услова за његову реализацију.

Пописом ће се прикупити подаци о величини пољопривредних газдинстава, подаци о земљишном фонду и категоријама коришћења пољопривредног земљишта, површинама под усјевима, површинама воћњака и броју стабала, површинама винограда и броју чокота винове лозе, наводњавању, употреби органских и минералних ђубрива као и средстава за заштиту биља, броју стоке – по врстама и категоријама и броју кошница пчела, пољопривредној механизацији и објектима, радној снази, продаји пољопривредних

производа, органској пољопривредној производњи, пољопривредним и другим активностима на газдинству, као и подаци о рибњацима и површинама под шумама.

Добијени подаци омогућиће увид у стање пољопривреде у Републици Српској на нивоу оштине, насељеног мјеста и газдинства, те формирање квалитетног оквира за провођење будућих редовних статистичких истраживања из области пољопривреде.

Пописивање ће се вршити уз примјену САРП метода, односно уз употребу лаптопа.

Посебно обучени анкетари интервјуисаће носиоце породичних пољопривредних домаћинстава, а добијене одговоре уносиће директно у намјенски креирану апликацију.

„СТАЗЕ... ЛИЦА... ПРЕДЈЕЛИ“

Управо тако, тај наслов носи ово интересантно поглавље. Могли смо и да га назовемо, онако како би неинвентивно урадили и други „Службена путовања“ – али зар то није превише службено и не изражава оно што то путовање заправо и јесте – спознаја нових стаза, лица и предјела, како се и зове дјело Иве Андрића у којем су сабрани његови путописи и скице. Заиста је тако, човјек са путовања увијек донесе у своја сјећања неке нове стазе, упамти предјеле и упозна нова лица. И није пресудно за успјех одласка то што ће неко оправдати пут Извјештајем о службеном путу, путовање неће имати сврху, ако са тог пута службеник није донио знање, да га преда другом, ако није донио и свјетлост у срцу и тамо негдје гдје год да је био представио и себе и статистику и Републику Српску онако како треба. Љепота путовања је и узбуђење због одласка једнако као и љепота повратка. Андрић је негдје записао да је толико волио путовања да он не би ни написао своја кључна дјела, да за вријеме рата није морао бити у тада окупираном Београду. Рад на службеним путовањима статистичарима често није лаган, компликоване су и дуготрајне дневне агенде, али увијек остане нешто времена да се упознају нови градови и прошире сазнања, остваре нова пријатељства и комуникације.

Ево гдје су све запослени у Заводу, за ових десет година од 2012. године боравили у оквиру бројних пројеката и по различитим службеним основима - 34 државе и 64 града широм свијета, укључујући земље региона, Европе, Азије и САД-а уз напомену да су

сва ова путовања углавном омогућена из средстава која нису из буџета Завода, да не би читаоци помислили да правимо трошкове:

Албанија (Драч, Тирана),
 Аустрија (Беч),
 Белгија (Брисел)
 Бугарска (Софија)
 Грузија (Тбилиси)
 Данска (Копенхаген)
 Естонија (Талин)
 Италија (Венеција, Милано, Рим, Торино)
 Казахстан (Алмати)
 Кина (Шенџен)
 Летонија (Рига)
 Литванија (Виљнус)
 Луксембург (Луксембург)
 Мађарска (Будимпешта)
 Малта (Валета)
 Молдавија (Кишињев)
 Норвешка (Осло)
 Њемачка (Висбаден, Келн, Улм)
 Пољска (Варшава)
 Португалија (Лисабон)
 Румунија (Букурешт)
 САД (Вашингтон)
 Сјеверна Македонија (Охрид, Скопље)
 Словенија (Љубљана, Брдо код Крања)
 Србија (Аранђеловац, Београд, Врњачка Бања, Златибор, Зрењанин, Копаноник, Нови Сад, Рума, Суботица, Тара)
 Турска (Истанбул)
 Финска (Хелсинки)
 Француска (Париз, Тулуз)
 Хрватска (Загреб)
 Црна Гора (Бар, Бечићи, Будва, Даниловград,

Кумбор, Милочер, Петровац, Подгорица,
 Пржно,
 Херцег Нови)
 Чешка (Праг, Мала Скала)
 Швајцарска (Женева, Нојхател)
 Шведска (Штокхолм, Оребро)
 Шпанија (Валенсија, Мадрид)

Поред тога, у периоду од 2011. године чак
 13 запослених у Заводу имали су прилику
 за вишемјесечна стажирања и стручна
 усавршавања у Луксембургу (Луксембург),
 Данској (Копенхаген), Пољској (Краков,
 Шчећин), Аустрији (Беч), Хрватској (Загреб)
 и Мађарској (Будимпешта).

Такође, бројни запослени су имали прилику
 да у организацији НР Кине учествују на
 чак око 40 мултилатералних семинара
 организованих широм Кине у периоду од
 2015. године до данас (Кингдао, Пекинг,
 Фузхоу, Хефеј, Чангша, Шангај).

Будимпешта

Лисабон

Копенхаген

Париз

Њујорк

Праг

Валенсија

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Прије него што дамо преглед изузетно значајних пројеката кроз које се већ годинама одвија међународна сарадња Завода, желимо да нешто кажемо и о регионалној сарадњи, која је веома битна за Завод. Ту прије свега мислимо на статистичке институције земаља из бивше Југославије. Можемо рећи да је та сарадња на добром нивоу, позитивна, и да често размјењујемо статистичка искуства Мање–више, методолози из ових институција се познају и са радионица и семинара. Оно што посебно треба да се истакне је изванредна сарадња са Заводом за статистику Србије која не само да траје најдуже него је и институционализована. Споразум о сарадњи са Републичким заводом за статистику Републике Србије, закључен је 09.10.2014. године у циљу даљег унапређења међусобних односа и сарадње у области статистике. Оквир за то је Споразум о специјалним паралелним везама између Републике Србије и Републике Српске који је потписан још 1997. године, а имплементиран 2010. године, због спољних разлога који више и не треба објашњавати. Међутим, Завод за статистику Србије, као старији брат и угледна институција на свјетском нивоу помагао нам је од самог почетка док нисмо стали на своје ноге и ту великодушност не треба заборавити ни сад, у тренуцима славља и обиљежавања јубилеја.

2011.

EUROSTAT је извршио Прилагођену општу процјену Adapted Global Assessment (AGA)

нивоа усклађености статистичког система БиХ и Републике Српске са европским и међународним стандардима. Дате су смјернице за одређена унапређења садржаја и квалитета рада.

2012.

Настављен је IPA 2008 Twinning пројекат „Подршка државној и ентитетским статистичким институцијама БиХ”, фаза V.

Кроз пројекат „Партнерство за статистику БиХ”, фаза III, настављена је подршка Шведске статистике (SCB) од 2012. до 2015. године за статистику рада, статистику животне средине, статистичку методологију, као и за унапређење руковођења и управљања људским ресурсима.

Почела је имплементација IPA 2009 INOVO пројеката за развој институционалних капацитета три иновативна центра и истраживачког сектора у БиХ. Компонента III осигурава подршку имплементацији Статистике технологије и иновација (STI).

Активности за успостављање и развој националних здравствених рачуна (НЗР) у БиХ, дио су ширег пројекта „Реформа јавног здравства II”, којег финансира ЕУ у периоду: 2012-2013. НЗР се користе за анализу финансирања здравствене заштите и потрошње у здравству РС, ФБиХ и БД БиХ са међународно упоредивим индикаторима, према захтјевима EUROSTAT-а, СЗО (WHO), Свјетске банке.

Завод је укључен у активности везано за испуњавање обавеза по питању Европских интеграција путем механизма координације кроз блиску сарадњу са Министарством за европске односе и међународну сарадњу Републике Српске и дугим институцијама.

Укупно је одржано 123 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 298 учешћа запослених из Завода.

2013.

Европска комисија одобрила је Грант за реализацију пописних активности у дијелу финансирања нето накнада учесника пописа становништва.

Путем IPA 2009 пројекта набављена је ИТ опрема за потребе пописа становништва.

У оквиру пројекта IPA 2008 EURHC, фаза II, током 2012. и 2013. године осигурана је техничка помоћ за припреме пробног и општег пописа становништва у БиХ.

Међународни мониторинг за попис становништва (ИМО) крајем маја је дао позитивну оцјену о припремљености БиХ за спровођење пописа становништва.

Кроз IPA 2008 Twinning пројекат (2011-2013) су редизајнирана постојећа истраживања у статистици туризма и статистици трговине, а проведени су пилот истраживање за потражну страну туризма, као и пилот истраживање у области статистике грађевинарства – одобрење за грађење. Кроз исти пројекат, Завод је израдио документ „Имплементација Кодекса праксе европске статистике у Републичком заводу за статистику – самооцјена и будуће активности”.

У оквиру завршне церемоније IPA 2008 Twinning пројекта, одржане у Сарајеву 16.12.2013. године, потписана је „Стратегија развоја статистике БиХ 2020” и пратећи анекси, претходно усаглашена од стране статистичких институција у БиХ.

Регионална сарадња са представницима црногорске, хрватске и словеначке делегације

Кроз подршку статистици образовања, у оквиру IPA 2009 EPRD пројекта „Јачање капацитета за развој људских ресурса у БиХ”, направљени су упитници и упутства за финансијску статистику образовања, у оквиру нефинансијске статистике су развијени електронски упитници за основно и средње образовање, те је измијењена методологија нефинансијске статистике свих нивоа образовања.

Завршен је пројекат за успостављање и развој Националних здравствених рачуна у БиХ (НЗР). Резултат пројектних активности је креирање табела издатака у здравству за ниво ентитета, БД БиХ и ниво БиХ као и одговарајућих индикатора.

У оквиру регионалног програма (2013-2016) Шведска статистика (SCB) пружа техничку помоћ за статистику животне средине, гендер статистику, статистичку методологију, те организује статистичку љетну школу, као и састанке регионалног статистичког савјета у коме учествују представници статистика из региона ЈИЕ.

У склопу пројекта: „Имплементација правне тековине ЕУ за област енергетске статистике”, представник Завода учествовао у радионици у Енергетском институту „Хрвоје Пожар” у Загребу, који кроз техничку помоћ Секретаријата Енергетске заједнице проводи пројекат.

Почео је IPA 2012 регионални програм статистичке сарадње (2013-2015), који обухвата националне рачуне, пољопривредне статистике, статистику цијена, краткорочне статистике, истраживање о приходима и животним условима- SILC.

Завод је потписао Меморандум о разумијевању са Свјетском банком (WB) у вези са програмом аналитичких активности, базираном на питањима мјерења сиромаштва и социјалне укључености, као и Меморандум о разумијевању са Међународним монетарним фондом (IMF) у вези са програмом аналитичких активности, базираном на питањима мјерења различитих варијабла тржишта рада.

Укупно је одржано 180 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 431 учешћем запослених из Завода.

2014.

ЕУ финансира техничку помоћ за обраду пописних података у БиХ.

Завршена реализација IPA 2009 INOVO пројекта. У оквиру Компоненте III – Подршка извршењу АП Статистике науке, технологије и иновација (STI), извршено је усклађивање образаца, извјештаја и методологија са ЕУ стандардима.

Завршен пројекат IPA 2009 PFM-STAR пројекат, кроз који је обезбијеђена подршка за израду прописа, правилника и смјерница на пољу рачуноводствених података, обим опште државе, модел консолидованог финансијског извјештавања, те конверзију обрачунских података на свим нивоима власти БиХ у ESA 95/2010 оквир.

Почео је IPA 2012 Twinning пројекат „Подршка државној и ентитетским статистичким институцијама БиХ, фаза VI”, у циљу јачања националних рачуна, пословних статистика, финансијских рачуна (ЦББиХ) и социјалних статистика (ESSPROS).

Завршен је IPA 2011 регионални програм статистичке сарадње.

Одржано неколико ad hoc мисија за техничку помоћ за обраду пописних података у оквиру IPA 2012 регионалног програма статистичке сарадње.

Кроз регионални пројекат техничке помоћи Статистичког одјела ММФ-а, омогућено је развијање кварталних БДП процјена, унапређење компилације годишњих БДП процјена и промовисање учешћа БиХ у стандардима дисеминације ММФ.

У оквиру активности пројекта „Имплементација правне тековине ЕУ за област енергетске статистике”, Завод је у сарадњи са БХАС и ФЗС, провео тестирање упитника о финалној потрошњи енергије у домаћинствима.

Завод је потписао Споразум о сарадњи са Републичким заводом за статистику Србије у циљу даљег унапређења међусобних односа и сарадње у области статистике између двије статистичке институције.

Потписан је и Меморандум о међусобној сарадњи у области размјене статистичких података са Фондом Уједињених нација за дјecu БиХ (UNICEF), чиме се регулише приступ подацима из Анкете о потрошњи домаћинства прикупљеним 2011. године.

Први пут проведена Анкета о задовољству корисника.

Укупно је одржано 116 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 229 учешћа запослених из Завода.

2015.

Кроз имплементацију треће фазе пројекта „Партнерство у статистици у БиХ” Шведске статистике, који је завршен 2015. године,

унапријеђено је знање у правцу будућег преласка на континуирану Анкету о радној снази ради усклађивања периодике са ЕУ праксом, ревидирани су и унапријеђени упитници за статистику вода, спроведене су циљно дизајниране обуке за узорак и анализу података, а ојачани су и институционални капацитети статистичких институција кроз Оквир за оцјену учинковитости (PAF) и реализацију програма волонтирања.

Кроз IPA 2012 регионални програм статистичке сарадње (2013-2015), имплементирани су у оквиру пољопривредне статистике агро-монетарна статистика, статистика сточарске производње, годишња статистика усјева. У статистици националних рачуна, између осталог, ажуриран је документ „Опис извора и метода коришћених у нефинансијским националним рачунима” са референтном годином 2013, а извршен је и експериментални обрачун базиран на поједностављеном PIM методу за одређену групу средстава.

Спроведена је Анкета о приходима и условима живота (EU SILC) као пилот истраживање на изабраном узорку за Републику Србију.

Кроз пројекат подршке ЕУ за област енергетске статистике, Завод је на територији Републике Српске провео Анкету о потрошњи енергената у домаћинствима.

Потписан је Меморандум о разумијевању са Међународном организацијом рада (ILO) ради сарадње у вези са аналитичким активностима фокусираним на питања у вези са мјерењем неформалне економије, као и могућим другим видовима сарадње у области статистике.

IT експерти Републичког завода за статистику Србије су у оквиру сарадње двије институције, у Заводу инсталирали апликацију за обраду података IST коју су самостално развили. Извршена је и обука техничког и статистичког особља Завода.

Као продукт заједничког рада Свјетске банке и три статистичке институције у БиХ, по основу раније успостављене сарадње, припремљена су три извјештаја: „Родне разлике у искоришћивању права и могућности

које нуди друштво, приступу економским могућностима и заступању”, „Сиромаштво и социјална искљученост у БиХ: Увид на основу проширене анкете о потрошњи домаћинстава из 2011”, „Сиромаштво и неједнакост у БиХ 2007-2011”.

Укупно је одржано 116 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 229 учешћа запослених из Завода.

2016.

Завршен је пројекат техничке помоћи ЕУ за обраду пописних података у БиХ. Током имплементације пројекта (2014-2016) одржано је око 20 мисија (радионица), од чега десет у 2016. години.

У оквиру IPA 2008 Међународног мониторинга за Попис становништва и домаћинстава у БиХ (ИМО), спроведене су укупно 24 мисије, од чега четири, укључујући и завршну у 2016. години.

Кроз IPA 2012 Twinning пројекат „Подршка државној и ентитетским статистичким институцијама БиХ, фаза VI” (2014-2016), додатно је ојачана статистика националних рачуна, пословне статистике, као и социјалне статистике. У складу са ЕУ стандардима, уведена су нова истраживања: Европски систем интегрисане статистике социјалне заштите (ESSPROS), Индекс произвођачких цијена у услугама (SPPI) и Индекс произвођачких цијена у грађевинарству (CPPI).

Имплементирао се IPA 2014 регионални програм статистичке сарадње. Између осталих обухваћене су пољопривредне статистике, области социјалних и пословних статистика, управљање квалитетом, као и развијање система метаподатака.

Запослени у IT сектору Завода су у оквиру сарадње са Републичким заводом за статистику Србије, за период од само једне године коришћења израдили 24 апликације засноване на IST систему.

У оквиру процеса европских интеграција, представници Завода су, кроз сарадњу са МЕИМС-ом, учествовали и у изради одговора Републике Српске на потенцијална питања из Упитника ЕК за Поглавље 18 – Статистика.

Укупно је одржано 110 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 229 учешћа запослених из Завода.

2017.

Почела је двогодишња имплементација IPA 2015 Twinning пројекта „Подршка реформи статистичког система у БиХ”, у циљу побољшања и развоја институционалних капацитета—статистике националних рачуна, пословних статистика, укључујући статистички пословни регистар, структурне пословне статистике, краткорочне статистике, те статистику туризма.

У сарадњи са УН агенцијама спроводи се Пројекат подршке припреме за имплементацију Циљева одрживог развоја и ангажовање приватног сектора у БиХ (2017-2019). Носилац активности у Републици Српској је МЕИМС, у сарадњи са Јединицом за стратешко планирање и мониторинг при Генералном секретаријату Владе Републике Српске и Заводом.

Завршене су активности подршке статистици у БиХ кроз регионални пројекат Шведске статистике (2013-2016). Побољшано је знање и унапријеђена пракса у оквиру статистике животне средине, гендер статистике и статистичке методологије, те кроз организацију статистичке љетне школе, као и одржавање састанака регионалног статистичког вијећа.

У оквиру IPA 2014 регионалног програма статистичке сарадње (2015-2017) омогућено је даље јачање и усклађивање са ЕУ стандардима пољопривредне статистике, социјалних и пословних статистика, макроекономских статистика, те развијање система метаподатака, као и управљање квалитетом. Проведена је друга, унапријеђена Анкета о задовољству корисника.

Почео је IPA 2015 регионални програм статистичке сарадње (2017-2019), као наставак на IPA 2014 пројекат.

У оквиру сарадње са Канцеларијом УН за дрогу и криминал (UNODC) имплементира се регионални пројекат „Мјерење и процјена организованог криминала на западном Балкану” (MACRO). Циљ је да се допринесе јачању владавине права кроз борбу против организованог криминала и да се развије и имплементира статистички оквир за

Видео конференција са колегама на нивоу БиХ

квантификовање и анализу организованог криминала. Из Републике Српске учествују: МУП, Министарство правде, Агенција за управљање одузетом имовином и Завод.

У циљу техничке подршке и дијељења знања кроз заједнички аналитички програм са фокусом на мјерење и анализу сиромаштва и социјалне искључености, као и на праћење и анализу тржишта рада анализом Анкете о потрошњи домаћинства (HBS), Анкете о радној снази (LFS) и Анкете о приходима и условима живота (SILC), закључен је Меморандум о разумијевању са Свјетском банком (WB).

У оквиру активности процеса европских интеграција, радило се на припреми одговора на питања Упитник ЕК за поглавље 18 - Статистика.

Укупно је одржано 133 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 202 учешћа запослених из Завода.

2018.

Уз експертску подршку унутар IPA 2015 Twinning пројекта, проведено је прво

редовно истраживање потражне стране туризма – Анкета о приватним и пословним путовањима (АППП).

Кроз IPA 2015 регионални пројекат, између осталог је извршено ажурирање постојећих методологија, упутстава и упитника Финансијске статистике образовања у складу са Унеско (UNESCO), OECD и EUROSTAT (UEO методологијом). Осим тога, Завод је објавио метаподатке за десет истраживања по ESMS структури, као и извјештаје о квалитету за десет истраживања према новим смјерницама усклађеним са ESS приручником из 2014. године.

ЕУ у оквиру пројекта „Support to the statistical system of BiH in preparation of statistical master sample frame” осигурава подршку статистичком систему у БиХ у припреми новог оквира узорка за будућа анкетна истраживања на бази домаћинства. Активност се проводи током три године, а ЕУ је финансирала прву годину реализације, а наредне двије године статистичке институције су финансирале реализацију.

Завод је објавио публикацију „Индикатори одрживог развоја Републике Српске” с циљем

приказа системског стања у областима које су од кључне важности за одрживи развој као што су квалитет живота и благостање, здравље, образовање, климатске промјене, родна равноправност, ефикасне и одговорне институције и друго. Публикација се објављује у двогодишњој динамици.

Активности у вези са увођењем Заједничког оквира за самопроцјену (Common Assessment Framework - CAF) као алата за управљање укупним квалитетом, покренуте су у Заводу у сарадњи и уз стручну помоћ Агенције за државну управу Републике Српске (АДУ) и Центра за истраживање у области јавне управе (KDZ) Аустрија.

Запослени у ИТ Сектору Завода су у оквиру сарадње са Републичким заводом за статистику Србије у више наврата учествовали као предавачи и тренери у оквиру регионалних скупова за друге земље региона (Албанија, Црна Гора, Сјеверна Македонија итд).

Настављене су и активности учешћа у радним тијелима процеса европских интеграција, као и у изради одговора Републике Српске на питања из Упитника ЕК.

Укупно је одржано 149 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 258 учешћа запослених из Завода.

2019.

У сарадњи са Унеско (UNESCO), почео је Пројекат за унапређење статистике образовања у БиХ који се проводи у циљу побољшања статистичких образаца у области образовања и извјештавања.

У оквиру активности за увођење CAF-а, Завод је провео прву самопроцјену према CAF критеријумима, израђен је Извјештај о самопроцјени, утврђена Политика квалитета, те је дефинисан План активности за побољшања за период: 2019-2021. година.

Кроз IPA 2015 регионални пројекат, између осталог је побољшана статистика криминалитета процесом мапирања кривичних дјела у домаћим кривичним законима са међународном класификацијом кривичних дјела, настављено је методолошко унапређење статистике националних рачуна, ажурирани су и груписани сви појединачни методолошки документи све три статистичке институције у БиХ у један заједнички методолошки документ према моделу приручника за СПР.

Почео је IPA 2017 регионални пројекат, који ће омогућити даље унапређење макроекономских, пољопривредних, социјалних и пословних статистика, статистике рачуна животне средине, област управљања квалитетом, као и система метаподатака.

Копенхаген, сарадња са статистиком Данске

Шведска статистика у оквиру регионалног програма (2019-2021) фаза IV, пружа подршку за три компоненте: коришћење административних података и регистара, методологију истраживања и љетну школу статистике.

Закључена су и два меморандума о разумијевању: један са Фондом УН за становништво (UNFPA) у циљу сарадње на развоју популацијских пројекција у БиХ и други са Међународном организацијом рада (ILO) у вези са аналитичким активностима (омогућавањем приступа микроподацима из Анкете о радној снази).

Укупно је одржано 144 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 257 учешћа запослених из Завода.

2020.

Завршен је IPA 2015 Twinning пројекат „Подршка реформи статистичког система у БиХ” који се имплементирао од 2017-2019. године. Кроз пројекат је успостављена

производња структурних пословних статистика новим - комбинованим методом: подаци из статистичког истраживања и административни подаци. У циљу производње Индекса произвођачких цијена у грађевинарству (нискоградња), проведено је пилот истраживање и урађена детаљна анализа резултата. Успостављена је методологија и проведен теренски рад истраживања о путовањима домаћег становништва. Побољшана је и статистика националних рачуна у складу са ESA 2010.

Представници Завода су на позив KDZ Аустрија, у септембру присуствовали међународној онлајн конференцији о квалитету: „CAF - 2020 европски модел за унапређење јавне управе -изазови и пракса”.

Настављен је IPA 2017 регионални програм статистичке сарадње, али је због пандемије ковид 19 већина активности одржавана онлајн.

Закључен је нови Меморандум о разумијевању са Свјетском банком који подразумева давање на коришћење сета података из

Анкете о потрошњи домаћинства (HBS), Анкете о радној снази (LFS) и Анкете о приходима и условима живота (SILC), а у циљу процјене и анализе сиромаштва, благостања, неједнакости и социјалне укључености, као и за мониторинг и анализу тржишта рада у БиХ.

У оквиру Меморандума о разумијевању са UNFPA, током 2020. године одржана је радионица за израду пројекција становништва, а израђене су и пројекције као и одговарајуће презентације.

У другој половини 2020. године започела је активност која се односи на Програм интегрисања БиХ у ЕУ, утврђивањем правно обавезујућих прописа и препорука ЕУ за Статистику у оквиру Поглавља 18, а у складу са Методологијом за израду Програма интегрисања БиХ у ЕУ.

Укупно је одржано 26 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 45 учешћа запослених из Завода.

2021.

Започело је провођење IPA 2017 Twinning пројекта „Даља подршка реформи статистичког система у БиХ”, који ће трајати 24 мјесеца, те ће омогућити даље унапређење пословних статистика, статистике пољопривреде, статистике радне снаге, административних извора података.

Кроз Унеско (UNESCO) пројекат за унапређење статистике образовања у БиХ, унапређени су обрасци за све нивое образовања: предшколско, основно и средње, и високо образовање, те су развијене и веб апликације за прикупљање података основног и средњег образовања и апликације за збирне извјештаје статистике високог образовања.

Настављена је сарадња са UNPFA, те су пред крај 2021. године инициране активности у вези са израдом портала о демографској отпорности.

Крајем 2021. године покренуте су активности из IPA 2019 пакета подршке за статистику у БиХ, које се односе на припрему пројектног приједлога за потребе провођења будућег пописа пољопривреде.

Кроз IPA 2017 регионални пројекат, у оквиру компоненте за статистику правосуђа, током априла проведена Пилот анкета о родно заснованом насиљу ради тестирања упитника, метода прикупљања података и осталог инструментарија. У другој половини 2021. године завршене су и активности које су се односиле на Пилот истраживање проширеног сета кривичних дјела, у складу са међународном класификацијом.

У оквиру компоненте за управљање квалитетом, кроз исти пројекат, ревидиран је и ажуриран упитник за нови круг Анкете о задовољству корисника 2020 (АЗК 2020), ажурирана је и тестирана веб апликација за провођење анкете, а у марту 2021. године објављена анализа резултата анкете, спроведене у периоду септембар/новембар 2020. године.

У вези са активностима које се односе на OECD процјену конкурентности привреда земаља западног Балкана (SEE Competitiveness Outlook 2021), Завод је припремио и унио расположиве податаке из различитих статистичких домена за одговарајуће димензије унутар SEE CO упитника.

Током 2021. године су настављене активности које се односе на Програм интегрисања БиХ у ЕУ.

Укупно је одржано 23 активности – студијске посјете, семинари, радионице, обуке, пословни састанци, са 45 учешћа запослених из Завода.

2022.

Настављене су активности пројекта IPA 2017 Twinning „Даља подршка реформи статистичког система у БиХ” (2021-2023). У оквиру пројекта је извршена ревизија упитника који се користе за прикупљање података за предузећа са 20 и више запослених у циљу развоја система за компилацију података који ће омогућити производњу вишегодишњих структурних пословних варијабли.

Припремљени су упитник и методологија за провођење Пилот истраживања о структури зарада (SES). Теренски рад на прикупљању података проведен је у априлу 2022. године.

У вези са израдом новог оквира узорка за статистичка истраживања на бази домаћинства, Завод је у априлу 2022. године провео десети талас пописивања домаћинства, једанаести је почео у септембру, а дванаести би требало да буде проведен до краја 2022. године. Тиме ће бити завршене активности на изади новог оквира узорка, покренуте кроз ЕУ пројекат.

Завод самостално наставља као редовне САФ активности на унапређењу квалитета.

Завршен је IPA 2017 регионални пројекат (2019–2021). Током трајања пројекта остварени су добри резултати у оквиру доступних статистичких области, па је тако, између осталог: у оквиру социјалних статистика унапређена је ESSPROS статистика, израчунавањем нет модула; у оквиру статистике радне снаге, уведена је калибрација као нови начин пондерисања за Континуирану анкету о радној снази, а такође су ажурирани упитници у складу са новом ЕУ регулативом; Статистика пољопривреде је даље унапријеђена успостављањем узорка за ново анкетно истраживање у оквиру статистике биљне производње, те су израђене временске серије из области статистике биљне производње и статистике сточарске производње; у оквиру управљања квалитетом, произведена је процесна документација за два истраживања (инвестиције, трошкови

Драч, Албанија - рад на пројекту

заштите животне средине); произведена су и два извјештаја о квалитету према структури и смјерницама за SIMS 2.0 – инвестиције, трговина енергентима.

У оквиру компоненте за Истраживање и развој, Методологија за спровођење истраживања Истраживање и развој и Буџетска издвајања за истраживање и развој (Research and Development and GBARD) је усклађена са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у приручнику Frascati Manual 2015. године. Према новој методологији Завод је кориговао обрасце и публиковао саопштења од референтне 2019. године.

Унапријеђена је и методологија за Пословну демографију (Business Demography) и дефинисан је садржај излазних табела пословне демографије.

Наставља се провођење IPA 2019 регионалног пројекта (2021-2024).

Регионални пројекат подршке Статистике Шведске (2019-2021) продужен до краја 2022. године.

Закључен је Меморандум о разумијевању са UNFPA у сврху пружања правног оквира и омогућавања сарадње у области дисеминације података, а фокус је на изради портала о демографској отпорности за Републику Српску. Одржана је радионица за особље одговорно за уношење података и одржавање портала. Активности на изради портала су у току.

У циљу дијелења сетова података са Међународном банком за обнову и развој за процјену и анализу сиромаштва, благостања, неједнакости и социјалне укључености, као и за мониторинг и анализу тржишта рада у БиХ, закључен је и Споразум о давању одобрења за коришћење података са банком.

Иако је пројекат „Мјерење и процјена организованог криминала на западном Балкану” (MACRO), фактички завршен до краја 2020. године, званично се сматра завршеним достављањем финалог извјештаја пројекта у 2022. години. Посебно је значајно што су у извјештају приказани резултати за Републику Српску.

Копенхаген, Данска

Милуновић и Чичковић - Конференција европских статистичара, Луксембург

ТРЕЋА ДЕКАДА

ПОПИС СТАНОВНИШТВА 2013-2016. ГОДИНЕ

Одјеци и резултати Пописа становништва, домаћинстава и станова у БиХ, који је супротно хтијењима и жељама Завода често, од стране других актера, излазио из професионалних и статистичких оквира, улазио у фокус и политичких догађања, још дуго ће одзвањати у јавности, рефлектујући се на свакодневни живот. Умјесто да то највеће статистичко истраживање буде тријумф статистичког ума и знања, политика и страни фактори, путем ИМО мисије, (Међународна посматрачка операција), која се умјесто да надгледа попис умијешала директно у производњу нетачних резултата, тако да је попис у суштини био не стручан него негативно одређен политички догађај, који је засијао неповјерење међу народима и творци

тог наука су умјесто да буду миротворци, пројектовали прворазредан статистички скандал.

Епилог свега је био – два пописа у БиХ. Најмање су се ту питале статистичке институције у БиХ које се нису могле договорити ни око чега, а камоли да се поштује закон о попису што је Завод увијек и чинио. Дошло је до тога да се у све умијешало и тужилаштво БиХ, које је звало тадашње директоре статистичких институција и још неке кључне актере пописа на испитивање, у вези с начином како проводе попис и тумаче закон, а такав нечувен притисак на независност и објективност статистике није забиљежен ни у најпримитивнијим

правним системима. Дан након што је поступајући тужилац позвао директора Агенције Велимира Јукића, он је пустио под притиском и без сагласности које је морао да има по закону потпуно противправно донио акт Јединствени програм за обраду података који је омогућио да се у попис уврсти више стотина хиљада становника, који не само да нису резидентни становници у БиХ него су многи виртуелно измишљена лица.

У пројекту који је трајао од 1. априла 2016. до краја 2020. године, учествовале су БиХ, Србија, Црна Гора, Сјеверна Македонија, Албанија и Косово. Подаци прикупљени у пројекту се могу успјешно користити за анализу дјеловања и понашања група и чланова који се баве кривичним дјелима организованог криминала на западном Балкану, јер су праћени кроз многобројне индикаторе на више територија и преко 14 карактеристичних кривичних дјела.

Република Српска се може похвалити да је имала доступност највећег броја индикатора у односу на друге учеснице у пројекту, а посебно када је у питању МУП РС и његова методолошка аналитика у праћењу и откривању организованих криминалних група и удружења.

Учешће Завода у активностима међународне сарадње се наставља.

Копенхаген, Данска - учесници обуке

Међутим, било је довољно да се у свом том конгломерату утицаја у Агенцији за статистику БиХ нађе један честит и професионалан човјек, који је руководио постпописном анкетом (ПЕС) да сруши ту назидану кулу лажи (јер лаж је крхка – а истина је да су „у цара Трајана козије уши” и да се она увијек дозна) и да објави да је у БиХ „мање од 200.000 људи који су пописани, а нису требали бити, те више од 40.000 људи који су требали бити укључени у попис”. Такви резултати постпописне анкете прилично су изненадили јавност, јер се није очекивало од Агенције да саопшти наведене податке, будући да нимало не иду у прилог резултатима Пописа које је објавила Агенција. Само ради поређења, наводимо да по резултатима пописа које је објавила Агенција, Град Бања Лука има 185.042 становника. Какве су размјере препописивања биле у питању говори и

чињеница да је Бању Луку пописивало пуних 15 дана, 800 пописивача и 100 контролора и то од јутра до мрака – то је био толико обиман посао. А онда, Агенција једноставно призна – погријешили смо за нешто мање од 200.000 људи који су пописани, а нису требали бити. Дакле, пописано је скоро 200.000 лица која нису требала бити пописана, а током обраде података такве пописнице нису искључене. Дакле у попис је додат читав један фиктивни град величине Бање Луке, према подацима Завода.

Подсјећамо, Агенција је објавила податке на основу Јединственог програма, који је противно поступку предвиђеном по Закону о попису „усвојио” један човјек, директор Агенције, самовољно дајући резидентни статус за 196.000 лица, те је ријешо „отворена” питања на свој начин. Управо је Завод упозоравао да ће, уколико се „отворена”

питања на која је указивао не ријеше у складу са законом и правилима струке, резултати Пописа бити нетачни и непоуздани. Стога овакво саопштавање резултата контролног пописа заправо представља професионалну побједу Завода.

За вријеме провођења Постпописне анкете (PES) прелиминарне анализе су показале да је стопа препописаног броја лица чак 11%, односно након примјене резидентног статуса 8,7%, што је већ тада јасно указивало да резултати Пописа које је објавила Агенција за статистику БиХ неће бити валидни, тачни, нити употребљиви, а ни корисни за планирање економских и социјалних политика, те да заправо неће бити остварен кључни циљ Пописа. Умјесто да ови параметри послуже да се изврши обрада резултата Пописа крајње одговорно, те да

у коначним подацима не буду препописана лица или да их буде што мање, Агенција је једноставно саопштила, да је у резултатима Пописа тако велики број препописаних лица. Такав резултат је услиједио јер, нису прихваћени захтјеви Завода да се током обраде података „отворена” питања ријеше на законит и методолошки оправдан начин.

Дакле, ако такве неисправне пописнице, нису искључене из процеса обраде података остао је само један начин да се смањи изузетно велика стопа препописаности. Знајући у ком правцу су морала ићи размишљања представника УО ИМО, Завод је благовремено желио да упозори да ће се, готово сигурно, проценат препописаности морати вјештачки прилагођавати, како би Попис добио пролазну оцјену. Подсјећамо, Завод је већ дана 14.7.2016. године упутио Отворено

писмо шефу делегације ЕУ и специјалном представнику ЕУ у БиХ, господину Ларсу Гунару Вигемарку у вези са чињеницом да ће резултати PES-а бити, као уосталом и резултати Пописа, потпуно непоуздани. Управо због тога, Завод је поменуто писмо у цјелини дао, као прилог у *Отвореној књизи*.

Циљ Завода је био да се о наведеним чињеницама унапријед обавијесте, не само медији у БиХ, него и међународни представници, посебно председавајући УО ИМО, Питер Еверерс, коме је ово писмо такође директно прослијеђено. Међутим, и поред наведеног међународни представници у Попису путем Техничке помоћи су своје идеје спровели у дјело и то кроз четири мисије за постпописну анкету. Епилог: на крају је проценат препописаности пописаних лица од 11%, путем неприхватљиве „дуалне“ методологије смањен на 5,59% препописаних лица. Другим ријечима, умјесто да се прихвати методологија која се користи код традиционалног начина пописивања, какав је био и Попис у БиХ, експерти Техничке помоћи су једнострано донијели одлуку да се примијени тзв. дуални систем оцјењивања, иако за примјену такве методологије нису били испуњени ни елементарни услови. Тзв. дуални систем оцјењивања заправо полази од идеалне претпоставке да препописивање практично не постоји (услов затворености популације), а у БиХ дефинитивно није испуњен тај услов. У немогућности да објасне разлику у препописивању утврђену кроз процес упаривања резултата Пописа и постпописне анкете, експерти су препописивање назвали „феноменом“, који не могу објаснити. Није то никакав феномен они су сходно инструкцијама примјеном такве методе фактички „пеглали“ резултате пописа.

Истина је још суровија, још више лица је препописано, него што је то утврдила контролна анкета.

Завод сматра да објективна завршна оцјена, на основу резимеа рада ИМО

мисије, не може бити позитивна. Ниједан од циљева дефинисаних Меморандумом, укључујући и први и најважнији, а то је испуњеност међународних стандарда за Попис становништва и домаћинства и основних начела званичне статистике, као ни стандарда за заштиту повјерљивих података, није испуњен. Није међународни стандард кршење принципа професионалне независности, није међународни стандард цурење информација и објављивање резултата Пописа у медијима прије завршетка процеса обраде и саопштавања података, није међународни стандард да се призна као валидан Попис проведен у супротности са законом земље у којој се Попис спроводи, нити је међународни стандард да се признају нетачни и непоуздани подаци, па чак и онда кад и они који су објавили податке потврде да им подаци нису тачни.

Притом, треба имати на уму да се не ради о званичном признавању резултата Пописа, нити УО ИМО има овлашћење да то уради. У Закону о попису нигдје, ниједном ријечју, се не помиње ИМО. Ријеч је, заправо, само о Меморандумом датом овлашћењу ИМО да оцијени да ли је Попис спроведен према међународним стандардима. То је нека врста двострано обавезујућег уговора, у којем једна од страна (ИМО) није извршила свој посао како треба и у складу са уговором.

Наравно сва ова рашомонијада вршила се због резултата одговора на три сензитивна питања: националност, вјероисповијест и језик. Парадокс је да се на та питања није ни морало одговорити.

Завод је из свега тога изашао чистог и свијетлог образа и још јачи него икада раније. Преживјели смо и рад од по 18 сати дневно, запослени су показали изузетно прегалаштво. Преживјели смо и пријетње нашим људима (често женама) психичке и физичке природе и отворене лажи медија који нису из Републике Српске, паракампању које су вршиле за ту сврху посебно организоване и финансиране групе, као и ово

што смо рекли, отворено мијешање страних посматрача у пописни процес. Завод је успио да се свему одупре и објави своје податке за Републику Српску. На крају Народна скупштина Републике Српске је усвојила Извјештај Завода о извршеном попису и врло позитивно оцијенила рад Завода.

Нерадо се сјећамо ружних ствари из прошлости, а попис је био једна од њих. Три године је трајала та борба. Био је то тежак период о коме би се могла написати књига. И написали смо је! Отворена књига о попису доживјела је два издања, преведена је на енглески језик, уручена је на Завршној мисији и EUROSTAT-у и ИМО. Будући да је та изванредно занимљива књига објављена и у електронском облику, на веб-страници Завода, као социјално-политички феномен, заинтересовала је професоре са британских и са америчких универзитета. Неки од њих су нам писали, а чак нам је због тога дошао амерички професор антропологије у Заво. Књигом је био одушевљен. Отворена књига о попису била је веома запажена и на Сајму књига у Београду гдје смо је успјешно представили.

Све што се дешавало у попису имате у овој изузетној књизи коју вам електронски поклањамо у монографији.

УПИТНИК ЕУ ЗА ПОГЛАВЉЕ СТАТИСТИКА

БиХ је 15. фебруара 2016. године поднијела Захтјев за чланство у Европској унији.

У циљу процјене спремности за стицање статуса кандидата за чланство, Европска комисија је институцијама БиХ доставила Упитник са листом питања из 33 поглавља *acquis* и Политичким и Економским критеријумима Европске уније.

Одговори БиХ су Европској комисији уручени 28. фебруара 2018. године.

PDF: Овдје можете прегледати публикацију - Отворена књига о попису II издање

Видео: Са конференције за штампу поводом пописа

PDF: Овдје можете прегледати публикацију - Резултати пописа по насељеним мјестима у Републици Српској

Активности у вези са израдом одговора на питања из Упитника одвијале су се у оквиру усаглашеног система координације процеса европских интеграција у БиХ и Републици Српској, путем успостављених радних тијела. Тијела система координације обухватају: Колегијум за европске интеграције, Министарске конференције, Комисију за европске интеграције и Радне групе за европске интеграције. Радне групе су оперативна тијела која се успостављају у складу са ЕУ *acquis*, а чине их представници надлежних институција са свих нивоа власти, у складу са њиховим уставним надлежностима по појединим питањима.

Обавезе по питању статистике одвијале су се у оквиру Радне групе 18 Статистика, која је припремала одговоре на питања из Упитника ЕК за 18. поглавље. Радна група је била састављана од институција са свих нивоа власти са ужим предсједништвом у чији састав су улазиле три статистичке институције, при чему је рад био организован на принципу ротирајућег шестомјесечног предсједавања. Све одлуке су се доносиле консензусом.

Као што се види, ЕУ је на одговор чекала двије године. При томе, треба рећи да су се имала у виду и искуства из Србије и Хрватске, која су на ова питања већ одговорили.

У јавности је посао око одговора мистификован, као да се ради о врло тешким питањима на која није могуће брзо одговорити. Међутим питања су била врло јасна и - у суштини су једноставна па ћемо их овако приказати:

1. Идентификација институције тј. гдје се налази и која јој је дјелатност?
2. По којим прописима ради?
3. Да ли су ти прописи и у којој мјери усклађени са прописима Европске уније?
4. Да ли институција има проблеме или тешкоће у раду са усклађивањем прописа?

5. Приједлог како да се наведени проблеми ријеше?

Даље су слиједили одговори на питања по доменима или како неки воле да кажу по статистикама.

У стварности, Завод је као и уосталом Република Српска врло брзо и у року одговорио и на овај посао. Сав проблем и дуго чекање је заправо био усаглашавање са Федерацијом БиХ и одговори на нивоу БиХ, што је одуговлачило читав процес.

Осим одговора на постављена питања, било је потребно доставити и пратеће акте који имају везе са одговорима као што су закони, уредбе и други акти попут стратешких и планских докумената. Ово је такође укључивало и остале пратеће документе везано за институционалне и административне капацитете статистичких институција. Сви документи су такође преведени на енглски језик, те је извршена и њихова стручна контрола и редактура.

Припремљени одговори и пратећи акти унесени су у информациони систем Дирекције за европске интеграције.

МАЛЕ И ВЕЛИКЕ ЗАГОНЕТКЕ - ШТА ЈЕ САФ?

CAF (Common Assessment Framework – Заједнички оквир процјене) је систем управљања квалитетом за институције јавне управе, на основу ког запослени и менаџери процјењују сопствену организацију, утврђују своје предности и потенцијал за напредак, а потом примјењују мјере побољшања. CAF је систем процјене који је погодан за јавне управе на нивоу ЕУ, као и на националном, регионалном и локалном нивоу. CAF модел се може користити за читаву организацију или за одабрана одјељења.

Једноставније, речено Завод је као први међу органима и организацијама у систему јавне управе Републике Српске, након Агенције за државну управу (чији је то посао) успио да усвоји овај стандард и значајну међународну

референцу. У суштини ми смо и прије овог признања били једнако квалитетни, а сада и ми након таквог обимног и интензивног рада можемо и тиме да се дичимо. Све изгледа тако лако, кад је завршено, кад је то иза нас и ријешено, али није тако, јер ко не зна да ријешити мале загонетке, не може да очекује да ће ријешити оне велике. Како је то заправо урађено и колики је то био посао могли би то описати пратећим службеним текстом који би био пун бирократских израза и туђица, али то је цијена европеизације и стандарда ЕУ. То нећемо урадити. Јер, за нашег човјека, нашег корисника ријеч алат који се користи као замјеница за CAF је још увијек оно без чега нема заната, а пошто је сваки добро научен посао увијек и занат, и алат и занат су еволуирали у квалитет.

АНКЕТЕ, АНКЕТЕ, АНКЕТЕ...

Анкете су занимљива и драгоцену истраживања, али и тешке за рад јер подразумијевају учешће испитаника, на основу одабраног узорка. Ево најважнијих које смо радили у протеклих десет година – неке и у више наврата:

специјалност и предмет проучавања односи на Балкану. Професор Хајден је показао и интерес за најављено друго издање *Отворене књиге*. Професора Хајдена је примио аутор ове монографије и приређивач *Отворене књиге* о попису Велимир Савић. Логично, јер разговор се управо кретао у вези са правом и антрополошким феноменом који је изазвао попис у БиХ.

Видео: Овдје можете погледати филм - 25 година Завода за статистику

- Анкета о задовољству корисника квалитетом статистичких производа и услуга Завода;
- Анкета о потрошњи домаћинства;
- Анкета о приходима и животном стандарду;
- Анкета о потрошњи енергије у домаћинствима;
- Анкета о радној снази као пилот истраживање;
- Пилот Анкета о образовању одраслих;
- Анкета о радној снази као годишње истраживање;
- Анкета о образовању одраслих у складу са ЕУ регулативом;
- Анкета о задовољству запослених;
- Анкета о радној снази као годишње истраживање;
- Анкета о средствима и услугама кориштеним у пољопривредној производњи – СУПП;
- Анкета о приватним и пословним путовањима;
- Анкета о потрошњи домаћинства.

ПОСЈЕТЕ

Навикли смо на посјете експерата из статистике, људи везаних за наш посао, новинара, студената, научника, неких од корисника наших података, али нас је посјетом изненадио руски амбасадор у БиХ те 2016. године. Његову екселенцију Петра Анатољевича Иванцова примила је тадашња директорица др Радмила Чичковић, а теме за разговор су наравно биле разноврсне и обострано корисне. У фокусу су биле пописне активности, као и привредна и културна сарадња, те јачање ионако добрих веза Републике Српске са Руском Федерацијом.

Оно што је посебно интересантно напоменути да је поводом *Отворене књиге о Попису у БиХ 2013*, Завод посјетио и професор социјалне антропологије и права на Универзитету у Питсбургу, проф. др Роберт Хајден, чија су ужа

КИНА

Као што смо већ написали, у задњих десет година било је пуно путовања. Запослени у Заводу су видјели свјетске престонице, углавном западне цивилизације, одсјели у одличним хотелима. То је стога што богате земље углавном Европске уније кроз бројне пројекте, обуке и семинаре путем међународне сарадње бирају и плаћају такве дестинације.

Европа, јесте наше искуство. Ми смо ту одувијек. И раније су се наши људи школовали и у Бечу, Пешти и Прагу. Неки и у Паризу. Зато у Европу и не треба да нас нико прима, ту и припадамо, не само географски, него и ментално. Не треба нико да нас сиромашу, показујући колико је богат. Јер, да би се неко богатио предуслов је да неког осиромашу. Управо зато, Кина земља са милијарду и 270 милиона становника за све наше запослене који су је посјетили, била је културолошки шок. Дивна гостољубивост кинеског народа, грандиозни грађевински подухвати и богата историја те земље, као и боравак са учесницима семинара из цијелог свијета из нама далеких земаља учинили су та путовања незаборавним. Уосталом, нека слике говоре. Зашто? Када смо прикупљали слике за монографију, сви који су били тамо су послали слике из Кине – чини се да су сви постали мали амбасадори те дивне земље.

Број учесника из Завода по годинама:

- 2015. године - 8 учесника
- 2017. године - 12 учесника
- 2018. године - 14 учесника
- 2019. године - 8 учесника

УКУПНО: 42 учесника

СТАТИСТИКА, СМОКВЕ, СРПСКА И СОФОКЛЕ

(Мало музике)

Да, наслов јесте музикалан, због алитерације, свјесно употребљене стилске фигуре, којој нипошто није задатак да ошамути читаоца необичношћу везе између наизглед неповезаних појмова, него да га заинтересује да прочита коју угодну ријеч. Онај који каже да нема вријеме изгубио се у времену које му је дато, а колико је то – никад се не зна. Ево примјера! Есхил, чувени драмски писац, Софоклеов уча, ошамућен је, па умро у граду Ђели на Сицилији бизарном смрћу. Орао му је, записи кажу, испустио корњачу на главу мислећи да је то камен, јер трагичар, није имао косе. Статистичари би такву смрт, оправдано, подвели „под посљедице дјеловања спољних фактора”. Јер, шта је орао него спољни фактор? Но прије тога, до тада неприкосновени Есхил који је, удеса ли судбине, као ратник преживио страшну Маратонску битку, побијеђен је на драмском конкурс од стране свог ученика, младог Софоклеа. Све се то догађало још 500 година прије нове ере. На тим, чувеним такмичењима, награда је била врло престижна - корпа смокава и амфора вина. Поштујемо вријеме, тако битну статистичку одредницу, враћамо се након 2.500 година у 2018. која је у овој причи референтна, годину у којој су смокве родиле за 17% више него претходног љета. Тај нам је податак привукао пажњу, јер смоква је омиљено стабло које издашно рађа слатким плодовима. Изузетно погодно подручје за смокву је у Источној Херцеговини, тамо гдје и небо и земља, и крш

и сунце, неки диван окус Медитерана носе, па је и воће слатко, а мјештани се све озбиљније баве производњом и прерадом смокве. И за вина награде стижу. То је и поднебље писаца, тако да смокве очито одлично иду уз литературу.

Смоква није случајно одабрана да буде персонификација библијског призора књиге Постанка, у којој су Адам и Ева прекрили своју голотињу након једења воћа са стабла спознаје добра и зла. Митско је то дрво, без обзира на повољну околност да има крупне листове. Још у античкој Грчкој смоква је била поштована и важна намирница у исхрани, законом заштићена; у старом Риму су је сматрали светом, јер и легенда каже да се вучица која је дојила Ромула и Рема одмарала у хладу смоквиног дрвета. Можда сте примјетили како се смокве заправо привијају уз људе, уз станишта. Чак и кад људи напусте куће, чак и кад од некадашњих огњишта остану рушевине, увијек се нека, најчешће самоникла, смоква ту прислони и рађа, као да је ту да буде симбол живота и неких ранијих и срећних времена. И, ако садите смокву, најбоље је да је на јужној страни прислоњена уз какву подзиду, стручњаци кажу да тад најбоље рађа.

Занимљиво, ботаничари тврде да смоква није воће - него цвијеће, јер припада породици фикуса. Али, ни ту не престају чуда. За разлику од других биљака смоква цвјета према унутра - плодови смокве су заправо изокренути цвјетови. Будући да је тако, да су цвјетови у капсули, смоква се не може опрашити споља. Оса која улази у смокву, нагоном и вољом природе да би је опрашила, поломи крила и не може више назад. Ту се и разгради. Е то вам је статистички „утицај унутрашњег фактора”. Дакле, у смоквама има и „меса”, то је податак који, свакако, није општепознат.

Зашто нам је мудри Софокле толико значајан да му мисли и изреке протежемо кроз наша поглавља. Он је казивао: „разумно је учити од оних који могу поучавати”. А, Софокле нас учи животу. Он је у вријеме златног доба Периклеа, кад су тадашњи статистичари

рачунали да је просјечан животни вијек грчких мушкараца од 45 година, живио готово читаво стољеће – умро је у деведесет четвртој години. Он јесте статистички изузетак, како ми кажемо „аутлајер”.

За све је био херој, и не само као лиричар, гимнастичар него и као ратник и државник. Имао је тајни еликсир и слављен је за живота. Ми га и сад поштујемо, два и по миленијума касније. Средњошколци у школском програму имају „Антигону”. Можда неће допријети до дубине тог сложеног умјетничког дјела, али надахнуће се, читаће то они и касније кроз живот. Драмски комади „Краљ Едип” и „Антигона”, играју се увијек и никада неће сићи са „дасака које живот значе” јер су непревазиђени и након 25 вијекова. А вијек, онај животни, тако битна временска одредница, у Републици Српској се те, благодетне 2018. године знатно продужио. Очекивано трајање живота за жене било је 79,86 док је за мушкарце износило 74,59 година. И није случајно употребљен тај претходни глагол, живот је сложен, није лако потоњег изнијети. Треба нам још времена да стигнемо Софоклеа. Зато учимо од њега.

На све нас утичу и спољни и унутрашњи фактори. И боримо се као осице, уграђујемо се, тамо гдје се оплођујемо. Свако даје онолико колико може и шта може. Прошлост је пут којим путује искуство. Наш је пут зато и знање и сазнање. Јер, знања ћеш драги корисниче, имати тачно онолико колико желиш, али вриједиће више ако га дијелиш. Ми то радимо стално и дијелимо стечена сазнања бесплатно. Чинимо то и овом књигом, пуном вриједних података које смо прикупили од вас. А, вољели бисмо докучити и тај Софоклеов тајни еликсир. Можда је знање, а можда су и смокве. Можда зато људи у тим крајевима, познато је то, дуго и здраво живе.

Хиљадама година покривамо голотињу незнања након једења воћа са стабла спознаје добра и зла. Чините добро. И гајите и једите смокве. Учите. Знање се привија уз људе.

То је тако благотворно.

ДРУЖЕЊА...

Посебност Завода су и честа дружења и прославе, које јесу традиција, сјајан обичај из ранијих времена, кад је било више фамилијарности, разумијевања, сарадње и пријатељстава међу запосленима. Наравно, савремено доба, носи свој данак, људи постају отуђене индивидуе којима се, парадоксали, стално намеће императив тимског рада - но то их и не зближава. Људи не воле, да их зову покретачима, зупчаницима, важним сегментима, карикама које неће попустити итд. Стога у већини колектива таквих дружења више нема. Највеће свјетске компаније су схватиле – да дружења подижу и радни морал и продуктивност, па чак и финансијски стимулишу заједништво запослених (на примјер, Ферари и Apple тако раде). Међутим, у Заводу се тај лијепо обичај не само одржао – него се никад није ни прекидао. Зато су заслужне старије колеге који су то преносили на млађе. И тако, кад год се неком деси неки лијепо догађај у животу, рођендан, рођење дјетета, завршетак неког магистерија или доктората, напредовање у служби, обично се позову колеге за вријеме паузе у салу, да се то пригодно прослави.

Буде свечано и код подјела пакетића дјечи запослених, прославе Нове године, 8. марта итд. Љети се организују и излети и слично – а зими се дружења ипак свде на нашу велику салу. Ево како то лијепо изгледа - слике много говоре.

Испраћају у пензију

*Посјета у Паризу - Бојана Кондић Панић
- амбасадор БиХ у Француској*

Рођендани - прослава је обавезна

ТАЛЕНТИ И СПОРТ

Као и у свакој другој фирми и у нашем Заводу имамо људе који посједују изванредне таленте, било да су то музичари, сликари, писци, глумци пјевачи или плесачи, фолклораша и спортисти. Имамо и фитнес тренера.

У вријеме кад нам је био директор Јасмин Комић, често смо пријатељима објашњавали колико нам је директор музикалан и слали им овај song. С правом јер се овај cover налази и на званичном сајту легендарне групе „Deer Purple“. Фантастично заиста. Погледајте и послушајте како то изгледа.

Осим тога, будући да имамо и полумаратонце на иницијативу директора Завода Дарка Милуновића формирали смо и тркачки тим за полумаратоне и штафете и трчаћемо у посебно дизајнираним дресовима Завода. Обећао је да ће се придружити тиму, па нека и то буде записано. А кад је директор Милуновић у питању морамо истаћи да је ријеч о угледном спортском раднику. Осим што је био члан Управе ФК Борац Бања Лука (2016, 2017), и Предсједник ФК Рудар – Приједор (од 2019. године), члан је Управног одбора Спортског друштва Црвена звезда (Београд), што је заиста респектабилној изузетна част, јер је ријеч о највећем спортском друштву у региону, познатом широм свијета по спортским успјесима.

Штафета Завода Даниш и Савић

Милуновић - СД Црвена Звезда

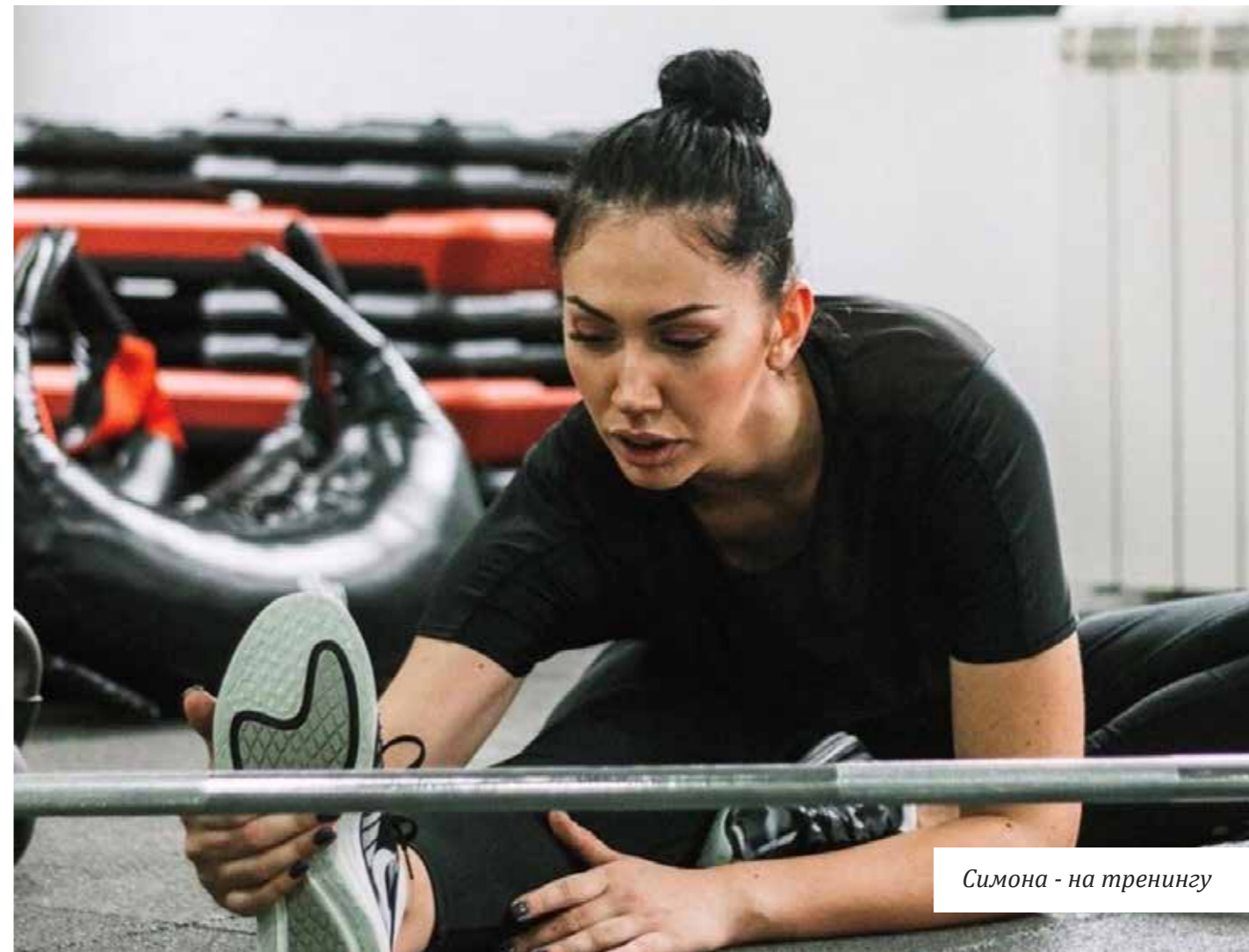
Данијела - слика у настајању

Видео: Овако свира и пјева Јасмин Комић, бивши директор завода

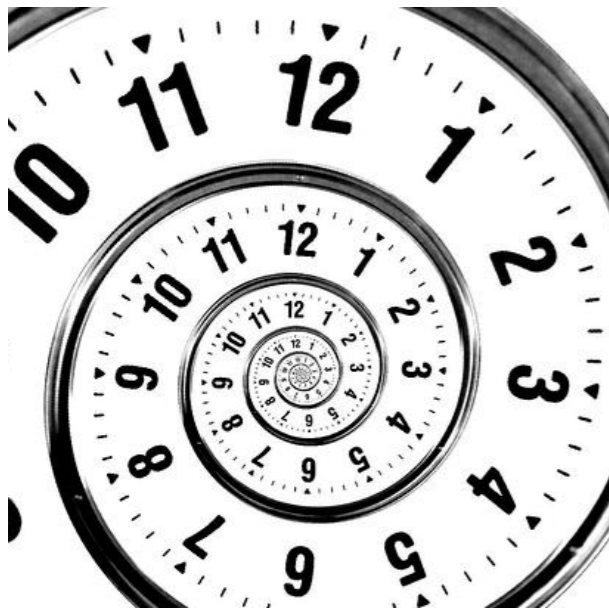
Андреа у позоришту Јазавац

Симона - на тренингу

ВРЕМЕНСКА ЛИНИЈА (ПРОШЛОСТ 1992-2012)

Говорити о прошлости, а посебно је настојати освјетлити и документовати није лако, јер се важне ствари могу заборавити, а у случају да се говори много и опширно - ризикује се да то читаоцу буде неинтересантно. Са друге стране, опет, држећи се латинске максиме *Verba volant, scripta manent* – (ријечи лете записано остаје), добро је да се каже и напише шта је Завод био и како се почело – да би се боље видјело и цијенило шта је Завод сада. Напретку се треба радовати. Прошлост је потребно поштовати, јер је прошлост пут којим путује искуство. У тој тежњи, да се не заборави и оно чега данас треба да се сјећамо, одлучили смо да у овој, не тако дугој хронологији презентујемо само најважније - суштину онога што се у Заводу догађало у ових протеклих 30 година.

ПРОЛОГ

Организација статистике у бившој СФРЈ била је централизована. Савезни завод са сједиштем у Београду је путем републичких завода, који су били у његовом саставу, обједињавао cjелокупну статистичку службу. Републички завод за статистику Социјалистичке републике Босне и Херцеговине је, с обзиром на територијални принцип организације, имао поред управе у Сарајеву и организационе дијелове (одјељења) по регијама на нивоу регионалних привредних комора (Бања Лука, Бихаћ, Добој, Мостар, Сарајево, Тузла и Зеница).

1992.

Републички завод за статистику БиХ прекинуо је све контакте још прије избијања рата у БиХ, у марту 1992. године, па је тадашња Скупштина АП Крајина Бања Лука у мају 1992. године донијела одлуку о формирању Регионалног завода за статистику Бања Лука којег су чинили радници наведеног Одјељења у Бањој Луци. Потом је Влада Републике Српске на сједници одржаној 1.10.1992. године, донијела Рјешење о именовању Славка Шобота као првог директора Завода за статистику у Бањој Луци.

У Заводу је на дан 1.10.1992. године било запослено 17 извршилаца, од којих су само три била са високим степеном образовања.

У новембру 1992. године, основан је Републички завод за статистику Републике Српске са задатком да методолошки и технички припрема статистичка истраживања ради обезбјеђивања информација о економској и социјалној сфери у Републици Српској („Службени гласник српског народа у Босни и Херцеговини” број 11/92). Истовремено, укинута је дотадашњи Регионални завод. Такође, од новембра 1992. године, Завод се финансира из буџета Републике Српске.

Републички завод за статистику Републике Српске је 26.11.1992. године, први пут уписан у Јединствени регистар предузећа, организација и заједница, као републички орган управе са сједиштем у Бањој Луци, у улици Моше Пијаде број 12 (данашња Јеврејска број 28), у складу са Уредбом о разврставању организација и заједница према јединственој класификацији („Службени лист СФРЈ” бр.43/76).

До доношења закона из ове области Завод је примјењивао правне прописе који су се користили прије рата:

- Закон о статистичким истраживањима од интереса за цијелу земљу („Службени лист СФРЈ” број 13/73, 9/76, 63/86, 44/89 и 72/90),
- Програм статистичких истраживања за цијелу земљу за период 1991-1995. године („Службени лист СФРЈ” број 1/90)
- Инструментариј за провођење статистичких истраживања.

У таквим, ванредним условима, урађен је приједлог Програма статистичких истраживања за Републику Српску и Програм рада за 1993. годину, а приоритет је дат организацији статистике и стварању кадровских и техничких претпоставки за рад Завода.

Наравно, услови за обављање статистичке дјелатности били су тешки, и то не само због тога што нису постојале основне, а камоли одговарајуће материјалне претпоставке за рад. Тешкоће је стварало и то што су биле прекинуте везе са статистичким институцијама - те је комуникација, која је у статистици неопходна, била јако отежана. Поред тога, у тадашњим ратним условима није се тачно знала ни територија на којој треба да се врше статистичка истраживања нити је у то вријеме био дефинисан државно-политички статус Републике Српске.

Морало се почети из коријена, јер су базе статистичких података, сви предмети, архива, отпрема (за АОП, штампарија и друго), зграде и највећи број кадрова (статистичара и информатичара) остали изван Републике Српске. Посебан проблем за рад Завода током 1992. године, а и даље у наредних десет година, биле су неусловне пословне просторије у којима се одвијао рад Завода. Завод је тада радио у просторијама бившег одјељења, у простору који је имао само 149 m². Заправо, био је то четворособан стан, неусловно адаптиран у пословни простор. Завод није имао ни довољно столова и столица а камоли компјутере, и одговарајућа средства комуникације.

Постојале су само двије телефонске линије које су увијек биле преоптерећене, а радило се ручно, уз помоћ оловака и дигитрона. Гријање је вршено уз помоћ популарних пећи „бубњара”. Радило се и у капама, рукавицама и капутима, и без гријања - јер би нестајало дрва. Радници су због тога често долазили на посао не као пословни људи са актовкама него са торбама у којима су носили дрва од куће. Наравно, у то доба током 1992. и 1993. године, најчешће није било електричне енергије, па ни компјутери све и да их је било не би били од користи. Тачније био је један компјутер.

1993.

Завод је неко вријеме током 1993. и радио са пар посуђених рачунара, кад би било струје. У тјескобним и ненамјенским просторијама био је смјештен и Регистар разврставања по дјелатностима тако да је увијек била гужва. Тачније речено - нису постојали ни основни услови за озбиљан рад. Завод је био под сталним буџетским рестрикцијама. Средства за материјалне трошкове, а нарочито средства за посебне намјене (штампање образаца, упутстава и остало) нису била довољна, а о платама да се и не говори. Завод није имао ни властито возило, па је Дирекција за робне резерве додјелила једно возило Заводу, како би се могао превозити статистички материјал, али и то се десило касније, тек крајем 1994. године. Наравно, резултати који су постигнути у то вријеме у провођењу истраживања, прикупљању и обради података били су веома скромни.. У почетку, кренуло се са саопштењима, јер озбиљнијих, штампаних публикација није ни могло бити. Овдје треба рећи да је Завод чак посуђивао и папир, да би се радило основно. Кадровска структура и број запослених у Заводу није био одговарајући, а нити примјерен за тако обиман посао који се притом морао обављати ручно...

У новембру 1993. године, према саопштењу Завода инфлација је износила 19.253%. Сат кашњења у некој исплати обезвређивао је исплату за 30%. У то вријеме рачунала се тзв. потрошачка корпа као „врста и количина услуга којима се обезбјеђује задовољење минимума основних потреба четворочлане породице“. У децембру 1993. године, мјесечни раст трошкова живота у односу на новембар износио је невјероватних 551.068%. Грађани су и то преживјели захваљујући просјечној плати од 265.144.891 у новембру у Републици Српској коју су у Заводу успјели обрачунати – али многи од такве плате нису пуно појели јер је инфлација тај новац просто прогутала.

Но, није било времена за ламентирање над судбином и условима рада, иако се размишљало и о томе да ли ће се за уложени рад добити било каква плата, нека храна умјесто тога или ће накнада изостати. У то вријеме свима је било извјесно само једно - да је све неизвјесно. Сасвим супротно, морало се радити са појачаним еланом, јер велики професионални изазови по Завод улиједили су врло брзо.

Било је важно почети и стварати нужне елементе статистичке „инфраструктуре“, а посебно правне, организационе, кадровске, техничке, финансијске и друге претпоставке за прикупљање и обраду података.

Притом се водило рачуна о два основна принципа:

1. Статистички стандарди и систем статистичких истраживања били су постављени у хармоничном односу са статистичким системом у тадашњој СРЈ и истовремено са међународним стандардима и препорукама.

2. Систем статистичких истраживања планиран је рационално и примјерено условима у којима се тада налазила Република Српска.

Влада Републике Српске је на 70. сједници, дана 18.5.1993. године, донијела Закључак о спровођењу Пописа становништва у Републици Српској. Попис је врло успјешно проведен и у таквим ванредним условима и ратним сукобима на простору на којем се пописивало. Наравно, тај подухват је припремљен и урађен под јединственим стручно-методолошким руководством Републичког завода за статистику Бања Лука. Пописивање се вршило према затеченој административно-територијалној подјели, на дан Пописа - 15.6.1993. године. Пописивањем су се добили за ниво насеља, општина и Републике, између осталих и резултати о броју домаћинства, броју становника према вјероисповијести и држављанству, броју пресељених лица и избјеглица. Резултати пописивања нису били публиковани. Влада Републике Српске тај Попис је користила за своје потребе.

Новински чланак, 15.11.1993. године

1994.

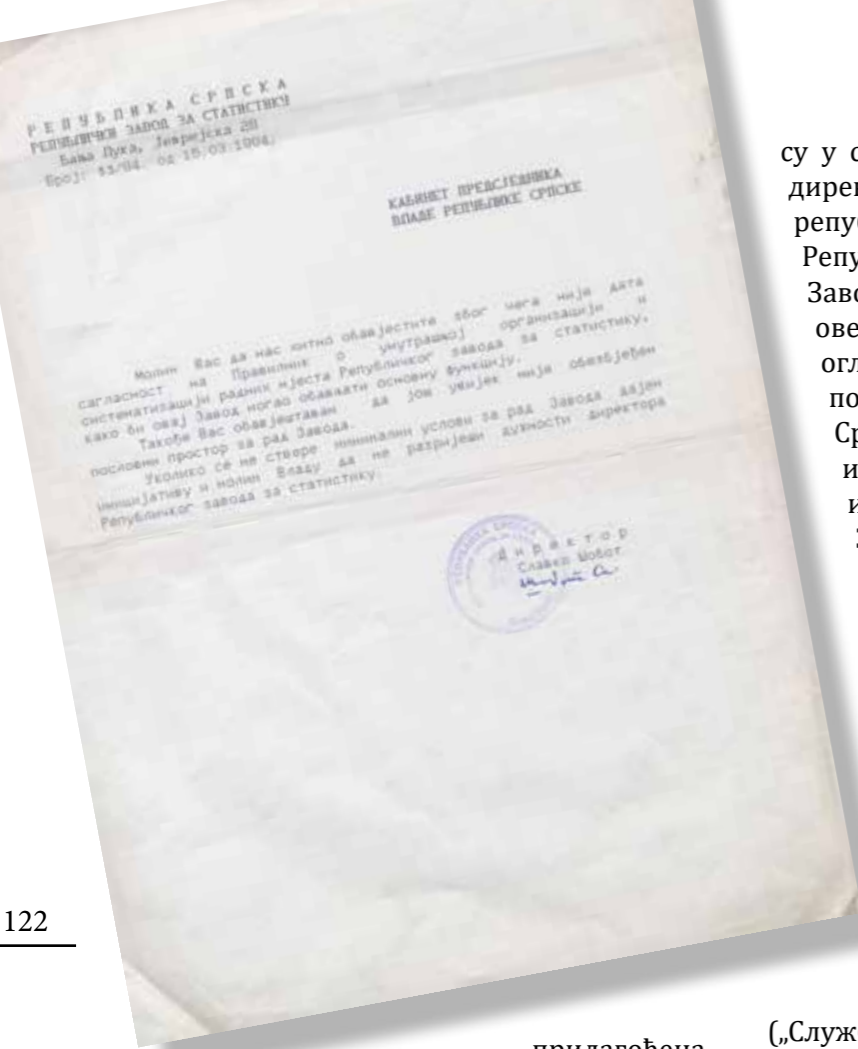
И поред тако обимног посла и добрих резултата које је Завод и са малобројним кадровима постигао, није ишло глатко, када би се затражила помоћ од тадашње Владе. Наравно ситуација је била свугдје тешка но није било довољно разумијевања за тежину положаја у коме се налазио Завод. С једне стране наметао се императив рада и резултата, а с друге стране немогућност реализовања планираног без опреме, простора и са недовољним бројем радника.

Размишљајући као у оном чувеном стиху из Горског вијенца: „Мало рука малена и снага“ директор Завода Славко Шобот је дана 15.3.1994. године пресавио табак и упутио писмо тадашњем Предсједнику Владе Републике Српске у којем је затражио да га Влада хитно разријешу дужности директора, јер Заводу нису обезбијеђене тражене просторије за обављање дјелатности - нити је дата

сагласност на понуђени Правилник о систематизацији и организацији на основу којег би се у Завод запослили пријеко потребни извршиоци. Била ја то Пирова побједа. Влада је мјесец дана касније, коначно дала сагласност на Правилник, простор је обећан, али није обезбијеђен. Епилог: Шобот је остао директор, могао је запослити нове кадрове – али их није имао гдје смјестити!

Влада Републике Српске, је на 97. сједници одржаној 27.4.1994. године, коначно дала сагласност на први Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста („Службени гласник Републике Српске“ бр.10/94). За обављање послова из дјелокруга Завода систематизовано је укупно 41 радно мјесто, са 46 извршилаца, од којих три за обављање послова руководећих послова (лица која поставља Влада) и 43 за непосредне извршиоце послова. Организација је

прилагођена условима ратног стања и захтјевима суженог статистичког програма. Према овој систематизацији, осим послова у сједишту Завода организована су и одјељења у Бањој Луци, Добоју, Бијељини Српском Сарајеву (сада Источно Сарајево) и служба у Требињу. Међутим, због недостатка адекватног пословног простора ова систематизација дуже времена није могла бити попуњена. Завод се сналазио како је могао и умио. Исходован је некако, иако на привремено коришћење, један празан стан у истој згради у Јеврејској 28, којег су запослени користили за рад све док није враћен власнику. Радници из области демографије и образовања су радили у неким споредним и неусловним просторијама у Библиотеци и Привредној комори.

Велику стручну помоћ Заводу су пружали тадашњи Савезни завод за статистику и Републички завод за статистику Србије, који

су у складу са Закључцима Конференције директора Савезног завода за статистику и републичких завода Србије и Црне Горе, те Републике Српске, обучавали запослене у Заводу и пружали им стручну помоћ. Без ове изузетне сарадње која се нарочито огледала код припреме и реализације пописа становништва у Републици Српској и касније, код пописа избјеглих и расељених лица, без размјене искустава публикација и података, Завод не би могао успјешно проводити статистичка истраживања.

Статистички програм је кључни документ статистичког система. Влада Републике Српске је на 98. сједници, на приједлог Завода, утврдила први програм статистичких истраживања за 1994. годину, да би потом Народна скупштина Републике Српске донијела одлуку о усвајању Програма статистичких истраживања за 1994. годину („Службени гласник Републике Српске” 18/94). Тиме је Република Српска успоставила јасан правни основ и оквир за програмско и планско обављање статистичке дјелатности. Дуже вријеме Статистички програм је био једногодишњи програмски документ, па су тако Програми објављивани и за 1995, 1996, 1997... све до 2005. године. Касније су програми за Републику Српску били вишегодишњи – четворогодишњи (програми 2005–2008. и 2009–2012), а наредни програм 2013–2017, који је већ припремљен, биће петогодишњи. Наравно код вишегодишњих програма, за сваку пословну годину посебно се доносе програми рада.

Није само Завод производио статистичке податке, то је важно напоменути. Постојали су наравно и тада, а и данас, и други органи који с обзиром на значај и природу дјелатности које обављају, имају овлашћење да буду произвођачи статистике у Републици Српској. У то вријеме Завод је обезбјеђивао

65% података, а остало други произвођачи статистике, што је такође планирано статистичким програмом.

1995.

Крајем јануара 1995. године, Савезни завод за статистику у Београду је почео са обуком статистичара и инфотрматичара запослених у Заводу Републике Српске.

Поред тога, преко онлајн везе која је том приликом успостављена са Савезним заводом, Заводу у Бањој Луци постали су доступни подаци и софтверска рјешења и повезивање са другим статистичким системима у свијету – те на тај начин Завод дефинитивно излази из информативне блокаде.

Свакако, преломни тренутак по Републику Српску, а самим тим и за статистику Српске, десио се окончањем ратних сукоба у БиХ током 1995. године. Као што је познато, Република Српска проглашена је 9. јануара 1992. године, а њен Устав донијет је у фебруару исте године. Дејтонским споразумом, 21. новембра 1995. године, Република Српска је призната као један од два ентитета који чине БиХ и којој припада 49% територије Босне и Херцеговине. Од тада, правна, политичка и економска ситуација се убрзано мијења, а и став међународне заједнице према Заводу за статистику Републике Српске.

Завод за статистику у Сарајеву, који се све до половине 1997. године неосновано представљао као централна статистичка институција са надлежностима и прерогативима за читаву БиХ (па је и обилато помаган и једнострано подржаван од стране иностраних центара моћи) након Дејтона је морао бити посматран баш онако као што је *de facto* и *de iure* и био – статистички завод једног ентитета (тј. Муслиманско-хрватске федерације). Међународна заједница коначно почиње уважавати реалност – постајање статистичког завода у Републици Српској. Успостављају се везе Свјетске банке

и ММФ-а са Заводом што полако отвара врата Заводу ка међународној помоћи у донацијама, програмима и обукама, као и сарадњи у размјени знања и искустава.

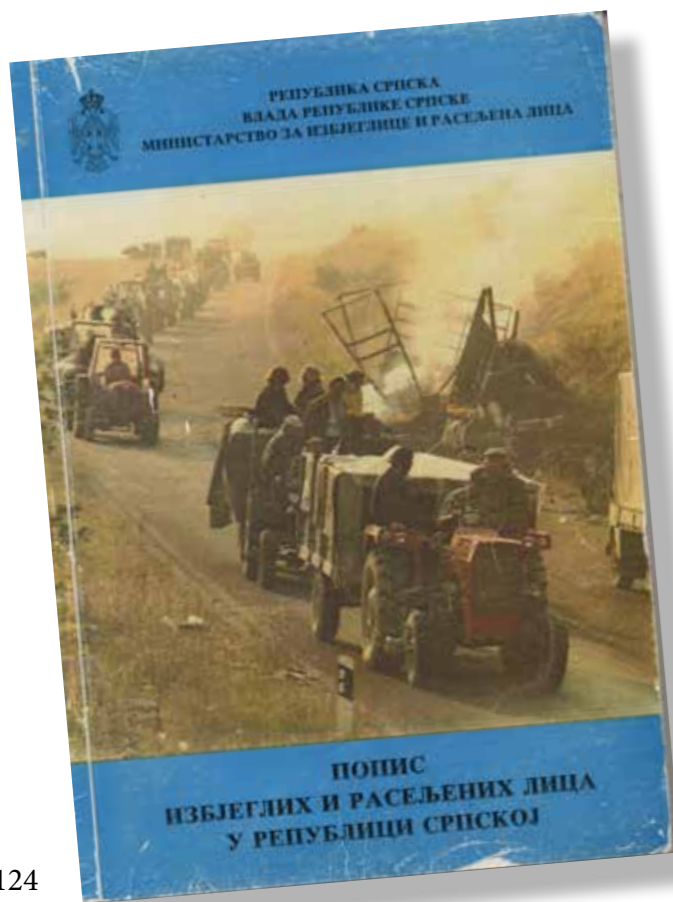
Приликом посјете Заводу директора Шведске статистике, а шведска статистика је вјероватно најразвијенија у Европи, тадашњи директор Завода је упитао Швеђанина да ли је икада у каријери био у мањем статистичком Заводу с обзиром на простор и број радника. Испоставило се да је у том тренутку у некој афричкој државици било само девет статистичара у Заводу – те су они били мањи. Међутим, као што народ каже – сваки почетак је тежак – Завод је полако, али сигурно напредовао.

1996.

Најзначајнија и најобимнија професионална обавеза Завода у 1996. години - Попис избјеглих и расељених лица - успјешно је извршен у периоду од 1. до 10. марта 1996. године. Резултати овог пописа свједоче о незапамћеном егзодусу и највећем помјерању становништва на територији бивше државе. Наравно, током, а и по завршетку рата у БиХ и Хрватској, дошло је до огромних демографских промјена - велике и присилне миграције становништва. Такође, закључење Дејтонског споразума и утврђивања административних граница ентитета изазвало је нова помјерања људи, па и оних са вјековних огњишта - те је било неопходно извршити овај попис на цијелој територији Републике Српске. Да би се добио пуни обухват, попис је вршен по принципу „од врата до врата”. О овом попису је Завод у сарадњи са тадашњим Министарством за избјеглице и расељена лица Републике Српске објавио посебну публикацију.

Некако баш у то вријеме, одржан је први састанак директора Завода за статистику Републике Српске, Завода за статистику

Федерације Босне и Херцеговине (муслиманско-хрватске федерације), као и директора Завода за статистику Републике Херцег-Босне, дана 8.3.1996. године. Састанак су иницирали и организовали представници OSCE-а, а доминатна тема састанка била је - обезбјеђивање статистичких података потребних за регистрацију бирача за предстојеће изборе.

Народна скупштина Републике Српске донијела је Закон о статистичким истраживањима („Службени гласник Републике Српске” бр. 21/96), тако да је организација статистике, њене надлежности као и друга питања значајна за производњу статистике коначно дефинисана матичним законским прописом Републике Српске. Овај Закон је, као основа у раду Завода, коришћен све до доношења новог Закона о статистици („Службени гласник Републике Српске” бр. 85/03).

Завод се тек 1996. године, уз помоћ Владе, значајније опремио рачунарима и штампачима, истина недовољно, али је то створило неупоредиво веће могућности за брзи унос, обраду и публикување података.

1997.

Завод је још увијек био у старим просторијама, али је наставио да појачано развија основне дјелатности и усваја нове статистичке активности. Народна скупштина Републике Српске је донијела и Закон о класификацији дјелатности и о регистру јединица разврставања („Службени гласник Републике Српске” бр. 4/97), а Завод је активно радио на припреми тог прописа који је био неопходан ради упоредивости и усклађености са међународним стандардима, јер је био базиран на међународној класификацији. Након тога је, због усклађивања са наведеним промјенама услиједио велики посао у административном Регистру Завода, због великог прилива захтјева пословних субјеката ради разврставања пословних субјеката по дјелатностима.

У недостатку поузданих података, добијених пописом, одговарајућим статистичким методама и подацима који у Завод редовно пристижу из административних извора, те након поменутог пописа избјеглих и расељених лица, извршена је процјена становништва за 1997. годину, према којој је у Републици Српској живјело око 1.400.000 становника, и то 49,5% мушке, а 50,5 % женске популације. Занимљива је демографска структура: око 70% је било домицилног становништва и 30% избјеглих и расељених. Утврђено је да има око 410.000 домаћинстава. Те, 1997, године је у Републици Српској рођено 13.857 дјеце (дневни просјек 38) умрло је 11.755 лица, (што говори о ниској стопи прираштаја) склопљено је 7.120 бракова и разведено 737 брачних заједница.

1998.

Одлука о оснивању Агенције за статистику БиХ („Службени гласник” 16/98), коју је Савјет министара БиХ донио на 56. сједници одржаној 20.8.1998. године, радикално ће промијенити дотадашњи статистички систем у БиХ. Међународни центри моћи са овлашћењима које имају извршили су изузетно снажан политички притисак по овом питању, јер је тадашња тенденција била стварање снажне централистичке власти у БиХ. Став Републике Српске био је да се не пренесе надлежности са ентитета на ниво БиХ, јер статистика је као дјелатност припадала искључиво ентитетима, у складу са Уставом БиХ и Дејтонским споразумом. Завод се стога снажно противио таквим рјешењима, сматрајући да се подаци за ниво БиХ јефтиније, практичније и сигурније могу добити компилацијом података које прикупљају два већ постојећа Завода у ентитетима. Међутим, и поред тог разумног приједлога, Агенција је ипак основана. Овом Одлуком регулисано је да Агенцијом, чије је сједиште у Сарајеву, руководи Пословодни одбор од три члана представника сва три конститутивна народа, да Агенција врши објављивање података за ниво БиХ - на основу података које прикупе ентитетски заводи, да међународно представља БиХ у статистици прикупља донације, унапређује сарадњу завода... Показаће се да је то био само планиран корак ка ономе што ће услиједити двије године касније - а то је снажење централне улоге Агенције у статистичком систему БиХ.

Састанак директора Савезног завода за статистику СР Југославије и Републичких завода Србије, Црне Горе и Републике Српске - Бања Лука

Радници завода на старој локацији у Јеврејској 28, види се и чувена пећ бубњара

Састанак за ажурирање геодетских подлога за Попис 21.5.1988

Директор Славко Шобот на састанку у Еуростату

1999.

Активности Завода у обављању редовне дјелатности се и током 1999. године настављају, уводе нове, објављује се повећан број публикација. На све токове живота и индикаторе када су у питању раст цијена, привредни и многи други показатељи знатно утиче НАТО бомбардовање тадашње СР Југославије на коју је природно, а и специјалним и паралелним везама било упућено тржиште Републике Српске. Појачавају се и напори да се обезбиједи адекватан пословни простор за Завод. Успостављавају се нови односи са Агенцијом за статистику БиХ.

Одржава се донаторски састанак за статистику, организован од стране Европске комисије 1999. године, који ће донијети подстицај и статистици у Републици Српској.

Почиње имплементација и вриједног пројекта ЕС-PHARE Multi-country (EUROSTAT) који ће се проводити у периоду 1999-2001. година (200.000 евра). Овај пројекат представља подршку Европске уније статистици у БиХ.

2000.

Завод је коначно, 2000. године, заиста, и не само формално, закорачио у 21. вијек. Наиме, Одлуком Владе Републике Српске од

Обука из коришћења рачунара, народна и универзитетска библиотека у Банјалуци

Подјела сертификата о успјешно завршеној обуци из коришћења рачунара

23.6.2000. године којом је престало са радом предузеће ОДП за аутоматску обраду података Бања Лука (раније у саставу Инцела) Завод је добио просторије које су сачињавали систем сала површине 386 m² и 15 канцеларија површине 215 m², а Завод је био у обавези да прими 12 радника тог предузећа које је отишло у ликвидацију. Но тај објекат је требало итекако реновирати и привести га намјени, тако да је Завод као инвеститор требао наћи неког донатора. Оно што је већ 2000. године постало извјесно је да ће то бити Италијанска влада која је спремна донирати средства за реконструкцију зграде, али додијелити и значајан износ за финансирање будућих анкетних истраживања. У овој години започиње и велика донација упућена од Краљевине Шведске, за обуке и ИТ опрему, а све у вриједности од 1.700.000 КМ. Донација се користила у периоду 2000-2001. Такође, стартује и програм ЕС-PHARE – техничка помоћ реформи статистичког система Босне и Херцеговине, имплементација од октобар 2000-2002. године (2,5 милиона евра на нивоу БиХ).

У међувремену, до реновирања нових просторија у Инцелу, дванаест нових радника Завода је смјештено у Јеврејску 28, простор који је био тјескобан и за дотадашње раднике Завода. Е, ту су никла озбиљна и дуговјечна пријатељства – а како и неће кад су за једним радним столом истовремено радила и три запослена. Често су на једној столици сједила и два радника. Притом су стално улазиле многобројне странке које су долазиле ради регистра. Кроз ходнике се није могло проћи. Реновирање и адаптација су трајали пуне двије године, па је заиста требало у тој гужви и великом послу да се има изузетно стрпљење.

2001.

Наредне године обиљежиле су значајне међународне донације и пројекти.

Анкета о условима живота – је веома значајан истраживачки пројекат на нивоу Републике Српске и за читаву БиХ, чија је имплементација почела те, 2001. године. Трајање анкете предвиђено је до 2003. године, а вриједност пројекта је била око 3,5 милиона КМ на нивоу БиХ. У 2001. години урађена је у склопу пројекта и прва процјена сиромаштва за Републику Српску и Босну и Херцеговину, и то на основу анкете која је спроведена у сарадњи са Свјетском банком на узорку од 5.400 домаћинстава у 24 општине у БиХ. По резултатима анкете нико у БиХ није тада живио у стању крајњег сиромаштва. Међутим, регистровано је опште сиромаштво. Линија општег сиромаштва представља не само могућност осигурања минималне годишње исхране, него задовољења и других потреба (непрехрамбене робе и услуге).

Према резултатима Анкете и методологији Свјетске банке линија општег сиромаштва у БиХ износила је 1843 КМ по члану домаћинства годишње или 5,05 КМ по члану дневно. Процентуално: 40,55% чинила је храна, а 59,45% остале потребе. За четворочлано домаћинство то је износило 20,2 КМ дневно или 606 КМ мјесечно. Процент становника који живе испод линије општег сиромаштва био је процентуално: укупно у БиХ 19,1%, ФБиХ 15,6% и у РС 24,8%.

Утврђена граница за преживљавање (само храна) износила је 2.100 калорија на дан, 747 КМ по члану годишње, 2,05 КМ по члану домаћинства дневно, а 8.02 КМ дневно за четворочлану породицу.

2002.

Два догађаја која ће знатно утицати на будућност Завода десила су се те, 2002. године.

Уз помоћ донације Италиан СООР укупне вриједности 300.000 КМ – извршена је реконструкција канцеларијског простора у

Забод некад, радови на подизању спрата на новој локацији Завода - Инцел

Након реконструкције

Инцелу, Вељка Млађеновића бб, подигнут је још један спрат на бившем АОП простору и Завод је почео рад у новим, много условнијим просторијама. Радници су се махом преселили у адаптиране пословне просторије, а у Јеврејској 28 остало је да ради Одјељење завода за Бању Луку.

Високи представник за БиХ одлуком бр. 34 од 22.11.2002. године прогласио је Закон о статистици БиХ („Службени гласник БиХ”, бр. 34/02). Истина, овај Закон је формално усвојен у Парламентарној скупштини БиХ, али је заправо то акт Високог представника (Педи Ешдаун). Текст тог Закона се није могао мијењати. Овим актом се и законски путем установљава Агенција за статистику БиХ, Вијеће за статистику БиХ и други органи те се утврђују надлежности у статистичком

систему, као и обавеза Републике Српске и Федерације БиХ да донесу своје законе о статистици у складу са овим прописом.

Као и сваки наметнути пропис, који није плод договора, и Закон о статистици БиХ, изазива бројне практичне проблеме у дефинисању основних статистичких појмова и начела, посебно принципа повјерљивости, прикупљању података и међусобним надлежностима статистичких институција итд... Притом је поменути Закон и акт заснован на принципима англосаксонског права, неуобичајеног за примјену на овом простору, чији су аутори странци који не познају домаће законодавство ни правни систем. Осим тога овај пропис је неконзистентан и неспретно и несретно преведен те је већ одавно неопходан нови законски текст или радикалне измјене и допуне постојећег Закона. Циљ Завода је да овај закон, не само буде хармонизован са сложенем Европском статистичком регулативом, која је у међувремену еволуирала, него и да Закон буде у функцији реалног живота на овим просторима – што је услов за његову пуну примјену.

2003.

У 2003. години EUROSTAT (статистичка институција ЕУ) и Економска комисија Уједињених нација за Европу (UNECE) урадиле су Глобалну процјену статистичког система БиХ. Општа оцјена је да су статистички капацитети у БиХ у поређењу са европским стандардима врло сиромашни.

У овој години нарочито је била значајна активност Завода на увођењу и примјени статистичких стандарда Европске уније и прилагођавању целокупног статистичког рада системима функционисања који одговарају земљама тржишне економије. Анкета о потрошњи домаћинства је значајно анкетно истраживање чија имплементација

је била за 2003-2004 (1,7 милиона КМ). Завод је у сарадњи са Федералним заводом за статистику, Агенцијом за статистику БиХ, као и са Институтом за социјална и економска истраживања Универзитет Ессеха, радио и на реализацији Панел анкете - „Живјети у БиХ”.

У сарадњи са Делегацијом Европске комисије у БиХ, као и са Федералним заводом за статистику БиХ и Агенцијом за статистику БиХ дефинисан је садржај новог пројекта Техничка помоћ статистичком сектору БиХ II, који је потисан 15.11.2003. године, уговорени износ 489.990 евра, чија је имплементација почела у 2004. години.

У 2003. години Завод је припремио Нацрт Закона о статистици Републике Српске који је на приједлог Владе усвојила Народна скупштина на 9. сједници, одржаној 30. септембра и 1. октобра 2003. године. Закон је усклађен са Законом о статистици БиХ који је прогласио Високи представник за БиХ, 21. октобра 2002. године. Закон о статистици Републике Српске је такође усклађен са регулативама УН и ЕУ.

2004.

У оквиру пројекта који финансира Влада Италије, а који реализује Статистички завод Италије (ISTAT) проведена је Анкета о потрошњи домаћинства (Household Budget Survey -HBS), чији резултат треба да послужи за израду пондера, као основе за успостављање индекса потрошачких цијена. Методолошки рад и припреме за израчунавање овог индекса вршене су током читаве године. Снимање цијена по ISTAT-овој методологији почело је у новембру 2004. године.

Имплементирана су три пројекта, који су финансирани из међународне помоћи (два Европска унија, а један италијанска влада):

- Техничка помоћ статистичком сектору БиХ II;

- ЦАРДС регионални пројекат и
- Програм помоћи статистичким институцијама у Сарајеву, Бањој Луци и Агенцији за статистику БиХ (Анкета о потрошњи домаћинства и Статистика цијена).

Имплементација ових пројеката значајно се одразила на развој статистике.

Настављена је панел анкета из 2003. године - „Живјети у БиХ”.

У току 2004. године објављени су резултати Панел анкете - Талас 3 и прикупљени су подаци за 2004. годину Панел анкетом -Талас 4, који ће бити објављени у 2005. години. Панел анкетом прикупљени су: демографски подаци, подаци о запослености и незапослености, подаци о приходима домаћинства, подаци о образовању и подаци из области здравства (за 2001, 2002, 2003. и 2004. годину). Средства су обезбијеђена од стране Владе Велике Британије, путем Одјељења за међународни развој (DFID).

На основу Закључка Владе Републике Српске бр. 02/1-020-836/04, а на захтјев ICTY (International Crime Tribunal for Former Yugoslavia) Републички завод за статистику је добио овлашћења за израду електронске Базе података о умрлим лицима за период 1992-1995. година, за територију Републике Српске, за потребе Трибунала. Пројекат базе је урађен у 2004. години, а реализација овог пројекта ће бити извршена у 2005. години.

Завод је урадио Нацрт закона о класификацији и регистру јединица разврставања, који је у 2004. години усвојила Народна скупштина Републике Српске.

Током донаторског састанка за статистику, организованог од стране Европске комисије 1999. године, преузете су обавезе од стране Свјетске банке, Владе Италије, UNDP и DFID (Велика Британија) за координацију и финансирање пројекта Анкете о потрошњи домаћинства (HBS). Овај Пројекат се реализује као дио заједничких активности статистичких институција у БиХ. Буџет

Пројекта је 878.400 евра, а у највећој мјери је реализован током 2004. године.

Инсталиран је софтвер за обраду података развијен у оквиру пројекта Техничка помоћ статистичком сектору у БиХ II.

У 2004. години измијењена је организациона структура Завода у циљу модернизовања процедуре прикупљања података, промјене метода и усвајања нових стандарда. Усвојен је Правилник о новој организацији и систематизацији са 144 радника.

Завршено је увођење централног гријања у управној згради Завода из донаторских средстава од стране Европске комисије.

2005.

У 2005. години први пут у Републици Српској и БиХ донесен је четворогодишњи Статистички програм за период 2005-2008. по угледу на земље чланице Европске уније. Програм је, због низа ограничења, конципиран тако да се његовом реализацијом задовољи само мали дио потреба за статистичким подацима у Републици Српској и БиХ.

Републички завод за статистику у сарадњи са Агенцијом за статистику БиХ и Федералним заводом за статистику, у оквиру пројекта „Изградња основе за статистички систем БиХ”, реализовао је, први пут, Анкету о радној снази - пилот истраживање, уз стручну помоћ UNDP-а. Ово је трећа анкета која се уводи у Статистички систем БиХ, са циљем да се створе капацитети за провођење анкета и обезбиједе поуздани, ажурни, релевантни и међународно признати подаци о запослености и незапослености, према дефиницијама Међународне организације рада.

На основу расположиве документације Завода и других органа, уз подршку Гендер центра Владе Републике Српске, у 2005. години је урађена публикација „Жене и мушкарци у Републици Српској”.

У сарадњи са EUROSTAT-ом и OECD-ом покренут је пројекат мјерења необухваћених активности који се реализује у земљама западног Балкана. Пројекат је почео у 2004. години и биће завршен у 2006. години. Пројекат ће бити реализован у три фазе и на основу коначних резултата пројекта биће кориговани службени резултати бруто домаћег производа.

Формирана је електронска база података о умрлим лицима у Републици Српској, у периоду 1992-1995. година, за потребе ИСТУ.

Крајем 2005. године потписан је „Споразум о примјени јединствених методологија и јединствених стандарда при изради статистичких података у БиХ” од стране министара финансија БиХ и ентитета и директора статистичких институција.

Споразумом су додатно регулисани односи између статистичких институција БиХ, а њиме се реализује тачка 3. Одлуке Високог представника којом се захтијева „да се сви аспекти прикупљања, обраде и дисеминације статистичких података ставе под надлежност Агенције за статистику БиХ”. У суштини – то је акт којим се преносе надлежности. Према томе, одредбе овог Споразума су такође наметнуте и условљене, као и његово потписивање па је чудно да се овај документ спорне правне природе и зове споразумом.

2006.

Ова година је протекла у знаку регистара и анкета.

Почетком 2006. године, након методолошке и друге припреме, практично је отпочела примјена нове, ревидиране Класификације дјелатности, чиме је обезбијеђена међународна упоредивост статистичких података по дјелатностима. Обрађено је 6.233 предмета везано за основне правне субјекте и 5.881 предмет везано за јединице

у саставу правних субјеката. Регистар обухвата 18.860 правних субјеката и 15.394 јединица у саставу правних субјеката (стање 31.12.2006).

Такође, води се Регистар просторних јединица, општина (62) и насељених мјеста (2.730).

Почетком октобра 2006. године у оквиру TWINNING пројекта, који подржава ЕУ и уз стручну помоћ статистике Данске отпочеле су активности на успостављању модела Статистичког регистра у складу са регулативама ЕУ. Успостављање Статистичког пословног регистра, према регулативама ЕУ је приоритетан и веома захтјеван и дуготрајан процес.

У сарадњи са Агенцијом за статистику БиХ и Федералним заводом за статистику у оквиру пројекта „Изградња основе за статистички систем БиХ” реализована је Анкета о радној снази уз стручну помоћ UNDP-а. Ово је трећа анкета која је уведена у статистички систем БиХ уз међународну помоћ с циљем да се обезбиједе међународно упоредиви подаци о запосленим и незапосленим. У Републици Српској анкетирано је 3.457 домаћинстава.

Услиједила реализација Анкете о радној снази, на узорку од 10.000 домаћинстава за Босну и Херцеговину (4.000 у Републици Српској). Анкета је реализована на новом Мастер узорку.

Цијене у овом пројекту снимају се у свим главним градовима земаља западног Балкана, а у БиХ цијене се снимају у Бањој Луци и у Сарајеву. Република Словенија је лидер у овом пројекту. У 2006. години извршене су припреме и снимање цијена „храна и пиће” (366 производа) и за „одјећу, обућу и остале личне потребе” (за 352 производа).

У оквиру пројекта „Изградња основе за статистички систем БиХ”, реализована је

Анкета о радној снази за 2006. годину у сарадњи са UNDP-ом.

За Европски програм поређења који се односи на „Паритет куповне моћи”, прикупљени су подаци о зарадама Владиног сектора у области образовања и здравства као и цијене за храну и пиће, одјећу, обућу и кућне потребе у сарадњи са OECD-ом и EUROSTAT-ом.

Отпочеле су припреме за спровођење Анкете о потрошњи домаћинстава у 2007. години уз подршку Влада Италије, Велике Британије и Сјеверне Ирске.

У оквиру пројекта непокривене економије у сарадњи са експертима OECD-а, настављене су активности у циљу укључивања необухваћене економије у националне рачуне.

За реализацију Националног CARDS TWINNING пројекта, почетком септембра 2006. године, експерти статистичких институција БиХ, у сарадњи са међународним експертима отпочели су активности које ће трајати до септембра 2008. године, у областима националних рачуна, статистичког пословног регистра, економске статистике, статистике спољне трговине, пољопривредне статистике и статистике финансијског сектора. Посебна компонента овог пројекта биће посвећена развоју институција статистичког система БиХ.

У оквиру регионалног пројекта CARDS 2003, у 2006. години, почеле су активности, у сарадњи са међународним експертима за четири основне компоненте: спољна трговина, тржиште рада, статистика миграција и Паритет куповне моћи (PPP).

У сарадњи са Шведском статистиком дефинисане су компоненте пројекта који ће се реализовати у периоду од јануара 2007. године до децембра 2009. године: статистичке методологије, статистике по доменима као

и активности на изградњи статистичких капацитета (обука из енглеског језика, упознавање са статистичким системом ЕУ, управљање пројектима, ИТ и друге обуке.

Са UNDP-ом су реализоване активности на изради Мастер узорка за анкетна истраживања уз финансијску подршку ДФИД-а.

У сарадњи са резидентним савјетником Међународног монетарног фонда, настављене су активности у побољшању статистике националних рачуна.

Уз подршку USAID CCA, отпочела је активност на унапређењу статистике туризма БиХ и ентитета.

Поред планираних редовних активности у 2006. години, уложени су додатни напори на хармонизацији статистичког система и преузимању међународних рјешења у првом реду ЕУ, ради добијања међународно упоредивих показатеља. Све ове активности су подржане од стране ЕУ (CARDS TWINNING, CARDS 2003), EUROSTAT-а, OECD-а, Шведске статистике, UNDP-а, UNFP-а и MMF-а.

2007.

У оквиру пројекта „Изградња основе за статистички ситем БиХ”, реализована је Анкета о радној снази за 2007. годину у сарадњи са UNDP-ом.

Извршене су планиране активности на спровођењу Анкете о потрошњи домаћинства у 2007. години уз подршку Влада Италије, Велике Британије и Сјеверне Ирске.

У сарадњи са међународним експертима по регионалном пројекту CARDS 2003, и у 2007. години, настављене су активности за четири основне компоненте: спољна трговина, тржиште рада, статистика миграција и Паритет куповне моћи (PPP).

*Нови и стари директор,
Чичковић након Шобота*

Шведска подршка развоју статистике током 2007. године посебно је значајна у областима статистичких методологија, статистике пољопривреде, статистике животне средине, енергетске статистике, статистике тржишта рада, гендер статистике, као и на изградњи општег капацитета (обука из енглеског језика, боље познавање рада на пројекту, улога статистике у ЕУ, статистички семинари високог нивоа и др.).

Проведене су Анкета о потрошњи домаћинства (HBS-2007), која је подржана донаторским средствима (Италија, Велика Британија и Сјеверна Ирска) уз стручну помоћ факултета из Лондона и Статистике Италије и Анкета о радној снази која је реализована уз помоћ UNDP-а у оквиру

пројекта „Изградња основе за статистички систем БиХ”.

2008.

Ово је година великих промјена у Заводу. Најзначајније промјене у Заводу су кадровске промјене које ће новим еланом нових људи и квалитетним кадровима снажно повући Завод напријед.

Дугогодишњи и први директор Завода Славко Шобот одлази у заслужену пензију. Директор Завода постаје мр Радмила Чичковић, дипломирани економиста, која се именује на период од пет година. Именовање се врши од 1. октобра 2008. године („Службени гласник

Републике Српске”, број 94/08). Претходно је, од 1.4.2012. године Радмила Чичковић била вршилац дужности.

Те 2008. године, радни однос је засновалио 17 новозапослених, високостручних кадрова, од којих је 11 било примљено ради обављања приправничког стажа, један запослени је примљен на одређено вријеме а четири на неодређено. У сарадњи са Шведском статистиком омогућен је пријем још три млада волонтера у Заводу.

Крајем 2008. године формиран је Одбор овлашћених произвођача статистике Републике Српске (у даљем тексту: Одбор) као стручно и координационо тијело формирано које има за циљ да успостави стручну сарадњу и координацију активности овлашћених произвођача статистике Републике Српске.

На дан 31.12.2008. године у Заводу је запослено 116 радника, што представља 80,5% попуњености радних мјеста у односу на постојећу систематизацију.

Наравно, у међувремену се и у овој години настављају бројне редовне статистичке активности, као и међународни пројекти.

2009.

Оно што је украсило крај пословне, 2009. године у Заводу – треба ставити на почетак. Завод је након дуго времена успио да реализује кључни пројекат у области статистичког публикавања – јер је током ове пословне године урађен Први статистички годишњак Републике Српске. Иако је номинално означен бројем 2009. Годишњак обухвата статистичке податке у временским серијама за по 13 година у појединим областима – тако да је у питању врло драгоцјено издање.

Сасанак Редакционог одбора првог статистичког годишњака 23.9.2009. године

Нови, статистички програм за период 2009-2012, Народна скупштина Републике Српске донијела је почетком априла 2009. године, („Службени гласник Републике Српске”, бр. 33/09). Реализацијом статистичких активности утврђених Статистичким програмом Републике Српске, Републички завод за статистику обезбјеђује и реализацију Статистичког програма БиХ, а јединство статистичког система обезбјеђује се јединственим статистичким стандардима.

У 2009. години по први пут извршен је обрачун бруто домаћег производа по потрошном и доходном приступу и бруто домаћи производ по производном приступу на нивоу А60.

Урађен је Нацрт закона о попису становништва, домаћинстава и станова за Републику Српску који је, крајем године, упућен у редовну процедуру усвајања од стране Народне скупштине.

У 2009. години усвојен је Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Републичком заводу за статистику за обављање послова из дјелокруга Завода. Систематизовано је укупно 120 радних мјеста са 144 извршиоца (Одлука Владе број 04/1-012-2-1528/09, од 24.08.2009).

На дан 31.12.2009. године у Заводу је запослено 120 радника, што представља 83,3% попуњености радних мјеста. У току 2009. године у радни однос примљено је 17 новозапослених, од којих један приправник – виши стручни сарадник, 13 запослених је засновало радни однос на неодређено вријеме, два на одређено вријеме. Рјешењем Владе Републике Српске, од јануара 2009. године, постављен је и замјеник директора Републичког завода за статистику.

2010.

У овој години донесени су значајни прописи из дјелатности Завода у чијој је припреми и реализацији учествовао Завод.

Закон о попису становништва, домаћинстава и станова 2011. године у Републици Српској – веома захтјеван пропис, чији је нацрт као обрађивач урадио Завод, усвојен је и објављен у „Службеном гласнику Републике Српске”, број 109/10.

Урађен је и велики посао на припреми Закона и Уредбе о класификацији дјелатности чији је Завод био приређивач. Оба акта су донесена на вријеме, током 2010, да би ступили на снагу 1.1.2011. Закон о класификацији дјелатности и Регистру пословних субјеката по дјелатностима објављен је у „Службеном гласнику Републике Српске”, број 74/10, а нова Уредба о класификацији дјелатности Републике Српске у „Службеном гласнику Републике Српске”, број 119/10. У складу с тим извршене су измјене на апликацији која подржава вођење Регистра пословних субјеката.

Током 2010. године, успјешно су завршене 182 планиране активности. Први пут су урађене процјене стопа реалног раста тромјесечног бруто домаћег производа обрачунатог по производном приступу, чиме је отпочео развој „Кварталних рачуна”,

изузетно комплексне области статистике националних рачуна.

У области образовања, у 2010. години, уведена је нова значајна активност „Истраживање и развој” а прикупљени су и нови подаци о ученицима основних и средњих школа. Такође, први пут су произведени подаци о научно–истраживачкој дјелатности у којима је одвојено посматран пословни, државни, непрофитни и сектор високог образовања. И у области културе први пут су објављени подаци архива, издавачке дјелатности, музеја и музејских збирки.

Уведена је први пут и здравствена статистика, те су објављени подаци о установама и кадровима у здравству, подаци о морбидитету и морталитету као и подаци о инфективним болестима и обавезној вакцинацији.

Почетком 2010. године покренуте су активности на изради методологије и образаца за статистичку активност – статистика криминалитета (малољетни и пунољетни учиниоци кривичних дјела). У циљу што квалитетније израде методолошког упутства и образаца успостављена је сарадња са Министарством правде и усаглашен садржај образаца и упутстава са Високим судским и тужилачким савјетом БиХ (ВСТВ).

Што се тиче међународних пројеката, у којима је учествовао Републички завод за статистику треба свакако поменути сљедеће: - ИРА 2007 национални пројекат (званично је отпочео у септембру 2009), односи се на „Јачање и хармонизацију информационих система у пољопривредном и руралном сектору БиХ”.

- ИРА 2008 регионални пројекат је усмјерен на: националне рачуне, спољну трговину, хармонизовани индекс потрошачких цијена, тржиште рада (упражњена радна мјеста), пољопривреду (цијене и економске рачуне),

Процјена Статистичког система БиХ
- Састанак са експертима ICON-а и Еуростата

Састанак са Јасмином Комићем, министром
науке и технологије Републике Српске

структурно пословне статистике, PRODCOM истраживање у индустрији, статистички пословни регистар, трансмисију резултата „Структуре фарми-ФСС“ у EUROSTAT и припреме за попис становништва.

- У оквиру „Twinning Light“ пројекта, одржано је пет мисија везано за теорију узорка, дизајн и имплементацију истраживања, методе за идентификацију аутлајера, идентификацију грешака које имају и које немају утицај на резултат, коришћење софтвера и статистички третман дјелимичног неодговора у Структурним пословним статистикама. На узорку од 969 извјештајних јединица, реализоване су планиране фазе Пилот истраживања из области индустрије,

грађевинарства, транспорта и угоститељства за референтну 2009. годину.

У оквиру Енергетске статистике, подаци су публиковани у виду Биланса електричне енергије, Биланса угља и Биланса топлотне енергије. Биланс природног гаса је урађен и објављен први пут у 2010. години.

2011.

Донесене су Измјене и допуне Закона о попису становништва, домаћинства и станова 2011. године у Републици Српској (и објављене у „Службеном гласнику Републике Српске“, број 49/11). Нацрт Измјена и допуна је урадио Завод.

Током 2011. године од стране EUROSTAT-а извршена је процјена статистичког система Босне и Херцеговине у извјештају под називом – Adapted Global Assessment of National System of Bosnia and Herzegovina, са становишта хармонизације статистичке легислативе у Босни и Херцеговини са легислативом Европске уније и дате смјернице за одређена унапређења садржаја и квалитета рада.

IPA 2007 национални пројекат под називом: „Јачање и хармонизација информационих система у пољопривредном и руралном сектору БиХ“ имплементиран је у периоду септембар 2009 – децембар 2011. године.

IPA 2008 регионални пројекат је завршен у августу 2011. Године, а подржавао је развој: националних рачуна, спољне трговине, статистике цијена, тржишта рада, пољопривреде, структурно пословне статистике, PRODCOM истраживања у индустрији, статистичког пословног регистра, трансмисије резултата „Структуре фарми-ФСС у EUROSTAT“ и припрема за попис становништва.

IPA 2008 национални пројекат је двогодишњи пројекат, започео у четвртој тромјесечју 2011. године.

IPA 2009 регионални пројекат је двогодишњи пројекат који је почео да се реализује у јуну 2011. године, а обухвата сљедеће

Мисија данских експерата
- Дугорочна стратегија

компоненте: спољну трговину, националне рачуне, тржиште рада, миграције, енергетску статистику, дисиминацију статистичких података, подршку корисницима (User support) и одређене хоризонталне активности као што су стажирања статистичара из статистичких институција БиХ у статистикама земаља чланица ЕУ и у EUROSTAT-у.

У 2011. години започео је и Пројекат под називом „Анкета о потрошњи домаћинства у БиХ 2011“, који има за циљ прикупљање података о потрошњи домаћинства у БиХ. Настављене су и активности на имплементацији трогодишњег пројекта (2009–2012) под називом „Пројекат запошљавања и задржавања младих у БиХ“ (YERP). Пројекат имплементирају УН агенције у БиХ. Проведено је неколико студијских посјета Словенији у оквиру сарадње између Агенције за статистику

Радионица са корисницима статистике на
тему - Израда Стратегије развоја статистике
у БиХ

БиХ и Статистичког уреда Словеније, а на основу билатералног споразума о сарадњи двије државе. Реализоване су активности из сљедећих области: економски рачуни у пољопривреди, статистика шумарства, попис пољопривреде, пословне статистике.

2012.

У Заводу је током марта одржана радионица на тему „Израда Стратегије развоја статистике у Босни и Херцеговини”, у склопу мисије „Дугорочна стратегија”, а уз подршку пројекта IPA 2008 - Twinning статистичким институцијама у БиХ ради континуираног провођењу процеса хармонизације са стандардима и праксом Европске уније.

DevInfo база података, формирана крајем 2011. године, Завод је током априла 2012. презентовао Министарству управе и локалне самоуправе, Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарству здравља и социјалне заштите и Гендер центру Републике Српске. DevInfo софтвер за базе података развијен је у сарадњи са системом УН и представља адаптирану верзију UNICEF-ове ChildInfo технологије. Развој програма DevInfo финансирају Уједињене нације.

Потписан је споразум између Краљевине Шведске, коју представља SIDA, и три статистичке институције у БиХ. Споразум подразумева финансијску подршку пројекту „Партнерство за статистику у БиХ-фаза III”. Буџет за ову, трећу фазу пројекта, која ће трајати до фебруара 2015. износи нешто више од 15 милиона шведских круна.

У септембру, у просторијама Републичког завода за статистику одржан је састанак са EUPHC-ом у вези пописа становништва, домаћинства и станова. EUPHC (*European Union's Technical Assistance to Population and Housing Census*) је пројекат Европске уније, у оквиру ког се пружа техничка помоћ свим статистичким институцијама у припреми за Попис. Пројектом управља Делегација Европске уније у БиХ, а партнери су статистичке институције у БиХ.

Парламентарна скупштина БиХ, након политичког договора, коначно је усвојила Закон о попису становништва, домаћинства

Посјета представника Економског института Бањалука

и станова у Босни и Херцеговини 2013. године („Службени гласник БиХ”, број 10/12) Овим законом је регулисана припрема, организација и спровођење пописа на нивоу БиХ. Попис ће се спровести од 1-15. априла 2013. године.

Након усвајања поменутог Закона на нивоу БиХ Закон о попису становништва, домаћинства и станова у 2011. години у Републици Српској престала је потреба за важењем Закона о попису становништва, домаћинства и станова 2011. године у Републици Српској – веома захтјеван пропис, чији је нацрт као обрађивач урадио Завод, усвојен је и објављен у „Службеном гласнику Републике Српске”, број 109/10, што је учињено доношењем Закона о престанку важења закона о попису становништва, домаћинства и станова у 2011. години у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 70/12). Овај закон, као и Закон о организацији и спровођењу Пописа становништва, домаћинства и станова 2013. године у Републици Српској, („Службени гласник Републике Српске”, број 70/12). Усвојени су од стране Народне скупштине Републике Српске током 2012. године, а обрађивач оба закона био је Завод.

Пробни попис на нивоу БиХ и Републике Српске спроведен је од 15. до 29. октобра 2012. године.

Статистички програм Републике Српске за период 2013–2017. године припремљен је током октобра 2013. године у Републици Српској. У Статистичком програму дате су стратешке смјернице и приоритети развоја званичне статистике као и активности по статистичким областима и носиоцима статистичке активности.

Ето... Путовање кроз прошлост је завршено.

У разговору с представницима града Бањалука, јун 2012. године

СПИСАК ЗАПОСЛЕНИХ У РЕПУБЛИЧКОМ ЗАВОДУ ЗА СТАТИСТИКУ

од новембра 1992. године до новембра 2022. године

Конац дјело краси, а наш су украс наши људи.

Нећемо заборавити да поменемо све запослене који су у протеклих 30 година радили у Заводу, јер су сви они заслужни за оно што је Завод постао данас. Неки ће рећи да се могло урадити и више – и ми ћемо се сложити.

Увијек се може више - а то је бар у статистици више од оног што је мање.

1. Ајдер, Гордана – ВШС, запослена од 30.3.1994. до 13.4.1995.
2. Алагић, Жана – ВСС, запослена од 1.7.2002.
3. Алексић, Вељко – ВСС, запослен од 7.9.2016.
4. Алексић, Јелена – ВСС, запослена од 1.10.2018.
5. Амовић, Љиљана – ВСС, запослена од 24.6.2013.
6. Арџина, Деан – ВСС, запослен од 1.2.2009.
7. Арсенић, Ружа – ВСС, запослена од 16.3.1998.
8. Асентић, Жељко – ВСС, запослен од 29.5.2020.
9. Бабић, Даница – ВСС, запослена од 22.12.2008.
10. Бајић, Немања – ВСС, запослен од 7.12.2020.
11. Баљак, Драгана – ВСС, запослена од 23.7.1998. до 31.1.2001.
12. Бандур, Мирјана – ВСС, запослена од 16.11.2006. до 15.7.2019.
13. Бањац Живковић, Татјана – ВСС, запослена од 14.6.2007.
14. Барош, Јелена – ВСС, запослена од 13.8.2012.
15. Бачић, Никола – ВСС, запослен од 1.6.2007. до 22.2.2008.
16. Башић, Маријана – ВСС, запослена од 1.7.2002. до 20.1.2003.
17. Бороња, Александар – ВСС, запослен од 28.8.2013. до 24.11.2013.
18. Бјелић, Борка – ВСС, запослена од 1.6.2007.
19. Богојевић, Миливој – ССС, запослен од 12.11.2015. до 31.1.2016.
20. Бодирога, Мирослава – ССС, запослена од 27.7.1998. до 7.5.2002.
21. Божић, Дражена – ССС, запослена од 15.8.1994.
22. Божић, Новак – ВШС, запослен од 1.5.2001. до 31.1.2003.
23. Бозало, Невенка – ВШС, запослена од 1.8.2007. до 1.8.2012.
24. Боројевић, Санела – ВСС, запослена од 4.2.2009.
25. Боснић, Давид – ВСС, запослен од 27.11.2013. до 26.12.2013.
26. Бошњак, Драгица – ВСС, запослена од 26.7.2002. до 30.8.2006.
27. Бошњак, Тања – ВСС, запослена од 1.2.2009.

28. Брадаш, Јелена – ВШС, запослена од 9.8.1999.
29. Букша, Наташа – НК, запослена од 19.7.1995. до 12.8.1997.
30. Васић, Миле – ВСС, запослен од 8.4.2020.
31. Вехабовић, Сакиб – ССС, запослен од 4.4.1992. до 4.10.1993.
32. Вилипић, Вања – ВСС, запослена од 22.12.2008.
33. Врањеш, Рајко – ВСС, запослен од 11.10.2004. до 14.11.2019.
34. Врућинић, Оља – ВСС, запослена од 1.2.2022.
35. Вујановић, Ана – ВСС, запослена од 1.8.2016.
36. Вуковић, Драган – ВСС, запослен од 10.2.2014.
37. Вуковић, Миљан – ВСС, запослен од 15.10.2018.
38. Вуклишевић, Биљана – ВСС, запослена од 13.6.2006.
39. Вулин, Зора – ВСС, запослена од 27.11.2006. до 3.4.2007.
40. Вучановић, Драган – ССС, запослен од 5.9.2017.
41. Вучковић, Дубравко – ВСС, запослен од 2.12.2002.
42. Гавриловић, Борка – ВШС, запослена од 1.9.1999. до 21.6.2013.
43. Гајић, Дарко – ВСС, запослен од 22.12.2008.
44. Гајић, Зорица – ВСС, запослена од 17.9.2010.
45. Гајић, Наташа – ВСС, запослена од 24.6.2002. до 30.9.2003.
46. Гајић, Предраг – ССС, запослен од 1.5.2001. до 10.4.2017.
47. Галић, Радмила – ВШС, запослена од 1.9.1993. до 4.4.2018.
48. Гвозденац, Радојка – ВСС, запослена од 15.5.1995.
49. Гламочица, Јелена – ВСС, запослена од 26.6.2006.
50. Глигорић, Биљана – ВСС, запослена од 20.6.2001. до 22.7.2005.
51. Глоговац, Драгица – ВСС, запослена од 27.6.1994. до 29.7.2015.
52. Глушац, Биљана – ВСС, запослена од 1.6.2007.
53. Гојковић, Бранислав – ВСС, запослен од 15.11.2006.
54. Гојковић, Наташа – ВСС, запослена од 16.3.2009.
55. Голић, Сузана – ВСС, запослена од 8.8.2016.
56. Граонић, Бјанка – ВСС, запослена од 1.11.2004. до 31.1.2007.
57. Грбић, Гордана – ВСС, запослена од 4.2.2009.
58. Грмуша, Немања – ССС, запослен од 27.10.2017.
59. Грубиша, Весна – ВСС, запослена од 6.4.1999.
60. Грујић, Милена – ВШС, запослена од 4.4.1992. до 31.8.1995.
61. Даниш, Владимир – ССС, запослен од 3.11.2010. до 14.8.2022.
62. Даниш, Мирослав – ССС, запослен од 1.5.2001. до 25.10.2010.
63. Дејановић, Ведрана – ВСС, запослена од 1.10.2014.
64. Драгић, Зорка – ВШС, запослена од 7.8.1995. до 21.7.2017.
65. Драгић, Наташа – ВСС, запослена од 19.12.2007.
66. Драшковић, Жељка – ВСС, запослена од 5.4.1999.
67. Ђокић, Јелена – ВСС, запослена од 1.6.1993. до 15.11.2019.
68. Ђонлага, Александра – ВСС, запослена од 4.4.2013.
69. Ђорђевић, Даријана – ВСС, запослена од 8.8.2002. до 13.9.2010.
70. Ђукић, Биљана – ВСС, запослена од 2.4.1996.
71. Ђукић, Љиљана – ВСС, запослена од 27.12.2011. до 14.8.2022.
72. Ђуран, Вања – ВСС, запослена од 22.12.2008.
73. Ђурановић, Дражен – ВСС, запослен од 3.7.2015.
74. Ђуровић, Милена – ВСС, запослена од 4.7.1994. до 29.2.1996.
75. Ерак Латиновић, Андреа – ВСС, запослена од 21.5.2012.

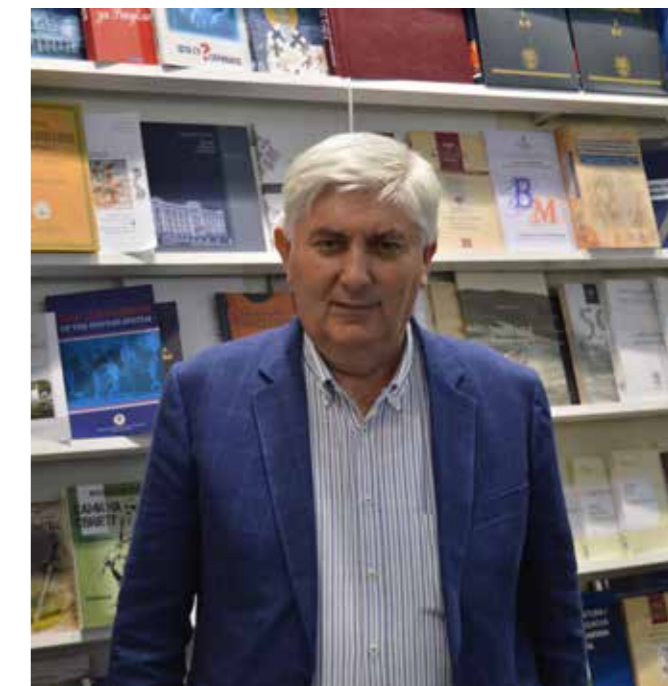
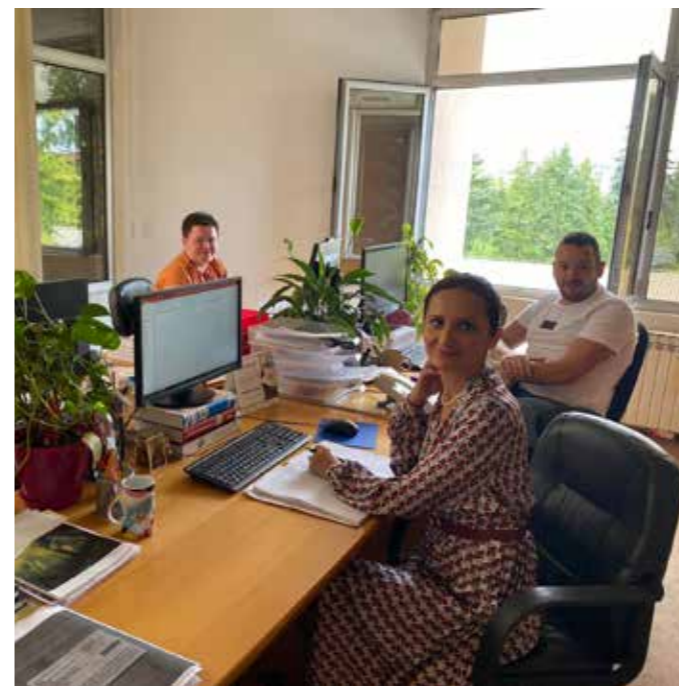
76. Зекановић, Божана – ВСС, запослена од 17.9.2010.
77. Зеџ, Александра – ВСС, запослена од 2.12.1997.
78. Иванковић, Нада – ВСС, запослена од 19.7.1999. до 31.5.2000.
79. Ивошевић, Јелена – ВСС, запослена од 25.12.1995.
80. Игњић, Огњен – ВСС, запослен од 1.10.2014.
81. Илић, Мирослав – ВСС, запослен од 9.6.1999.
82. Илић, Нада – ВШС, запослена од 4.4.1992. до 15.2.2012.
83. Јањетовић, Синиша – ВСС, запослен од 4.12.1995. до 30.6.1997.
84. Јеличић, Биљана – ВШС, запослена од 12.11.1997.
85. Јеличић, Маја – ВСС, запослена од 1.9.2022.
86. Јовановић, Илинка – ВШС, запослена од 1.6.1996. до 15.2.2016.
87. Јовановић, Жељко – ВСС, запослен од 30.8.1994. до 31.8.1997.
88. Јоветић, Небојша – ССС, запослен од 1.5.2001. до 28.3.2022.
89. Јовић, Маријана – ССС, запослена од 21.9.2009.
90. Јовић, Милован – ВСС, запослен од 3.11.2014. до 31.8.2015.
91. Јоксимовић, Симона – ВСС, запослена од 1.4.2022.
92. Јонаш, Станислав – ССС, запослен од 1.5.2001. до 21.1.2015.
93. Јоргановић, Драган – ВСС, запослен од 27.2.2009. до 27.2.2010.
94. Јосиповић, Славица – ВШС, запослена од 4.4.1992. до 9.3.2022.
95. Казановић, Перо – ВСС, запослен од 5.12.2017.
96. Каменко, Славица – ВСС, запослена од 5.4.1999. до 9.8.1999.
97. Кандић, Јелена – ВСС, запослена од 24.12.2008.
98. Кандић, Младен – ВСС, запослен од 2.8.2000. до 20.11.2000.
99. Караман, Вјекослав – ВСС, запослен од 15.3.1999.
100. Кесић, Дубравка – ССС, запослена од 1.5.2001. до 12.3.2014.
101. Кесић, Ђуја – НК, запослена од 4.4.1992. до 5.7.2021.
102. Кеџман, Славица – ССС, запослена од 3.12.1997.
103. Кичић, Средо – ССС, запослен од 1.5.2001. до 30.9.2003.
104. Клопић, Дејан – ССС, запослен од 22.6.2010.
105. Кљајић, Јелена – ВСС, запослена од 4.4.2018.
106. Кнежевић, Анка – НК, запослена од 4.4.1992. до 14.7.1995.
107. Ковачевић, Бојана – ВСС, запослена од 10.12.2018.
108. Ковачевић, Драган – ВСС, запослен од 2.9.2002. до 6.1.2007.
109. Ковачевић, Снежана – ВШС, запослена од 16.3.1998.
110. Којић, Ђорђе – ВСС, запослен од 11.11.2020.
111. Комић, Јасмин – ВСС, запослен од 12.5.2018. до 10.11.2020.
112. Комљеновић, Драган – ССС, запослен од 2.3.2015. до 14.8.2022.
113. Комљеновић, Јелена – ВСС, запослена од 23.2.2015.
114. Копрановић, Стана – ВСС, запослена од 1.6.2007.
115. Копривица, Владимир – ВСС, запослен од 26.6.2006.
116. Котроман, Никола – ВСС, запослен од 20.5.2010. до 13.4.2011.
117. Кочовић, Милена – ВСС, запослена од 1.10.1999.
118. Крајишник, Мирослав – ССС, запослен од 1.2.1997. до 25.6.2021.
119. Крстовић, Зорка – ВШС, запослена од 16.11.1998. до 11.10.2016.
120. Кузман, Миљивоје – ССС, запослен од 5.5.1998. до 4.9.1998.
121. Кукрић, Славица – ССС, запослена од 23.10.1995.
122. Кунарац, Радојка – ССС, запослена од 1.7.1993. до 28.2.1994.
123. Кундачина, Маја – ВСС, запослена од 13.8.2012.
124. Куновац, Драгана – ВСС, запослена од 1.6.2007.
125. Куриџа, Младенка – ВСС, запослена од 3.1.2013.
126. Куриџа, Предраг – ВСС, запослен од 22.12.2008.
127. Лазендић, Радмила – ВШС, запослена од 1.4.1994.
128. Лазић, Ђорђе – ВСС, запослен од 26.12.1995. до 6.7.2011.
129. Лајић, Нада – ССС, запослена од 10.10.2000. до 12.5.2014.
130. Лакета, Жељка – ВСС, запослена од 7.8.1995. до 31.7.1997.
131. Ламбета, Владимир – ВСС, запослен од 3.11.2014. до 30.11.2021.
132. Латиновић, Брана – ВСС, запослена од 4.4.1992. до 19.8.1995.
133. Латинчић, Радослав – ВСС, запослен од 20.11.2006. до 31.7.2017.
134. Липовчић, Рада – ВСС, запослена од 19.12.2007.
135. Лончар Антић, Милка – ВСС, запослена од 26.9.2012.
136. Лончар, Силва – ССС, запослена од 4.4.1992. до 20.7.1993.
137. Лубурић, Јадранка – ВСС, запослена од 4.12.2006.
138. Лукић, Данијела – ВСС, запослена од 5.10.2011. до 30.7.2013.
139. Лучић, Јованка – ВШС, запослена од 1.3.2002. до 6.7.2015.
140. Мајкић, Јелка – ССС, запослена од 4.4.1992. до 18.12.2005.
141. Максимовић, Вукица – ВСС, запослена од 1.10.1999. до 27.8.2020.
142. Малеш, Дијана – ВСС, запослена од 1.6.2007.
143. Малешевић, Горан – ССС, запослен од 9.6.2008. до 14.8.2022.
144. Малешевић, Радосав – ВШС, запослен од 4.4.1992. до 5.1.2009.
145. Малиновић, Нада – ВСС, запослена од 12.4.1999.
146. Малиновић, Синиша – ВСС, запослен од 6.6.2005. до 15.12.2008.
147. Мандић, Драгана – ВСС, запослена од 22.12.2008.
148. Мандић, Перо – ВСС, запослен од 1.6.1998.
149. Маринковић, Дарко – ВСС, запослен од 1.2.2009. до 11.5.2018.
150. Маринковић, Наташа – ВСС, запослена од 24.11.1998. до 13.4.1999.
151. Марић, Младен – ВСС, запослен од 25.10.2004.
152. Марјановић, Српко – ВСС, запослен од 1.6.1998. до 1.9.2009.
153. Марјановић, Стеван – ВСС, запослен од 27.12.2017.
154. Марчета, Мирјана – ССС, запослена од 15.8.1994. до 20.7.2005.
155. Мешиновић, Нада – ВШС, запослена од 2.1.1995. до 11.2.2016.
156. Милаковић, Дејана – ВСС, запослена од 5.9.2014. до 20.10.2017.
157. Милашиновић, Тихомир – ВСС, запослен од 26.2.1996. до 12.3.1996.
158. Милекић, Мирослав – ВСС, запослен од 25.10.2004. до 26.8.2005.
159. Милић, Јасминка – ВСС, запослена од 5.9.2002.
160. Милиша, Љубиша – ССС, запослен од 15.10.2009. до 20.9.2017.
161. Милосављевић, Љиљана – ВСС, запослена од 23.7.2002. до 3.3.2006.
162. Милошевић, Невенка – ВСС, запослена од 12.3.1993. до 28.2.1994.
163. Милуновић, Дарко – ВСС, запослен од 8.9.2021.
164. Мирковић, Маша – ВСС, запослена од 22.12.2008. до 22.12.2009.
165. Мискин, Николина – ВСС, запослена од 28.7.2014.
166. Митровић, Растислава – ССС, запослена од 11.11.2008.
167. Михољчић, Милка – ВСС, запослена од 7.8.1995. до 12.8.2013.
168. Мичић, Анђелка – ССС, запослена од 3.9.2021.
169. Мракић, Радмила – ВШС, запослена од 8.8.1994. до 18.11.1994.
170. Ненадић, Ђорђе – ВСС, запослен од 14.8.1992. до 3.9.1997.
171. Никић, Слађана – ВСС, запослена од 16.3.2009.

172. Нинковић, Дејан – ВСС, запослен од 14.2.2022.
173. Новаковић, Наташа – ССС, запослена од 10.10.2017.
174. Обрадовић, Огњен – ВСС, запослен од 26.6.2006.
175. Опардија, Алма – ССС, запослена од 4.4.1992. до 5.8.1994.
176. Павловић, Тома – ССС, запослена од 1.5.2001. до 3.11.2014.
177. Павковић Ђурић, Божица – ВСС, запослена од 28.12.2018.
178. Панић, Сања – ВСС, запослена од 15.11.2006. до 28.6.2013.
179. Пејаковић, Сања – ССС, запослена од 20.9.2022.
180. Перовић, Асима – ВШС, запослена од 1.5.2001. до 7.7.2010.
181. Петковић, Дара – ВСС, запослена од 28.10.2004. до 25.5.2018.
182. Пеулић, Долорес – ВСС, запослена од 1.6.2007.
183. Пилиповић, Владимира – ССС, запослена од 17.4.2014.
184. Пилиповић, Рада – ССС, запослена од 1.9.1998. до 16.4.2014.
185. Пиповић, Сенка – ВСС, запослена од 6.7.2021.
186. Плакаловић, Радмила – ВШС, запослена од 1.8.1997. до 31.8.1998.
187. Пламенић, Драгана – ВСС, запослена од 5.9.2002. до 31.12.2005.
188. Појужина, Споменка – ВСС, запослена од 4.2.2009.
189. Попадић Средић, Виданка – ВСС, запослена од 14.11.2011. до 30.12.2016.
190. Поповић, Бранка – ВСС, запослена од 17.6.1996. до 30.9.1996.
191. Поповић, Славка – ВСС, запослена од 1.7.1994. до 30.6.1996.
192. Прохаска, Доналд – ВСС, запослен од 1.12.1997. до 19.4.2004.
193. Пушкар, Сања – ВСС, запослена од 15.11.2006. до 1.9.2013.
194. Радан, Игор – ВСС, запослен од 24.10.2003.
195. Радановић, Рада – ВСС, запослена од 15.7.2002.
196. Радивојевић, Младен – ВСС, запослен од 1.8.1994. до 20.9.1998.
197. Радић, Богдана – ВСС, запослена од 15.10.1996. до 23.3.2018.
198. Радић, Младен – ВСС, запослен од 17.8.1999.
199. Радишић, Желимир – ВСС, запослен од запослена од 22.7.2002.
200. Радошевић, Анђелија – ВСС, запослена од 16.10.2017. до 15.12.2017.
201. Рађеновић, Александра – ВШС, запослена од 1.5.2001. до 31.8.2012.
202. Раковић, Милица – ВШС, запослена од 21.4.1994. до 30.6.2007.
203. Ракоњац, Александар – ВСС, запослен од 1.12.2000. до 11.2.2002.
204. Ратковић, Биљана – ВСС, запослена од 28.12.2018.
205. Рачић, Душко – ВСС, запослен од 1.8.2022.
206. Ристић, Невена – ВСС, запослена од 15.12.2017.
207. Ристић, Споменка – ССС, запослена од 1.9.1994.
208. Ритан, Радмила – ССС, запослена од 14.12.2017. до 31.12.2017.
209. Рогановић, Вера – ВСС, запослена од 20.3.1998.
210. Рокић, Марица – ВШС, запослена од 1.9.1994. до 20.5.2020.
211. Рујевић, Јадранко – ССС, запослен од 8.10.2007.
212. Савановић Вебер, Данијела – ВСС, запослена од 1.2.2009.
213. Савановић, Драгица – ВШС, запослена од 1.5.2001. до 14.3.2013.
214. Савановић, Ђорђо – ВШС, запослен од 1.2.2009. до 4.4.2017.
215. Савановић, Радосав – ВСС, запослен од 16.6.2008.
216. Савановић, Светислав – ВСС, запослен од 1.6.2021.
217. Савић, Велимир – ВСС, запослен од 10.2.2009.
218. Савић, Милена – ВСС, запослена од 7.3.1995. до 3.8.2004.
219. Савић Кнежић, Станислава – ВСС, запослена од 9.3.2020. до 31.10.2020.
220. Самарџија, Божана – ССС, запослена од 21.9.2016.
221. Сибиновић, Владан – ВСС, запослен од 17.7.2000.
222. Сивац, Дијана – ВСС, запослена од 1.9.2016.
223. Симић, Петар – ВШС, запослен од 25.12.1995.
224. Смиљић, Елизабета – ВСС, запослена од 1.6.2007. до 22.2.2013.
225. Солонун, Драгана – ССС, запослена од 3.1.2001. до 10.9.2001.
226. Срдић, Миленко – ВШС, запослен од 21.12.2007. до 8.11.2021.
227. Станић, Драгица – ВСС, запослена од 4.4.1992. до 30.4.2001.
228. Станковић, Бојан – ВСС, запослен од 1.2.2009. до 30.4.2017.
229. Станојевић, Сузана – ВСС, запослена од 4.11.2014.
230. Стојановић, Бранко – ССС, запослен од 5.10.1996. до 5.4.2014.
231. Стојичић Малеш, Биљана – ВСС, запослена од 6.10.2011.
232. Стојнић, Гордана – ВСС, запослена од 22.12.2008. до 22.12.2009.
233. Стојчевић Увалић, Сања – ВСС, запослена од 1.6.2007.
234. Ступар, Бранкица – ВСС, запослена од 6.6.2005. до 2.1.2019.
235. Теиновић, Наташа – ВСС, запослена од 1.11.2004.
236. Тепшић, Милица – ВШС, запослена од 2.11.1992. до 7.7.1999.
237. Тешић, Биљана – ВСС, запослена од 8.7.2002.
238. Тодоровић, Милојко – ВСС, запослен од 1.9.1994. до 22.1.1999.
239. Томљеновић, Данијела – ВСС, запослена од 5.9.2002. до 31.3.2006.
240. Тривић, Славко – ВШС, запослен од 1.5.2001. до 23.12.2011.
241. Тривуновић Сајић, Ђурђица – ВСС, запослена од 20.6.2012.
242. Тртић, Марко – ВСС, запослен од 1.7.2002. до 14.9.2006.
243. Ђеркета, Синиша – ВСС, запослен од 19.12.2007. до 3.7.2018.
244. Ђосић, Јелена – ВСС, запослена од 4.6.2019.
245. Ђурковић, Ања – ВСС, запослена од 15.12.2017. до 31.12.2017.
246. Фрцић, Реуф – ВШС, запослен од 4.4.1992. до 20.1.1993.
247. Хасанагић, Сафета – ВШС, запослена од 4.4.1992. до 11.5.1993.
248. Цвијетић, Бранислава – ВСС, запослена од 6.10.2003. до 3.3.2006.
249. Цигановић, Момир – ВСС, запослен од 22.7.2002. до 31.1.2006.
250. Цигановић, Милка – ВСС, запослена од 20.8.2001.
251. Цвјетковић, Борјан – ВСС, запослен од 10.10.2012.
252. Црнадак, Драгана – ВСС, запослена од 1.2.2009.
253. Чајић, Драженка – ВШС, запослена од 22.8.1995. до 31.5.1998.
254. Чеко, Нена – ВШС, запослена од 4.4.1992. до 8.8.2018.
255. Чичковић, Радмила – ВСС, запослена од 1.4.2008. до 19.4.2018.
256. Чупељић, Тања – ВСС, запослена од 22.12.2008. до 22.12.2009.
257. Чучковић, Миљан – ВШС, запослен од 15.8.2016.
258. Џомбић, Небојша – ССС, запослен од 4.4.1992.
259. Шевкушић, Младен – ВСС, запослен од 8.7.2021.
260. Шегрт, Лазо – ВСС, запослен од 11.10.2004.
261. Шешић, Соња – ВСС, запослена од 7.6.2005. до 13.1.2008.
262. Шиник, Милош – ВСС, запослен од 26.6.2006.
263. Шобот, Нада – ВСС, запослена од 26.5.2009.
264. Шобот, Славко – ВСС, запослен од 4.4.1992. до 10.6.2008.
265. Шунић, Тихана – ВСС, запослена од 22.12.2008. до 22.12.2009.

ГАЛЕРИЈА

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

311(497.6 Република Српска)"1992/2022"

САВИЋ, Велимир

Статистика новог доба : [30 година Републичког завода за статистику : монографија] / [аутор Велимир Савић ; уредник Дарко Милуновић]. - Бања Лука : Републички завод за статистику, 2022 (Бања Лука : Атлантис). - [151] стр. : илустр. ; 27 cm

Текст штампан двостубачно. - Тираж 300.

ISBN 978-99955-56-08-2

а) Републички завод за статистику (Република Српска) -- 1992-2022

COBISS.RS-ID 137062913